LUMI I MADH ME DY ZEMRA

Ernest Heminguej

I FUNDMI VEND I MIRË

- Niki, - i foli e motra, - më dëgjo, Niki.

- Nuk dua të dëgjoj për ta, - tha Niku.

Ai po shihte fundin e burimit ku rëra ngrihej çurk bashkë me flluskat e ujit. Në ujin E burimit, mbi zhavorr, ai kishte vendosur një kuti teneqeje, të cilën e kishte kapur me një shkop që mbaronte në formë bige. Në atë çast ai shihte kutinë bashkë me ujin që shpërthente përpjetë me shkulme dhe pastaj rridhte i qetë mbi shtratin prej zhavorri anës rrugës.

Që aty ai shihte mirë në dy drejtime, lart, nga ana e rrugës, ku dukej e tërë kodra dhe poshtë deri te liqeni, bregun e pyllëzuar të plazhit dhe hapësirën e liqenit, mbi të cilën fluturonin në tufa shapkat e bardha. Shpinën e kishte mbështetur në një trung të madh. Prapa tij ndodhej një kënetë. E motra ishte ulur mbi myshkun e rrënjëve të pemës dhe kishte hedhur dorën përreth shpatullave të tij. - Ata do presin deri sa të kthehesh në shtëpi për darkë, - i tha motra. Ishin dy vetë. Erdhën me një kaloshin dhe pyetën ku ishe ti.

- U tregoi kush se ku isha?

- Askush nuk e dinte se ku ishe përveç meje. Ke kapur shumë, Niki?

- Njëzetegjashtë. Janë të mirë.

- Oh, Niki, do doja të mos i shisje.

- Nga shitja marr një dollar për paund, - tha Nik Adamsi. E motra ishte nxirë nga dielli. Ajo kishte sy ngjyrë kafe, edhe flokët i kishte ngjyrë kafe, por disa fije ishin zverdhur nga dielli. Ajo dhe Niku e donin shumë njëri - tjetrin dhe nuk e vrisnin mendjen për të tjera.

- Ata dinin gjithçka për ty, Niki, - tha e motra shpresëhumbur. - Thanë se do të të bënin shembull. Do të të çojnë në shkollën e riedukimit.

- Ata kanë prova vetëm për një gjë, - tha Niku. - Megjithatë mendoj se duhet të largohem për pak kohë.

- Mund të vij edhe unë?

-Jo. Më vjen keq, nuk mund të vish. Sa para kemi?

- Katërmbëdhjetë dollarë e gjashtëdhjetë e pesë cent.

- Mamaja do lodhet duke i ushqyer.

- Sapo u dha drekë.

- Çfarë bënin?

- Asgjë. Rrinin te porta kryesore dhe bënin ndonjë pyetje. Pyetën mamanë për pushkën tënde, por unë e kisha fshehur, sapo pashë ata që po vinin matanë gardhit.

- I prisnit?

- Po. A nuk ishe ti...?

- Po. Është e vërtetë. T'i marrë dreqi.

- Edhe unë them t'i marrë dreqi, - tha e motra. - A nuk jam edhe unë aq e rritur sa të vij me ty Niki?

- Do të të kisha pengesë, - tha Nik Adamsi. Unë, madje, nuk di as se ku do të shkoj.

- Jo, ti e di. Sigurisht që e di.

- Në qoftë se do të jemi dy vetë, do të na zbulojnë më lehtë. Një djalë dhe një vajzë bien shumë në sy.

- Do të udhëtoj i veshur si djalë, - tha ajo. - Unë gjithmonë kam dashur të jem djalë. Askush nuk do të mendojë se jam vajzë në qoftë se pres flokët.

- Jo, tha Nik Adamsi. - Kjo është fjala e fundit.

- Le të mendojmë diçka të mirë, - tha ajo. - Të lutem Nik. Të lutem. Unë do të jem shumë e vlefshme. Ti do të ndihesh i vetëm pa mua. Hë, nuk do të ndihesh?

- Unë ndihem i vetëm qysh tani që mendoj se do të largohem pa ty.

- E shikon? Dhe mund të jetë e nevojshme që të rrimë larg me vite. Kush e di çfarë do të ndodhë? Më merr, Niki. Të lutem më merr. - Ajo e puthi dhe e pushtoi me të dyja duart. Nik Adamsi e pa dhe u përpoq të mendonte qartë. Ishte e vështirë, por nuk kishte zgjidhje tjetër.

- Nuk duhet të të marr. - i tha ai. Do të më ngatërrohen punët më keq. Mirë, atëherë do të të marr, ndoshta për nja dy ditë.

- Kështu mirë, tha ajo. Kur të duash ti unë kthehem drejt e në shtëpi. Unë do të kthehem në qoftë se do të të bëhem pengesë dhe në qoftë se do të të rris shpenzirnet.

- Të mendojmë për të zgjidhur problemin, tha Nik Adamsi. Ai pa rrugën nga të dy krahët, pastaj qiellin, ku po udhëtonin retë e mëdha të pasdites dhe më në fund shapkat mbi liqen. Unë do të shkoj në han përmes pyllit, për të shitur troftat te ajo zonja, - i tha ai motrës. - Ajo m'i porositi për sonte. Tani duan më shumë trofta se zogj për darkë. Nuk e di pse. Troftat duken shumë të mira. I kam pastruar dhe i kam mbështjellë me letër djathi dhe do ta ruajnë freskinë. Asaj do t'i them se kam telashe me mhikëqyrësit e lojërave dhe prandaj do të largohem për disa ditë. Do kërkoj të më japë një tenxhere të vogël, pak kripë dhe piper, ca proshutë dhe prodhime gruri. Do t'i kërkoj një thes ku do të fus

gjithçka. Harrova, do t'i kërkoj edhe disa kajsi dhe kumbulla të thata, shkrepëse dhe një sopatë të vogël. Do të marr vetëm një batanije. Ajo do të na ndihmojë, sepse të blesh trofta është po aq e ndaluar sa edhe të shesësh.

- Unë mund të marr një batanije nga shtëpia, - tha motra.

- Do të mbështjell pushkën me të. Do të sjell edhe kepuct c tua dhe të miat, si dhe disa pulovra, do të sjell sapun dhe një krehër si dhe një palë gërshërë e diçka për të qepur. Do të marr edhe librat "Lorno Duni" dhe "Familja Suedeze Robinson".

- Sill të gjitha seritë 22 që do të gjesh, - tha Nik Adamsi. Pastaj shtoi me zë të ulët. -Eja këtu. Fshihu! - Ai kishte dalluar një kaloshin që po vinte teposhtë rrugës.

- U shtrinë rrafsh prapa shkurreve mbi myshkun përreth burimit me fytyrë poshtë. Dëgjonin zhurmën e butë të thundrave të kuajve dhe të rrotave që rrëshqisnin lehtë mbi rrugën ranore. Asnjë prej njerëzve që ishin në karrocë nuk po fliste. Nik Adarnsi ndjeu vetëm erën e tyre dhe të kuajve të djersitur kur karroca kaloi shumë pranë tyre. Ai u bë det në djersë deri sa ata zbritën poshtë te doku i liqenit, ngaqë mendonte se mund të ndalonin për t'u freskuar te burimi.

- Ata ishin vogëlushe?

- Poo, tha ajo.

- Përkulu, - tha Nik Adamsi. Ai u përkul edhe vetë dhe u fut në kënetë duke tërhequr thesin me peshq. Aty këneta ishte me myshk dhe pa shumë baltë. Pasi ecën pak ashtu, ai u drejtua, fsheu thesin pas një shelgu dhe i bën shenjë të motrës që të afrohej. Ata vrapuan si drerë nëpër kënetën me shelgje.

- Njërin e njoh tha Niku. - Ai është një njeri shumë i keq. Një bir kurve.

- Ai tha se ka katër vjet që të ndjek, - tha motra.

- E di.

- Tjetri, ai trupmadhi, me fytyrën si ngjyra e duhanit të përtypur dhe me kostum ngjyrë blu, ishte ai i shtetit tjetër.

- Bukur, tha Niku. - Tani që i pamë dhe mësuam diçka për ta, është më mirë të shkojmë. Shkon dot në shtëpi?

- Sigurisht. Do t'ia mbaj mespërmes kodrës deri lart në majë dhe do të shmang rrugën. Ku do të të takoj sonte, Niki?

- Mendoj se nuk duhet të vish, Vogëlushe.

- Kam për të ardhur. Ti nuk e di se si do të jetë arratia. Do t'i lë një shënim mamasë dhe do t'i them se jam me ty dhe se ti do të kujdesesh për mua.

- E di?

- Mirë, tha Nik Adamsi. - Do të të pres tek bredhi i madh. Tek ai që është poshtë, drejt mbi liman. E di? Tek kthesa e vogël c rrugës.

- Atje është shumë afër shtëpisë.

- Nuk dua që ti të lodhesh duke mbajtur tërë ato sende.

- Do të bëj çfarë të duash ti. Por kujdes, mos rreziko, Niki.

- Do doja që të kisha pushkën, të shkoja atje poshtë në rrëzë të pyllit e t'i vrisja të dy ata bastardët, atje tek po presin te doku, t' u lidhja nga një copë hekur nga ato të punishtes së vjetër në qafë dhe t’i fundosja në liqen.

- Dhe çfarë do të bëje pastaj? E pyeti e motra. - Ata i ka dërguar dikush dhe do të interesohet për ta.

- Atë të parin, atë birin e kurvës, nuk e ka dërguar askush.

- Ti vrave drerin, shet peshq pa leje, zogjtë e vrarë që i gjetën në varkën tënde... Të gjitha këto i dinë.

- Do ishte më mirë të vrisja atë. - Atij nuk i pëlqente të tregonte se cilin nënkuptonte me "atë". E dinte se nga ai i kishte të gjitha të këqijat. Nga ai vinte e vetrnja provë që kishin.

- Le të mos flasim më për të. Megjithatë do të më pëlqente t'i vrisja ata dy bij kurvash.

- E di, - tha ajo. - Ashtu do doja edhe unë. Por ne nuk do të vrasim njerëz, Niki. Më premton?

- Jo, nuk do të vrasim. Tani nuk e di nëse ka shumë siguri për të çuar peshqit.

- Ia çoj unë.

- Jo. Janë shumë të rëndë. Do të kaloj përmes kënetës, pastaj nëpër pyll dhe do të dal te hoteli. Ti vetëm shko një herë deri te hoteli e shih nëse është çdo gjë në rregull. Në qoftë se po, eja e më thuaj. Mua do të më gjesh atje, te bliri i madh.

- Është shumë rrugë e gjatë përmes kënetës, Niki.

- Nga shkolla e riedukimit rruga është edhe më e gjatë.

- Nuk mund të vij edhe unë me ty përmes kënetës? Pastaj të shkoj të hedh një sy në hotel dhe kthehem dhe i çojmë bashkë peshqit.

- Mirë, tha Niku. - I çojmë bashkë. Vetëm se unë dua që ti t'i biesh nga ana tjetër.

- Pse, Niki?

- Sepse mund t'i shohësh ata në rrugë dhe do të më thuash se nga shkuan. Unë do të pres te radha e dytë e drurëve, atje te bliri i madh.

Niku kishte më shumë se dy orë që po priste te radha e dytë e drurëve, por motra ende nuk po vinte. Kur erdhi ajo dukej shumë e shqetësuar dhe e lodhur.

- Ata janë te shtëpia jonë, - tha ajo. - Janë ulur te porta kryesore dhe pinë uiski e limonadë. I kanë zgjidhur kuajt nga karroca dhe i

dëgjova se do të presin derisa të kthehesh ti. Mamaja u kishte thënë se ti peshkon te limani i vogël. Nuk ma merrte mendja se do ta bënte këtë.

- Po për zonjën Pakard, çfarë ke për të më thënë? E pashë në kuzhinën e hotelit dhe më pyeti nëse të kisha parë ty. Unë i thashë jo. Më tha se po të priste t'i çoje disa peshq për darkë. Ishte e shqetësuar për menunë. Duhet t'ia çosh.

- Mirë, - tha ai. Janë të mirë dhe të freskët, dhe i mbështolla me fier.

- Të vij edhe unë me ty?

- Sigurisht tha Niku.

- Hoteli ishte një ndërtesë e gjatë prej druri me një portë të madhe nga ana e liqenit. Nga porta niseshin një palë shkallë të gjera prej druri që të çonin tek një mol i vogël mbi liqen. Anash shkallëve dhe përreth portës kishte një gardh me dru shelgu. Në sheshin përpara portës ishin disa karrige të bëra gjithashtu me dru shelgu. Në to ishin ulur disa burra të veshur me rroba të bardha. Më tej në një lëndinë ishin tre shatërvanë që hidhnin ujë të shkumëzuar. Tek shatërvanët të çonin disa rrugicëza të vogla. Uji i shatërvanëve binte erë vezë të prishura, sepse burimet përreth kishin ujë mineral. Niku dhe motra ishin mësuar ta pinin atë ujë me detyrirn. Niku dhe motra shkuan drejt piesës së prapme të hotelit, ku ishte kuzhina, duke kaluar mbi një urë dërrase, që shtrihej mbi një përrua të vogël, i cili rridhte drejt liqenit. Hynë në kuzhinë ku ishte vetëm zonja Pakard.

- Laji dhe futi në frigorifer, Niki, - tha zonja Pakard.

- A mund të flas një minutë me ju, zonja Pakard? - i tha Niku.

- Fol. Çfarë ke? Nuk e shikon që jam e zënë?

- Do doja t'i merrja paratë tani.

Zonja Pakard ishte një grua shumë e sjellshme. Ajo kishte një pamje të bukur. Ishte gjithmonë e zënë me punët e kuzhinës.

- Nuk do të thuash se do të shesësh troftat? E di që është e kundërligjshme?

- E di, tha Niku. - Troftat t'i solla dhuratë. E kam fjalën për drutë që preva e stivosa.

- Tani t'i jap, - tha ajo. - Shkojmë pak në aneks. - Niku dhe c motra e ndoqën pas. Në korridorin që çonte në depon e kuzhmes zonja Pakard ndaloi, futi dorën në xhepin e përparëses dhe nxori një portofol.

- Merr këtu. - i tha ajo Nikut duke folur shpejt me mirësjellje. - Merri dhe dil shpejt. Sa të duhen?

- Kam vetëm gjashtëmbëdhjetë dollarë, - tha Niku.

- Merr njëzet, - tha ajo. - Dhe dëgjo, mbaje këtë picirruken jashtë rrezikut. Dërgoje në shtëpi të shohë se çfarë bëjnë ata, derisa ti të jesh fshehur.

- Nga e more vesh?

Zonja Pakard tundi kokën.

- Të blesh është po aq e kundërligjshme sa të shesësh, - tha ajo. - Largohu, derisa të qetësohen gjërat. Ti je një djalë shumë i mirë, Niki, pavarësisht se ç'thotë ndokush. Në qoftë se punët shkojnë keq, tako Pakardin. Eja netëve këtu, në qoftë se do të nevojitet gjë. Unë kam gjumë të lehtë. Vetëm trokit lehtë në dritare.

- Ju nuk do t'i shërbeni peshqit për darkë, zonja Pakard. Nuk do t'i shërbeni sonte, kështu?

- Jo, - tha ajo. Por nuk do t'i çoj dëm. Gjysmat do t'i hajë Pakardi, ndërsa pjesën tjetër e di unë kujt t'ia jap. Ti vetëm tregoju i kujdesshëm dhe lëre shtrëngatën të kalojë, Nik. Fshihu mirë.

- Vogëlushja dëshiron të vijë me mua.

- Mos bëj gabim ta marrësh, tha zonja Pakard. - Kalo këndej më vonë dhe unë do të të kem bërë gati ca ushqime për t'i marrë me vete. Do të kesh gjithçka që deshiron. Pakardi e di se çfarë të nevojitet.

- Do doja të takoja zotin Pakard për të sqaruar disa gjëra.

- Ai do të rregullojë çdo gjë që të duhet. Vetëm mos kalo nga magazina.

- Do dërgoj Vogëlushen me një shënim.

- Eja kurdo që të kesh nevojë, - tha zonja Pakard.

Mos u shqetëso, Pakardi do t'i rregullojë të gjitha.

- Mirupafshim, teze Halej.

- Mirupafshim, Nik, - tha ajo dhe e puthi. - Ai ndjeu një erë të këndshme kur e puthi zonja Pakard. Ishte era që mbante zakonisht kuzhina e tyre kur piqnin bukën. Zonja Pakard mbante erën e kuzhinës dhe kuzhina c tyre mbante gjithmonë erë të mirë.

- Mos u shqetëso dhe mos bëj asgjë të pamundur, - e porositi ajo. - Ka për të shkuar mirë.

- Oh, sigurisht, - tha ajo. - Edhe Pakardi do të mendojë për këtë.

Tani ata ishin në pyllin e dendur në kodrën prapa shtëpisë së tyre. Ishte mbrëmje dhe dielli ishte zhytur prapa kodrave në anën tjetër të liqenit.

- Unë kam menduar çdo gjë, tha motra. - Do të bëhet një pako e madhe Niki.

- E di. Po ata çfarë po bënin? - Hëngrën një darkë të rëndë dhe tani janë ulur e ia kanë shtruar me të pirë. Po i tregonin njëri - tjetrit historitë e vjetra për të vërtetuar se sa të zgjuar janë.

- Atëherë nuk qenkan shumë të zgjuar.

- Thoshin se do të të linin ty deri sa të të grinte uria. Dy netë në pyll dhe ti nuk do të kishe nga t'ia mbaje, do ktheheshe.

- Çfarë u bëri mamaja për darkë?

- Gjithë të mirat.

- Bukur.

- Unë i kam shkruar të gjitha në këtë listë. Mamaja u shtri sepse i dhimbte shumë koka. I shkroi një letër babait.

- E lexove letrën?

- Jo. Është në dhomën e saj, bashkë me listën e ushqimeve që do të merren nesër nga dyqani. Por ajo do të bëjë një listë tjetër kur të marrë vesh që çdo gjë ka avulluar.

- Kishin pirë shumë?

- Kishin tharë një shishe uiski më duket.

- Do doja të kishe hedhur ca pika "nokaut" brenda.

- Do ta kisha hedhur nëse do të më kishe thënë. Hidhet në shishe?

- Hidhet në gotë. Por ne nuk kemi.

- Mund të ketë në kabinetin mjekësor.

- Jo. Mund të kisha hedhur paragorik. Por kanë edhe një shishe tjetër. Mund t'u hedh edhe kolomel. Di gjë ku ndodhen ato?

- Jo, - tha Niku. Përpiqu të më sjellësh gjysmën e uiskit që ka mbetur në shishe. Merre kur t'i ketë zënë gjumi ata. Hidh ndonjë ilaç të skaduar në uiskin që do t'u lësh atyre.

- Po shkoj t'i ruaj, - tha motra. - O Zot, të kisha ca pika "nokaut". Nuk kam dëgjuar kurrë për të.

- Në të vërtetë nuk janë pika, - tha Niku. Është një karbohidrat. Prostitutat ua hedhin në pije druvarëve kur duan t'i heqin qafe.

- Tingëlloka shumë shëmtuar, tha motra. - Por ndoshta do ishte mirë të kishim disa pika për çdo të papritur.

- Eja të të puth, - i tha vëllai. - Pikërisht për ndonjë të papritur, do të na duhej. Tani shkojmë poshtë e t'i vëzhgojmë trimat që pinë. Dua t'i dëgjoj se si bisedojnë për shtatë palë qejfe në shtëpinë tonë.

- Më premton se nuk do të inatosesh dhe se nuk do të bësh ndonjë gjë të keqe?

- Sigurisht.

- As kuajve. Nuk është faji i kuajve.

- Jo, as kuajve.

- Do doja të kishim ca pika "nokauti".

- Ja që nuk i kemi, - tha Niku. Më duket se nuk gjendet asnjë pikë në këtë anë të Bojn Sitit.

U ulën dhe shikonin dy burrat ulur në tryezë, te porta. Hëna nuk kishte dalë ende dhe mbrëmja ishte e errët, megjithatë konturet e policëve dalloheshin prej një ndriçimi të dobët që vinte nga uji i liqenit. Ata rrinin të përkulur sipër tryezës dhe në këtë çast nuk po flisnin. Pas pak, Niku dëgjoi tingëllimën e akullit që përplasej në fundin e kovës.

- Limonada mbaroi, tha njëri burrë.

- Të thashë që nuk do të na mjaftonte, - i tha tjetri. - Por ti the se kishte plot.

- Merr ujë. Ka një kovë brenda në kuzhinë.

- Kam pirë mjaft. Po shkoj të çlodhem pak.

- Nuk do të qëndrosh të presësh djaloshin?

- Jo. Do shkoj të marr një sy gjumë. Qëndro ti tani.

- Mendon se do të vijë sonte?

- Nuk e di. Po shkoj të fle pak. Më zgjo kur të të vijë gjumë ty.

- Unë mund të qëndroj tërë natën zgjuar, - tha polici vendor.

- Kam qëndruar pa fjetur me netë të tëra për të ndjekur shkelësit dhe as nuk e kam përpjekur syrin fare.

- Edhe unë, por tani do shkoj të fle pak. - tha polici i shtetit të poshtëm.

Niku dhe e motra e panë që hyri brenda. Mamaja u kishte thënë dy burrave se mund të flinin në dhomën e gjumit, ngjitur me dhomën e ndenjes. Dalluan një dritë shkrepëseje dhe në çast dritarja e dhomës u errësua përsëri. Polici tjetër qëndroi te tavolina dhe pas pak mbështeti krahët në tavolinë dhe e rehatoi kokën në njërin krah.

Nuk kaloi shurnë dhe e dëgjuan të gërhiste.

- Do ta lemë edhe pak që të sigurohemi që e mundi gjumi, pastaj do të marrim rrobat dhe ushqimet, - tha motra.

- Kapërce gardhin e hyr nga dritarja, sepse ai mund të zgjohet e mund të të shohë. Unë mund të sillem rrotull pa problem.

- Në rregull, - aprovoi Niku. Do t'i marr unë të gjitha.

- Mund t'i gjesh pa dritë?

- Sigurisht. Ku është pushka?

- Në raftin e sipërm, në pjesën e prapme. Hape ngadalë dhe kujdes se mos rrëzosh ndonjë gjë.

- Mos u shqetëso.

Ajo doli nga shtëpia dhe eci ngadalë përgjatë gardhit, deri te cepi më i largët, ku Niku po rregullonte pakon me sendet e nevojshme që kishte marrë. Hëna po ngrihej ngadalë dhe përmes degëve të pemëve vinte një dritë e dobët, por e mjaftueshme që Niku të shikonte se çfarë kishte marrë. Motra vuri përtokë thesin që kishte marrë më përpara.

- Ata po flenë si derra, - tha ajo.

- Po. Atë po bëjnë.

- Polici i shtetit të poshtëm po gërhiste njëlloj si tjetri. Unë mendoj se mora gjithçka.

- Je shumë e mirë, Vogëlushe.

- I shkrova një letër nënës dhe i thashë se po vija me ty që të të ndihmoja të kaloje telashet, i shkrova që të mos i tregonte kujt dhe se ti do të kujdesesh për mua. E futa letrën poshtë derës, e cila ishte e mbyllur nga brenda.

- Shëët, - ia bëri Niku . Pastaj shtoi, - më vjen keq, Vogëlushe.

- Nuk është faji yt. Dhe unë nuk duhet ta keqësoj gjendjen që të është krijuar.

- Je e jashtëzakonshme.

- Mund të jemi të lumtur tani?

- Sigurisht.

- Solla uiskin, - tha ajo e gëzuar. - Lashë edhe pak në shishe. Secili prej atyre të dyve do të mcndojë se e ka pirë tjetri, sidoqoftë kanë edhe një shishe tjetër.

- More batanije për vete?

- Natyrisht.

- Tani më mirë shkojmë.

- Do të jemi shumë mirë në qoftë se do të shkojmë atje ku mendoj unë. Batanija është e vetmja gjë që ma zmadhon pakon. Pushkën do ta mbaj unë.

- Mirë. Çfarë këpucësh ke veshur?

- Kam marrë mokasinat.

- Po për të lexuar, çfarë librash ke marrë?

- Kam marrë "Lorna Dunin", "Grabitësi i fëmijëve" dhe "Lartësitë Vuhering".

- Sikur nuk janë për moshën tënde, sidomos "Grabitësi".

- "Lorna Duni" është i përshtatshëm.

- Do ta lexojmë me zë, - tha Niku - kështu zgjat më shumë. Por, Vogëlushe, tani kemi shumë gjëra të vështira përpara, prandaj më mirë

shkojmë. Ata dy bastardët nuk duhet të jenë aq budallenj sa shfaqen. Ndoshta vepruan kështu ngaqë u dehën.

Niku e bëri pakon e vet si rul, i shtrëngoi mirë rripat dhe u ul e veshi edhe ai këpucët mokasina, pastaj u ngrit drejt, i hodhi dorën në sup të motrës dhe i tha:

- Je e sigurt që dëshiron të vish, Vogëlushe?

- Unë duhet të vij patjetër, Nik. Mos u trego i dobët dhe i pavendosur.

- Mirë, - tha Niku. - Shkojmë. Mbaje pushkën deri sa të lodhesh.

- Jam gati për t'u nisur, - tha motra. - Të të ndihmoj të hedhësh rripat në shpinë?

- E di që nuk do të flesh fare dhe se kemi për të udhëtuar shumë?

- E di. Unë jam vërtetë ashtu siç tha për veten e vet ai gjumashi gërhitës te tavolina.

- Ndoshta ai është vërtet ashtu siç tha. Por ti shiko që të mbash këmbët në formë. Të shtrëngojnë mokasinat?

- Jo. Këmbët e mia janë kalitur nga ecja zbathur gjatë verës.

- Edhe unë jam në rrcgull. Shkojmë.

Ata filluan marshimin mbi barin e butë e të pashkelur, duke kaluar përnies drurëve të lartë, midis të cilëve nuk kishte asnjë shkurre. I ngjiteshin kodrës nën dritën e hënës, që depërtonte nëpër kurorat c drurëve të lartë, Niku me çantën e madhe në shpinë, ndërsa motra ine pushkën 22-she në dorë. Kur arritën në majë qëndruan e hodhën një shikim prapa, ku panë liqenin që shndriste nga rrezatimi i hënës. Shikimi ishte shumë i qartë dhe ata panë mirë bregun e largët të liqenit dhe, tej në horizont, kodrat që zbrisnin në buzënjë.

- Tani duhet t'i themi mirupafshim atij, - tha Niku.

- Mirupafshirn, liqen - tha Vogëlushja. - Të dua shumë.

Zbritën kodrën, ecën përmes një are dhe një kopshti me perime, pastaj kaluan linjën hekurudhore dhe hynë në një fushë me kallamishte. Duke ecur nëpër fushë nga e djathta panë thertoren, plevicën e madhe në luginë dhe shtëpinë e vjetër prej druri të fermës, që ngrihej në lartësinë që binte mbi bregun e liqenit. Rruga e gjatë, me plepa lombardezë nga të dy anët, që të çonte në liqen, ndriçohej e tëra nga hëna.

- Të janë acaruar këmbët? - pyeti Niku.

- Jo, - u përgjigj motra.

- Unë mbaj nga kjo rrugë për të ushqyer qentë, - tha Niku.

- Ata do të nisin të lehin, por do të pushojnë sa të ndiejnë që jemi ne. E keqja është se dikush do t'i dëgjojë.

- E di, - tha Vogëlushja. - Dhe sapo të heshtin do të kuptohet që jemi ne.

Përpara dukej vija e errët e kodrave matanë rrugës. Ata shkuan deri në fundin e një parcele me gurë, zbritën një rrëpirë të vogël, pas pak ngjitën një të përpjetë dhe përshkuan përsëri një fushë me kallamishte, në fund të së cilës u ndodhën përballë murit që mbante shpatin e hekurudhës.

- Do ngjitem unë që të të ndihmoj, - tha Niku. - Do shoh edhe rrugën për t'u siguruar.

Ai u ngjit, qëndroi mbi gardhin që kufizonte vijën hekurudhore dhe që aty pa vendin përreth, hangarin e lëndës drusore pranë shtëpisë së tyre dhe përsëri liqenin që shkëlqente nën dritën e hënës.

- Ata nuk mund të na ndjckin dot nëpër katër rrugët që kemi përshkuar ne, - i tha ai motrës. Megjithatë, do të ecim secili nga njëra anë e rrugës për të vëzhguar.

- Niki, unë mendoj se ata nuk janë aq të zgjuar sa të na ndjekin ne me sukses. Ata, madje nuk mund të ndjekin askënd. Nuk e pe se si pritën që ti të ktheheshe e të bije vetë në duart e tyre, pastaj pinë e u dehën edhe ia futën gjumit, pa ardhur mirë darka?

- Megjithatë ata erdhën deri te vendi ku peshkoja unë dhe do të më kishin kapur, nëse nuk do të më kishe paralajmëruar ti.

- Nuk donte ndonjë zgjuarsi të madhe për të kuptuar që ti do të ishe te kthesa e madhe e lumit, pasi mamaja u tregoi se ti kishe shkuar për të peshkuar. Kur ika unë, ata me siguri kanë parë që të gjitha varkat ishin në vend dhe se ti nuk mund të peshkoje diku tjetër përveçse këtu. Të gjithë e dinë se ku peshkon ti. Ata nuk kishin veçse të mendonin pak me atë mendjen e tyre të ngathët.

- Në rregull, - tha Niku. Por ata erdhën shumë pranë nesh.

Motra i zgjati pushkën Nikut mbi mur, pastaj i dha edhe duart e veta dhe e ndihmuar prej tij kërceu drejt midis shinave.

- Je lodhur shumë, Vogëlushe?

- Jo. Jam shumë mirë. Jam shumë e lumtur që lodhem.

- Meqenëse je e lodhur, ti do të ecësh nga kjo anë e rrugës që është e shtruar me rërë, ndërsa unë nga ana ku ka zhavorr.

- Edhe unë mund të eci shumë mirë në atë krah.

- Jo. Nuk dua që të zvarritesh nëpër gurë.

Filluan ngjitjen drejt lartësisë që ndante dy liqenet. Në të dyja anët e rrugës kishte hangarë me trungje druri si dhe shkurre manaferrash e luleshtrydhesh, të cilat shtriheshin përreth hangarëve dhe përgjatë rrugës. Përpara tyre dalloheshin mirë majat e të dy kodrave. Hëna tashmë kishte filluar të ulej.

- Si ndihesh, Vogëlushe?

- Ndihem shkëlqyeshëm. Kaq bukur është gjithmonë kur largohesh nga shtëpia, Niki?

- Jo. Ndihesh i vetmuar.

- Sa i vetmuar je ndjerë ti?

- Tmerrësisht i vetmuar.

- Mendon se do të ndihesh i vetmuar edhe me mua?

- Jo.

- Nuk të vjen keq që je me mua, kur mund të ishe me Trudin? Ç'na flet gjithë kohën për të?

- Unë nuk të kam folur. Ndoshta ti ke menduar për të dhe ke kujtuar se flisja unë.

- Je shumë e zgjuar, tha Niku. - Po mendoja për të sepse ti më tregove se ku ishte ajo dhe, kur e di se ku është, dua të di edhe se çfarë bën e kështu me radhë.

- Më duket se nuk duhej të kisha ardhur.

- Unë të thashë që të mos vije.

- Oh ta marrë djalli, - tha motra. - Do bëhemi si të gjithë njerëzit e do grindemi?

- Mbylle tani! - i tha Niku.

- Të lutem, mos fol kështu, Niki. Unë do të kthehem ose do të qëndroj, do të bëj si të duash ti. Por nuk dua të grindemi. A nuk kemi parë mjaft grindje në familje?

- Po, tha Niku.

- Unë e di që të detyrova të më marrësh. Por unë e bëra që ti të mos hysh në shqetësime të tjera. Unë nuk do t'i lejoj ata që të të kapin ty.

Kishin arritur pikën rnë të lartë të kodrës dhe prej andej mund të shihnin përsëri liqenin, megjithëse tani vetëm një rrip të tij, i cili dukej më shumë si një lumë i madh.

- Do të ecim mespërmes, pastaj do të dalim te rruga e druve, - tha Niku. - Prej andej ti mund të shkosh në shtëpi në qoftë se dëshiron të kthehesh.

Ai hoqi çantën dhe e mbështeti në një turrë drush. Motra vendosi pushkën mbi të.

Ulu dhe pusho pak, Vogëlushe. Jemi të dy të lodhur. Niku u shtri me kokë mbi çantë, ndërsa motra u shtri pranë me kokën mbështetur te supi i tij.

- Nuk do të kthehem pa më thënë ti, Niki, - tha ajo. Vetëm nuk dua të grindemi. Më premto se nuk do të grindemi.

- Të premtoj.

- Nuk do të të flas për Trudin.

- Në djall le të shkojë Trudi.

- Dua të jem e dobishme dhe një shok i mirë për ty.

- Ashtu je. Kështu, nuk do të më lësh që të ndihem i vetmuar?

- Jo. Do të kujdesemi për njëri - tjetrin dhe do të zbavitemi. Do të kalojmë ditë të bukura.

- Bukur. E kemi filluar qysh tani.

- Unë e kam ndjerë gjatë tërë kohës.

- Sapo e bëmë një vrapim të mirë. Edhe një tjetër si ky dhe do të jemi atje. Vetëm se do të presim sa të zbardhet pak. Ti fli, Vogëlushe. Zure ndopak ngrohtë?

- Po Niki. Kam veshur pulovrën. Ajo u lakua në krah të tij dhe ra menjëherë në gjumë të thellë. Pas pak edhe Nikun e zuri gjumi. Fjeti rreth dy orë dhe e zgjoi drita e mëngjesit.

Ata përshkuan një hark të madh nëpër hapësirën ku ishte zhveshur pylli, derisa dolën në rrugën e vjetër të druve.

- Nuk mund të lëmë gjurmë duke ecur nëpër rrugën kryesore, - i tha ai motrës. Rrugën e vjetër aq e braktisur sa duhej të tregoje kujdes që të mos përplaseshe nëpër degët e varura të drurëve, që pengonin në çdo hap.

- Eshtë si ndonjë tunel, - tha motra.

- Pak më tej do të hapet.

- Kam kaluar ndonjëherë unë këndej?

- Jo. Kjo pjesë është larg nga vendi ku të merrja me vete kur shkoja për të gjuajtur.

- Kjo të nxjerr tek vendi sekret?

- Jo, Vogëlushe. Kemi për të kaluar edhe disa malore të forta. Atje ku do të shkojmë ne nuk vjen askush.

Vazhduan edhe pak në atë rrugë pastaj morën një rrugë tjetër në të cilën shkurret dhe degët e pemëve ishin edhe më të dendura, derisa më në fund dolën në një vend të hapur. Atje kishte vetëm fier dhe shkurre të vogla. Në mes ndodheshin barakat e braktisura të kampit të druvarëve. Dielli nuk ishte ngritur ende mbi kreshtat e kodrave. Në mëngjes herët, pas një nate të lodhshme udhëtimi, ata ndiheshin të drobitur dhe të uritur.

- Që këtu e tutje shtrihet pylli i druvarëve helmues. Ata i presin vetëm për t'u marrë lëvoret. Trungjet e tyre nuk i përdorin kurrë, - tha Niku.

- Po rruga pse është shkatërruar kështu?

- Ndoshta, fillimisht trungjet e prerë i çonin në fund të rrugës dhe atje u hiqnin lëvoren. Por më pas, si duket, i kanë prerë dhe zhveshur në të gjithë gjatësinë e saj dhe kështu. ajo është dëmtuar.

- Ai vendi sekret është matanë kësaj të përpjete?

- Po. Do kalojmë maloren, pastaj një copë rrugë më të mirë, një malore tjetër dhe më në fund drejt e në pyllin e virgjër.

- Si ka shpëtuar ai, kur është rrafshuar i gjithë ky pyll?

- Nuk e di saktë. Më duket se ai i përket dikujt që nuk e shet për ta prerë. Druvarët prenë një pjesë, por u detyruan të paguanin shtrenjtë për të. Por pjesa më e mirë është në vend dhe nuk ka asnjë shteg që të çon atje.

- Po pse nuk shkojnë njerëzit nëpërmjet përroit? Ky përrua diku prej andej duket se vjen.

Niku kishte vendosur që të pushonin pak përpara se të nisnin pjesën më të vështirë të udhëtimit, prandaj ai nuk përtonte të sqaronte.

- Dëgjo, Vogëlushe. Përroi kryqëzohet me rrugën kryesore që përshkuam ne dhe kalon përmes një ferme. Fermeri ka ngritur gjerdhe të lartë për të ruajtur kullotat dhe nuk i lejon të hyjnë ata që duan të peshkojnë. Ata janë të detyruar të ndalojnë te ura ku fillon prona e tij. Në pjesën e përroit, ku ata mund të gjuajnë, në qoftë se do të mund të kalonin kullotën nga ana tjetër e shtëpisë së tij, ai mban një dem të egër. Demi i vërsulet në çast kujtdo që mund të hyjë. Eshtë demi më i egër që kam parë ndonjëherë. Sa herë që kaloj, ai është atje i egërsuar dhe i gatshëm për t'iu vërsulur njerëzve. Atje ku mbaron toka e fermerit fillon një kënetë e madhe dhe e rrezikshme, me shkurre të dendura dafine dhe gropa thithëse, të cilën, të duhet ta njohësh shumë mirë për ta kaluar. Edhe në qoftë se e njeh atë, nuk e ke të lehtë. Pikërisht poshtë kënetës është vendi sekret. Ne po shkojmë atje kodrave, nga rruga e prapme. Kënetën ti nuk mund ta kalosh dot. Tani le të nisemi për të kaluar pjesën më të vështirë.

Tashmë ata e kishin lënë pas pjesën më të vështirë dhe më të keqe. Niku ishte ngjitur mbi shumë trungje, të cilët kishin lartësi të ndryshme, disa më të lartë se ai e disa deri te beli i tij. Ai fillimisht

merrte pushkën, e vendoste mbi trung dhe pastaj zgjatej e tërhiqte motrën, pas kësaj ajo rrëshqiste ose kërcente poshtë nga ana tjetër, ose zbriste Niku duke mbajtur pushkën dhe pastaj ndihmonte të motrën për t'u ulur. Në të përpjetën që përshkuan bënte shumë nxehtë. Atyre iu desh të kalonin nëpër shkurre të dendura dhe me gjemba si ndonjë furçe. Poleni i fierit dhe i shkurreve të tjera i pluhuroste vajzës flokët dhe e bënte të teshtinte.

- Xhungël e mallkuar, - tha vajza. Ata ishin ulur dhe po çlodheshin në majën e një trungu të madh, mbi një shtrat të bërë me lëvore drurësh. Shtrati ishte ngjyrë gri, qëndronte i sigurt mbi trungun ngjyrë gri, përreth të cilit kishte të tjerë trungje dhe shkurre gjithashtu në ngjyrë gri.

- Ky është i fundit, - tha Niku.

- I urrej, - tha vajza.

- Edhe ato rrënjët e mallkuara, janë si lule varrezash për të cilat nuk kujdeset kush, edhe ato i urrej.

- Tani e kupton pse nuk doja që ta bënim këtë pjcsë në errësirë?

- Nuk do kishim mundur ta kalonim.

- Sigurisht. Tani askush nuk mund të na ndjekë dot deri këtu. Më në fund kemi ardhur në pjesën e mirë.

Ata kaluan nga dielli i nxehtë i shkurrishtës me drurë të prerë në freskinë e pyllit dhe ndiheshin të kënaqur. Malorja i kishte nxjerrë në një kreshtë ku fillonte pylli. Po ecnin mbi shtratin ngjyrë kafe të gjetheve të rëna të pyllit dhe ndjenin freskinë e tij poshtë këmbëvc. Trungjet ishin të zhveshur në pjesën e poshtme, vetëm njëzet metra mbi tokë u fillonin degët dhe kurorat e gjetheve. Në hije ishte shumë freskët. Niku dëgjoi që nëpër kurorat e drurëve po fillonte një puhizë e lehtë. Përmes tyre nuk hynte asnjë rreze dielli. Ai e dinte që nuk kishin për ta

parë diellin deri në mesditë. Motra e kapi për dore dhe ecte ngjitur pas tij.

- Nuk kam fare frikë, Niki, - tha ajo. - Por qenia këtu më bën të ndihem pak e ndryshme.

- Edhe mua, - tha Niku. - Gjithmonë.

- Nuk karn qenë kurrë në një pyll të tillë.

- Ky është i vetmi pyll i paprekur që ka mbetur në gjithë zonën.

- Do të ecim shumë nëpër të?

- Fare pak.

- Do kisha shumë frikë nëse do isha vetëm.

- Mua më bën të ndihem i ndryshëm, por nuk kam frikë.

- Këtë doja të thosha edhe unë.

- E di. Ndoshta themi kështu sepse kemi frikë.

- Jo. Unë nuk kam frikë sepse jam me ty. Por e di se do të kisha, nëse do të isha vetëm. Ke ardhur ndonjëherë këtu me njeri tjetër?

- Jo. Vetëm me veten time.

- Dhe nuk ke pasur frikë?

- Jo. Por gjithmonë ndihem ndryshe. Ashtu siç ndoshta duhet të ndihem në kishë.

- Niki, atje ku do të rrimë ne, pamja nuk është kaq solemne, kaq e rëndë sa është këtu, kështu?

- Jo. Mos u shqetëso. Atje është vend i këndshëm. Do të kënaqesh, Vogëlushe. Kjo do të jetë diçka e bukur për ty. Të tillë kanë qenë pyjet në kohët e shkuara. Ky është fundmi vend i mirë që ka mbetur. Askush nuk hyn këtu.

- I dua kohët e shkuara. Por nuk do ta doja gjithë këtë seriozitet të rëndë.

- Pamja e pyjeve nuk është kudo kaq hijerëndë. Por pyjet me pisha kështu janë, hijerëndë.

- Po bëjmë një shëtitje të mrekullueshme. Unë mendoja se mrekullia mbaronte atje tej shtëpisë sonë. Por këtu është më bukur. Niki, beson te Zoti? Mos u përgjigj nëse nuk dëshiron.

- Nuk e di.

- Mirë. Nuk është nevoja ta thuash. Por ti nuk ke asnjë kundërshtim që unë të them lutjet në mbrëmje?

- Jo, madje do të t'i kujtoj nëse do t'i harrosh.

- Faleminderit. Kjo pjesë e pyllit më bën të ndihem tepër besimtare.

- Prandaj I kanë ndërtuar edhe katedralet me pamje hijerëndë.

- Ti nuk ke parë kurrë katedrale, apo ke parë?

- Jo, por kam lexuar për to dhe mund t'i parafytyroj.

- A mendon se do të shkojmë ndonjëherë në Evropë të shohim katedralet?

- Sigurisht që do të shkojmë. Por më parë unë duhet të shpëtoj nga ata të dy dhe të mësoj se si të fitoj para.

- A mendon se mund të fitosh para duke shkruar?

- Në qoftë se do të shkruaja mire, po.

- Nuk mund ta realizosh këtë duke shkruar gjëra të gëzueshme? Ky është mendimi im. Mamaja thotë shpesh se shkrimet e tua nuk janë normale. Janë jonormale.

- Edhe "Shën Nikolla" nuk është normal, - tha Niku. - Nuk e thonë hapur, por shumë njerëz nuk e parapëlqejnë.

- "Shën Nikolla" është revista jonë e parapëlqyer, Niki.

- E di, - tha Niku. - Unë jam shumë amoral dhe mendo që nuk jam rritur ende.

- Kur rritet burri, Niki? Kur martohet?

- Jo. Kur je ende i parritur, të çojnë në shkollën e riedukimit, kur mendojnë se gabon. Kur rritesh, të çojnë në burg.

- Unë jam e gëzuar që ti nuk je rritur.

- Mua nuk do të më çojnë dot në asnjë vend, - tha Niku. - Por më mirë të mos flasim për gjëra jonormale, edhe pse unë shkruaj jonormalisht.

- Unë nuk thashë se shkrimet e tua janë jonormale.

- E di. Por të gjithë kështu mendojnë.

- Le të tregohemi të gëzuar, Niki, - tha motra. - Këta drurë kaq të lartë të bëjnë shumë serioz.

- Do të dalim shpejt prej tyre. Pastaj ti do të shohësh se ku do të qëndrojmë. Ke uri, Vogëlushe?

- Pak. Edhe unë, - tha Niku. - Hamë ndonjë kokërr mollë.

Ndërsa po zbrisnin nëpër një kodër të gjatë, panë dritën e diellit që nisi të depërtonte përmes degëve të pemëve. Kur dolën në anë të pyllit, panë që vendi mbulohej nga shkurre të vogla dhe nga rrënjë rrushi të egër. Aty bari gjallëronte me gjelbërim. Përpara tyre shtrihej një lëndinë disi e pjerrët. Përgjatë bregut të përroit, që shënonte fundin e luginës, kishte një radhë mështeknash të bardha. Matanë lëndinës, mështeknave dhe përroit dukej këneta e mbuluar me shkurre të dendura dafine, ndërsa matanë saj ishin kodrat me ngjyrë blu të errët. Midis kënetës dhe kodrave zgjatej një bisht i liqenit. Por ama nuk mund ta shihnin atë nga vendi ku ndodheshin. Por, sidoqoftë, e dinin që ishte diku tej.

- Eshtë një vend shumë-shumë i bukur, Niki, - tha motra.

- Mund ta shohim liqenin?

- Eshtë një vend prej nga mund ta shikojmë. Por është më mirë që tani të fushojmë këtu. Unë do të mbledh ca dru, do të ndezim një zjarr dhe do të përgatisim mëngjesin.

- Këta gurët e zjarrit duken shumë të vjetër.

- Vetë vendi është shumë i vjetër. Gurët e zjarrit i kanë përdorur indianët.

- Si mund të vish drejt e këtu, pa pasur ndonjë shenjë?

- Nuk i pe tre shkopinjtë e drejtimit në tri kreshtat që kaluam?

- Jo.

- Do të t'i tregoj unë ndonjë ditë.

- I ke vënë ti?

- Jo. Janë të kohëve të shkuara.

- Pse nuk m'i tregove?

- Nuk e di, - tha Niku.

- Niku, do të na gjejnë këtu?

- Besoj se jo, - tha Niku.

Në kohën që Niki dhe e motra po ngjitnin të përpjetën e parë, polici që ishte duke fjetur te dera e jashtme e shtëpisë, u zgjua nga drita e diellit që po ngrihej mbi shpatin prapa shtëpisë, duke ndriçuar gjithçka.

Ai ishte çuar gjatë natës për të pirë ujë dhe kur ishte kthyer nga kuzhina ishte rehatuar mirë, duke u shtrirë përtokë me një jastëk të kolltukut nën kokë. Pasi u zgjua u kujtua ku ishte dhe u ngrit menjëherë në këmbë. Kishte fjetur gjithë natën në krahun e djathtë, sepse në krahun e majtë kishte vendosur një revolver "Smith & Veson" tip 38, të cilin e mbante në një këllëf meshini varur në sup. Sapo i doli gjumi, zgjati dorën për të ndjerë revolverin, pa njëherë si i çuditur diellin që i vriste sytë dhe shkoi në kuzhinë ku mbushi një garuzhde me ujë nga kova që ishte pranë tavolinës.

- Ç'thua për një mëngjes të mirë? - i tha shërbyeses, që po ndizte zjarrin në sobë.

- Nuk ka mëngjes, - i tha shërbyesja. Ajo flinte në një dhomë prapa shtëpisë dhe kishte ardhur në kuzhinë gjysmë ore përpara. Pamja e policit të shtrirë kryq e tërthor përpara derës në fillim e kishte trembur, pastaj i kishte krijuar një ndjenjë pështirosjeje dhe më pas e kishte egërsuar.

- Ç'do të thuash me këtë "Nuk ka mëngjes"? - pyeti polici duke mbajtur ende garuzhden në dorë.

- Pikërisht atë që thashë.

- Pse?

- Nuk ka asgjë për të ngrënë.

- As kafe?

- As kafe.

- Çaj?

- As çaj. As proshutë. As miell gruri. As kripë. As piper. As krem. As gjalpë në pako. Asgjë.

- Çfarë janë këto marrëzira që po na thua? Mbrëmë kishte plot. Por nuk ka tani. Çipmunkët, indianët, ata duhet t'i kenë marrë të gjitha.

Polici tjetër ishte zgjuar, kur kishte dëgjuar zëra dhe kishte ardhur në kuzhinë.

- Si ndihesh këtë mëngjes? - e pyeti shërbyesja.

Polici e injoroi vajzën dhe pyeti kolegun:

- Si është puna, Evans?

- Ai biri i kurvës ka ardhur natën, ka hyrë brenda, ka rrëmuar mirë e mirë dhe ka marrë një ngarkesë të plotë.

- Mos shani në kuzhinën time, - tha vajza.

- Dalim, - tha polici i ardhur.

Ata dolën te porta e jashtme, duke mbyllur derën e kuzhinës pas tyre.

- Ç'do të thotë kjo, Evans? - pyeti polici i ardhur, duke treguar me gisht shishen e uiskit në të cilën nuk kishte mbetur as çereku. Pijanec i madh paske qenë.

- Unë piva po aq sa edhe ti. Pastaj u ula pranë tryezës.

- Dhe çfarë bëre?

- Prita atë djaloshin, Adamsin e mallkuar, nëse do të vinte apo jo.

- Dhe pive mirë, ë?

- Nuk piva fare. Më pas u ngrita, shkova në kuzhinë dhe piva ujë aty nga ora katër e gjysmë. Kur u ktheva, u shtriva këtu te dera të rehatohesha pak.

- Pse nuk u shtrive te dera e kuzhinës?

- Prej këtu mund ta shihja më mirë atë në qoftë se do të vinte.

- Dhe pastaj çfarë ndodhi?

- Ai duhet të ketë hyrë në kuzhinë, përmes ndonjë dritareje, besoj, dhe ka marrë gjithçka që i nevojitej.

- Mufka.

- Po ti çfarë po bëje? - pyeti polici vendor.

- Po flija ashtu si ti.

- Okej. Atëherë le të mos grindemi për këtë. Nuk sjell gjë.

- I thuaj shërbëtores të vijë këtu.

Vajza erdhi dhe polici i ardhur i tha, - i thuaj zonjës Adams se duam të flasim me të.

Vajza nuk foli, por u nis e shkoi në pjesën kryesore të shtëpisë, duke mbyllur derën pas saj.

- Na i hiq sysh ato dy shishe, më mirë, - tha polici i ardhur. Aq sa ka mbetur nuk ia vlen. Do ta heqësh një herë?

- Jo, të faleminderit. Jam për punë sot.

- Unë do ta kthej, tha njeriu i ardhur. - Vetëm se nuk u nda drejt.

- Unë nuk piva fare pasi ike ti, - tha polici vendor me kokëfortësi.

- Prapë me këto mufka ti?

- Nuk janë mufka.

Polici i ardhur vuri shishet në tryezë.

- Në rregull, - i tha ai vajzës që sapo erdhi. Çfarë tha zonja?

- Ka një dhembje koke dhe nuk mund t'ju presë. Ajo tha se ju keni një autorizim. Tha se mund të kontrolloni vendin përreth dhe pastaj mund të shkoni.

- Çfarë tha për djalin?

- Nuk e ka parë dhe nuk di asgjë për të.

- Ku janë fëmijët e tjerë?

- Kanë shkuar për t'u argëtuar në Sharlëvua.

- Tek kush kanë shkuar?

- Nuk e di. As ajo nuk e dinte. Ata shkuan në një rnbrëmje vallëzimi dhe do ta kalonin të dielën me shokë.

- Cili ishte ai fëmija që vinte rrotull këtu dje?

- Nuk pashë ndonjë fëmijë të vinte rrotull dje.

- Këtu ishte një fëmijë.

- Ndoshta ka qenë ndonjë nga shokët e fëmijëve, që ka ardhur për të pyetur për ta. Ishte djalë apo vajzë?

- Ishte vajzë, njëmbëdhejtë apo dymbëdhjetë vjeçe. Me quka. E nxirë nga dielli. Kishte veshur një pullover dhe një këmishë djemsh. Këmbëzbathur.

- Nuk më kujton askënd, - tha vajza. - Thatë se ishte - njëmbëdhjetë ose dymbëdhjetë vjeçe?

- Lere, - tha njeriu i ardhur. - Nuk nxjerr gjë nga këta të pagdhendur.

- Në qoftë se unë jam e pagdhendur, po ky çfarë është? - i tha vajza, duke treguar me gisht policin vendor. - Unë kam qenë në një shkollë me fëmijët e tij.

- Cila ishte ajo vajzë? - pyeti Evansi. - Eja, Suzi, trego. Unë sidoqoftë, kam për ta marrë vesh.

- Ku ta di unë, - tha Suzi. - Nga përshkrimi duket si te gjithë fëmijët që venë e vinë këtu.

- Ti nuk ke qejf të hysh në telashe, hë Suzi, si thua, - vazhdoi Evansi.

- Jo, zotëri.

- Ashtu them edhe unë.

- Po edhe ti nuk ke dëshirë të hysh në telash, apo jo? - tha Suzi.

Kur u ngjitën te plevica, njeriu i ardhur tha:

- Nuk e bëmë edhe aq mirë punën, hë, si thua?

- Ai tani është i lirë, - tha Evansi. U ngarkua mirë dhe me siguri do të ketë edhe pushkën me vete. Po sidoqoftë në zonën tonë është. Unë do ta kap. Di të ndjekësh gjurmët?

- Jo. Jo mirë. Ti mundesh?

- Në borë, po, - qeshi polici.

- Nuk kemi nevojë të ndjekim gjurmët. Vetëm të mendojmë e të zbulojrnë se ku mund të ketë shkuar.

- Nuk ma merr mendja t'ia ketë mbajtur nga jugu me gjithë atë peshë në kurriz. Do bëjë ndonjë copë rrugë e do të drejtohet për nga hekurudha.

- Nuk mund të them se çfarë mungonte në depo, por nga kuzhina kishte marrë gjithçka. Ai është nisur për diku. Duhet të

kontrollojmë të gjitha skutat ku shkonte, shokët e tij dhe gjithë sjelljen e praktikën e tij. Ti blloko rrugët që të çojnë në. Sharlëvua, në Petovski, në Shën Injac dhe në Shebojgan. Nga do të shkoje ti, po të ishe në vend të tij?

- Do të shkoja lart në gadishullin e Sipërm.

- Edhe unë. Ai ka qenë edhe herë të tjera atje. Që këtu deri në Shebojgan është një hapësirë e madhe, por ai e njeh shumë mirë.

- Më mirë zbresim e takojmë Pakardin. Sikur do t'i bënim edhe atij një vizitë sot.

- Çfarë do ta pengonte të dilte në Hekurudhën e Madhe, nëpërmjet Jordanit Lindor?

- Asgjë. Por atje nuk është vendi i tij. Ai do të shkojë në ndonjë vend të cilin e njeh mirë.

Kur hapën derën e gardhit për të ikur, Suzi doli te porta dhe i pyeti:

- Mund të vij edhe unë me ju deri në magazinë? Më duhet të marr ca ushqime.

- Nga të erdhi ndërmend se ne do shkojmë në magazinë?

- Dje ju po bisedonit e thatë se do t'i bënit një vizitë zotit Pakard.

- Si do t'i sjellësh ushqimet deri këtu, pastaj?

- Mendoj se do të më ndihmojë dikush. Por mund t'i sjell edhe nëpërmjet liqenit. Sot është e shtunë.

- Mirë, eja, - i tha polici vendor.

- Të faleminderit, zoti Evans.

Përpara se të hynin në magazinën qendrore në zyrën e postës, ku punonte zoti Pakard, Evansi dhe polici i ardhur nga shteti tjetër u ndalën të bisedonin.

- Nuk mund të them asgjë të saktë për atë Suzin e mallkuar.

- Sigurisht.

- Pakardi është njeri i shkëlqyer. Nuk ka njeri më të mirë se ai në tërë këtë krahinë. Nuk mund të kesh asnjë dyshim për atë punën e troftave. Askush nuk arrin ta trembë dhe ne nuk kemi pse të hyjmë në konflikt me të.

- Mendon se do të bashkëpunojë?

- Jo, në qoftë se ti do të sillesh ashpër.

- Shkojmë ta takojmë.

Ndërkohë Suzi kishte hyrë në magazinë nga ana e prapme duke kaluar midis fuçive, nëpër kutitë e mëdha me mallra të ndryshme dhe nëpër raftet me ushqime të paketuara. Kaloi pa e parë askush derisa erdhi te zyra e postës. Dritarja ishte e hapur dhe ajo kërceu përmes saj drejt e në magazinë. Zoti Pakard ishte duke hapur me levë një fuçi të madhe metalike. Ai e pa dhe qeshi.

- Zoti Xhon, - foli vajza me shpejtësi. Dy policë janë vënë në ndjekje të Nikut. Ai ia ka mbathur gjatë natës. Me të ka shkuar edhe motra e tij e vogël. Mamaja e tyre e di dhe çdo gjë është në rregull. Ajo nuk do të thotë asnjë fjalë.

- Ju mori të gjitha ushqimet?

- Shumicën.

- Bëj një listë të të gjitha gjërave që u duhen dhe unë do t'i bëj gati.

- Ata po vijnë.

- Dil nga prapa dhe eja përsëri brencla nga dera e përparme.

Suzi doli, i erdhi rrotull ndërtesës dhe ngjiti shkanët e portës madhe nga hyrja kryesore. Indianët që sollën shportat njihte, i njihte dhe dy indianët që po shikonin takërnet e peshkimit në stendën e parë të reklamës në të majtë. Dinte çfarë kishte në të gjitha paketat që

ndodheshin në rafte dhe se kush i blinte ato. Ajo kishte punuar një verë si sekretare në magazinë dhe dintc mirë se çfarë kuptimi kishin letrat e shkruara me kod në raftet ku ishin këpucët dimërore dhe ato verore, çorapet e leshit, kapelet dhe pulovrat. E dinte se çfarë vlere kishin shportat që kishin sjellë indianët; dinte gjithashtu se në këtë periudhë ato nuk do të jepnin ndonjë fitim të madh.

- Pse i sollët kaq vonë, zonja Tejbshou? - pyeti ajo.

- Festë e madhe 4 Korriku, - qeshi indiania.

- Si është Billi? - pyeti Suzi.

- Nuk e di, Suzi. Nuk e kam parë qysh prej katër javësh.

- Pse nuk i çon poshtë te hoteli dhe të përpiqesh t'i shesësh te pushuesit?

- Mbase edhe shiten, - tha zonja Tejbshou. - I çova një herë atje.

- Duhet t'i çosh çdo ditë.

- Rrugë e gjatë, - tha indiania.

Ndërsa Suzi po fliste me njerëzit që njihte, dhe po bënte listën e ushclimeve, dy kishin shkuar në pjesën e prapme të magazinës ku ishte zoti Xhon.

Zoti Xhon kishte sy blu ne gri, Rokë dhe mustaqe të errëta dhe dukej gjithmonë sikur ndodhej krejt rastësisht në një magazinë të tillë. Ai ishte larguar nga Miçigani Verior që kur ishte katërmbëdhjetë vjeç dhe dukej më shumë si ndonjë oficer paqësor, ose si ndonjë kumarxhi i ndershëm se sa si një shitës magazine. Në kohë të tij kishte pasur disa salla lojërash dhe klube, të cilat i kishte drejtuar mirë. Por kur ishte ndërprerë shfrytëzimi i pyllit dhe kishin ikur druvarët, ai kishte blerë një fermë bujqësore. Më pas, ai kishte blerë një magazinë. Ai kishte edhe hotelin. Por thoshte se nuk i pëlqente një hotel pa klub dhe pothuaj nuk shkonte kurrë atje. Hotelin e drejtonte zonja Pakard... Ajo ishte më

këmbëngulëse sc sa zoti Pakard. Ai thoshte se nuk ia vlente të merreshe me njerëz, të cilët kishin para për t'i kaluar push i met ku t'ua donte qejfi, por që vinin e i shpenzonin ato në një hotcl pa klub dhe e kalonin kohën duke qëndruar ulur në karriget lëkundëse përpara hyrjes. Ai i quante këta pushues "gjallesa" të ndryshme dhe tallej me ta e me zonjën Pakard. Por ajo e dashuronte dhe nuk mërzitej kur ai e ngacmonte.

- Mua nuk më bëhet vonë që ti i quan "gjallesa të ndryshme" klientët e mi, - i tha ajo një ditë. - Unë bëj punën time. Rëndësi për mua ka fakti që unë jam ende gruaja e vetme që ti prek me dorë. Hë, nuk është kështu?

Asaj i pëlqente të merrej me pushuesit, sepse ata sillnin kulturë dhe zoti Xhon thoshte se asaj i pëlqente kultura, ashtu si një druvari i pëlqente pirlesi, duhani më i mirë për t'u përtypur. Në të vërtetë ai e respektonte dashurinë e saj për kulturën, sepse ajo e donte kulturën ashtu si ai donte një uiski të mirë. Ajo i thosbte shpesh: "Pakard, ti nuk e vret mendjen për kulturën dhe unë nuk të mërzis ty me të. Por mua ajo më bën të ndihem e kënaqur".

Xhoni thoshte se ajo mund të merrte kulturë sa të donte, përderisa nuk do të shkonte në skëterrë, ashtu si ai nuk kishte për të shkuar kurrë në Shatakua ose në Kursin e Sel Betermentit. Ai thoshte se një festë popullore ose dita e Krishtlindjeve nuk ishin aspak të këndshme; në festa të tilla, të paktën ata që ishin vërtet të rritur, mund të kryenin rnarrëdhënie seksuale. Dhe askush nuk paguante në një festë popullore ose në të ringjalljes. Zonja Pakard, i thoshte ai Nik Adamsit, do të shqetësohej rreth shpëtimit të shpirtit të tij të pavdekshëm, në qoftë se do të shkonte në një festë të ringjalljes, ku do të fliste ndonjë si Xhipsi Srnith, ai evangjelisti i madh, por në fund të fundit do të zbulonte se ai, Pakardi, ishte Xhipsi Smith dhe kështu çdo gjë do të shkonte në rregull. Por, sidoqoftë, në Shatakua ishte diçka e veçantë.

Kultura ishte ndoshta më e mirë se sa besimi, mendonte zoti Xhon. Shumë të tjerë çmendeshin për të, ndërsa ai e vlerësonte më shumë si një tekë.

- Mbase duhen parë edhe gjëra të tilla, - i kishte thënë ai Nik Adamsit. - Duhet të jetë diçka si tek Holli Rollersët, diçka vetëm në mendje. Studioje ndonjëherë këtë çështje dhe më thuaj çfarë përfundimi do të nxjerrësh.

Zoti Xhon e donte Nik Adamsin, sepse, siç thoshte ai, Niku kishte një "mëkat" origjinal. Niku nuk e kuptonte këtë gjë, por gjithsesi ishte krenar.

- Ti do të bësh gjëra për të cilat do të pendohesh, djalosh, - i kishte thënë Nikut. Dhe kju është një nga gjërat më të mira që mund të bëhet. Por ti do të vendosësh gjithmonë vetë, nëse do të të vijë keq apo jo. Kryesorja është që ti do t'i bësh ato.

- Unë nuk dua të bëj asgjë të keqe, - i kishte thënë Niku.

- Edhe unë nuk dua që të bësh, - i kishte thënë zoti Xhon. Por ti je i gjallë dhe do t'i bësh. Vetëm mos gënje dhe mos vidh. Duhet të zgjedhësh një njeri të cilin nuk do ta gënjesh kurrë.

- Unë të zgjedh ty, - i kishte thënë Niku.

- Në rregull. Atëherë mos më gënje kurrë, për asgjë. Edhe unë nuk do të të gënjej.

- Do të përpiqem, - i kishte thënë Niku.

- Jo. Nuk është kjo fjala që duhet. Premtimi duhet të jetë i prerë.

- Në rregull, - i kishte thënë Niku. - Nuk do të të gënjej kurrë.

- Ç'bëhet me dashnoren tënde?

- Dikush më tha se punon lart, në So.

- Ajo është një vajzë e bukur dhe mua më ka pëlqyer gjithmonë, - i kishte thënë zoti Xhon.

- Edhe mua, - i kishte thënë Niku.

- Përpiqu të mos ndihesh keq për shkak të saj.

- Nuk mundem, - i kishte thënë Niku. Megjithatë nuk është faji i saj. Ajo ashtu është bërë. Në qoftë se do ta takoja përsëri, më duket se do filloja sërish me të.

- Ndoshta jo.

- Ndoshta. Unë do të përpiqem që të mos filloj.

Ndërsa ecte për të shkuar tek banaku, ku po prisnin dy burrat, zoti Xhon mendoi për çështjen e Nikut. Ai u hodhi një shikim, duke qëndruar vetë në këmbë dhe asnjëri nuk i pëlqeu. Polici i zonës, Evansi nuk i kishte parapëlqyer kurrë!. Dhe nuk kishte ndonjë respekt për të. E kuptoi në çast se polici i ardhur ishte i rrezikshëm. Ai nuk e kishte studiuar ende mirë, por pa që kishte sy shumë të sheshtë dhe buzë të shtrënguara, më të shtrënguara se sa buzët e një kutie duhani. Këto fytyra nuk i pëlqenin. Në kyçin e dorës së djathtë kishte një gjurmë plage. Ishte një shenjë afro pesëvjeçare. Ishte shumë e veçantë. Zoti Xhon i hodhi sërish një shikim të shpejtë shenjës dhe pastaj gungës që krijonte revolveri i varur nën kapotën e tij.

- Atë demin e egër e vrave me atë topin që ke nën krah? - e pyeti zoti Xhon policin c ardhur.

- Jo, - tha ai. - Atë demin e vrava në rrugën e fshatit Vjorning me një Vinçester 40 - 70.

- Qenke pushkatar i madh, kështu ë? - u tall zoti Xhon, duke ulur shikimin poshtë. Ke edhe këmbë kaq të mëdha. Të duhet gjithë ky top kur ndjek fëmijët?

- Çfarë do të thuash me "fëmijët", - pyeti njeriu i ardhur.

- Dua të them atë fëmijën të cilin po kërkon.

- Ti the fëmijët, - tha polici.

Zoti Xhon lëvizi nga vendi. Ishte e nevojshmc.

- Çfarë arme mban Evansi kur ndjek një djalë, i cili ka rrahur dy herë të birin. Duhet të jesh i armatosur rëndë, Evans. Ai djalë mund të të rrahë edhe ty.

- Pse nuk e gjen ti, që të mos merremi ne me atë punë? - tha Evansi.

- Ti the "fëmijët", - tha polici i shtetit tjetër. Çfarë të shtyu ta thoshe?

- Ngaqë të pashë ty ashtu si gjel të ngrehur, - tha zoti Xhon. - Të pashë ty, bastard dystaban.

- Pse nuk vjen nga kjo anë, kur paske dëshirë të flasësh në këtë mënyrë? - tha polici i ardhur.

- Po flet me përgjegjësin e postës së Shteteve të Bashkuara, - tha zoti Xhon. - Po flet pa dëshmitarë, përveç Evans fytyrëkrrutit. Mendoj se e di pse i thonë atij fytyrëkrrut. Ti mund ta gjesh sepse je zbulues, dedektiv. Tani zoti Xhon ndihej i lumtur. E kishte bërë sulmin dhe ndihej si në ato kohët e shkuara, kur nuk e siguronte jetesën me shitje mallrash ushqimore dhc strehim pushuesish, të cilët rrinin tërë ditën në karriget lëvizëse përpara hotclit.

- Dëgjo dystaban, filloi sërish ai. - Tani të kujtoj shumë mirë. Ti, nuk më mban mend mua?

Njeriu i ardhur nga shteti tjetër i hodhi një shikim të vëmendshëm, por përsëri nuk iu kujtua.

- Më kujtohesh mirë në Çejetë, ditën kur u vra Tom Harni, - vazhdoi zoti Xhon. Ti ishe njëri nga ata që e futën atë në lojë me premtimin për të krijuar një shoqëri të përbashkët. Më kujton tani? Nuk e mban mend cili ishte pronari i sallës së lojërave në Medison Bou kur

ti punoje për njerëzit qc i bënë kurthin Tomit? Prandaj përfundove në punën që kryen tani. Nuk paske fare kujtesë.

- Kur je kthyer këtu?

- Dy vjet pasi varën Tomin.

- Gabova atëherë.

- Të kujtohet tani që atë shenjën në kyçin e dorës ta kam bërë unë, kur po largoheshim nga Grejbulli?

- Sigurisht. Dëgjo, Xhim. Unë duhet ta kap atë djalosh.

- Emri im është Xhon, - tha zoti Xhon. - Ti duhet ta njohësh edhe këtë karakatinën tjetër. E quajnë Kurtface. Por ne zakonisht e thërrasim fytyrëkrrut. Unë sapo ia ndryshova emrin, thjesht për mirësjellje.

- Zoti Xhon, - foli zoti Evans, - pse nuk tregohesh miqësor dhe bashkëpunues?

- Unë sapo e ndryshova emrin tënd, apo jo? - tha zoti Xhon. - Çfarë lloj bashkëpunimi doni ju, çuna?

Zoti Xhon mori një shishe nga një raft pranë tij dhe ia dha njeriut nga shteti tjetër.

- Pi, Këmbash, i tha ai. Duket se e ke të nevojshme.

Pinë të tre nga një gotë dhe zoti Xhon pyeti:

- Përse i jeni vënë prapa këtij djali?

- Ka thyer rregullat. Dhunë.

- Çfarë dhune?

- Ka vrarë një dre më dymbëdhjetë të rnuajit të shkuar.

- Dy njerëz me armë prapa një djaloshi, vetëm sepse ka vrarë një dre më dymbëdhjetë të muajit të shkuar? - u çudit zoti Xhon.

- Ka bërë edhe dhunime të tjera.

- Por dreri është e vetmja provë që kemi?

- Pak a shumë.

- Cilat janë dhunimet e tjera?

- Janë shumë.

- Por për të cilat nuk keni prova.

- Nuk e thashë këtë, - tha Evansi. Por për drerin kemi prova.

- Dhe ishte data dymbëdhjetë?

- Pikërisht.

- Pse nuk pyet ti në vend që t'u përgjigjesh pyetjeve të tij? - i tha njeriu i ardhur partnerit.

- Lëre rehat, këmbash, - tha zoti Xhon dhe qeshi i kënaqur. Më pëlqen të shoh se si punojnë mendjet e mëdha.

- A e njeh mirë djaloshin? - pyeti njeriu i ardhur nga shteti i poshtëm.

- Shumë mirë.

- Ke bërë ndonjë punë me të?

- Ai blen ndonjëherë mallra këtu. Paguan me lekë në dorë.

- Ke ndonjë ide se ku mund të ketë shkuar?

- Di se ka disa njerëz në Oklahoma.

- Kur e ke parë për herë të fundit? - pyeti Evansi.

- Eja, Evans, - tha njeriu i shtetit të poshtëm. Po humbasim kohën. Të faleminderit për pijen, Xhim.

- Xho, - tha zoti Xhon. - Po ty, si të quajnë Këmbash?

- Porter, Henri Porter. Këmbash se mos ke ndërmend të qëllosh djaloshin!

- Do ta fus brenda.

- Gjithmonë ke qenë një bastard kriminel.

- Eja Evans, - tha njeriu i ardhur riga shteti tjetër. Po humbasim kohën kot këtu.

- Mbaj mend se të paralajmërova për çështjen e të qëlluarit, - i tha atij zoti Xhon.

- Të dëgjova, - tha njeriu i shtetit të poshtëm.

Dy burrat dolën, bënë gati karrocën dhe u nisën. Zoti Xhon i ndoqi me sy derisa u ngjitën lart në rrugë. Evansi ngiçte karrocën, ndërsa njeriu i shtetit tjetër.

- Henri Porter, - tha me vete zoti Xhon. - I vetmi emër që më kujtohet për të është emri Këmbash. Ai kishte këmbë aq të mëdha sa për të nuk gjendeshin çizme dhe i bënte me porosi. Të gjithë e thërrisnin Këmbash.

- Më vjen keq për këtë shportë, zonja Tejbshou, - i tha ai gruas që i ishte afruar... - Janë jashtë kohe tani dhe nuk do t'i marrin. Por po të tregosh pak durim shko te hoteli që t'i heqësh qafe.

- Bleji ti dhe shiti te hoteli, - i propozoi zonja Tejbshou.

- Jo. Po të shkosh ti do t'i blejnë më shumë, - tha zoti Xhon. - Ti je një grua shumë e bukur.

- Kohë më parë, - tha indiania.

- Suzi, dua të flas me ty, - thirri zoti Xhon.

Shkuan bashkë në pjesën e prapme të magazinës.

- Tani më trego, - i tha vajzës zoti Xhon.

- T'i tregova pothuaj të gjitha, - tha ajo. - Ata erdhën për Nikun dhe pritën që të kthehej në shtëpi. Motra e vogël shkoi dhe i tha që ata po e prisnin. Kur i zuri gjumi nga pija, Niku mori ato që i duheshin dhe iku. Ka marrë ushqime pothuaj për dy javë, madje dhe pushkën. Edhe Vogëlushja ka shkuar bashkë me të.

- Po ajo pse shkoi?

- Nuk e di, zoti Xhon. Ma merr mendja që të kujdeset për të dhe që ai të mos bëjë ndonjë gjë të papritur. Ti e njeh atë.

- Ti jeton afër me Evansët. Si mendon, a i di ai vendet ku shkon Niku?

- Di shumë, por nuk jam e sigurt nëse i di të gjitha.

- Ku mendon se kanë shkuar?

- Nuk mund të them gjë. Niku di shumë vende.

- Ai njeriu me Evansin nuk është i mirë. Në të vërtetë është shumë i keq.

- Nuk duket shumë i zgjuar.

- Është më i zgjuar sesa duket. E trullosi ca pija. Por është i zgjuar dhe i keq. E kam njohur më parë.

- Çfarë duhet të bëj unë?

- Asgjë Suzi. Do të mendoj unë ndonjë gjë.

- Tani të marr ushqimet, zoti Xhon. Më bëj llogarinë.

- Si do t'i çosh në shtëpi?

- Do të marr anijen te skela e Henrit, pastaj me varkën e vogël do çoj deri në vilë. Çfarë do t'i bëjnë Nikut, zoti Xhon?

- Këtë po mendoj edhe unë.

- Thoshin se do ta çonin në shkollën e riedukimit.

- Do doja që të mos e kishte vrarë atë drerin.

- Edhe ai nuk donte. Më tregoi se kishte lexuar një libër ku shkruhej se si mund të qëllohej një kafshë pa e vrarë. Kjo e kishte lënë pa mend dhe sa nuk po vdiste pa e provuar. Kështu qëlloi drerin dhe e theu qafën. I erdhi shumë keq.

- Ma merr mendja.

- Dhe duhet të ketë qenë Evansi ai që e gjeti drerin atje ku e kishte varur Niku.

- Cili mund t'i ketë treguar Evansit?

- Mendoj se i ka thënë i biri. Ai mund ta ketë parë Nikun kur vrau drerin. Ai është një djalë i keq, zoti Xhon. Eshtë i aftë për të gjurmuar. Mund të ndjekë me lehtësi këdo. Nuk është çudi që tani të jetë pikërisht këtu, në këtë dhomë.

- Jo. Këtu brenda jo. Por ndoshta dëgjon jashtë.

- Unë mendoj se ai do të jetë vënë në ndjekje të Nikut.

- Folën për të në shtëpi?

- Nuk e përmendën asnjëherë, - tha Suzi.

- Evansi do ta ketë lënë në shtëpi për të punuar. Nuk kemi pse të shqetësohemi prej tij, derisa Evansi me atë tjetrin të arrijnë atje.

- Do të shkoj me varkë në bregun tjetër dhe do t'u them fëmijëve tanë që të marrin vesh nëse Evansi ka marrë ndonjë njeri tjetër për të punuar. Po qe kështu, do të thotë se e ka lënë të birin të lirë.

- Ata të dy janë të moshuar për të ndjekur një djalosh si Niku.

- Por djali është i tmerrshëm, zoti Xhon. Dhe ai di shumë për Nikun, di edhe vendet ku mund të shkojë. Ai do ta zbulojë dhe do t'i çojë policët atje.

- Eja shkojmë në postë, - tha zoti Xhon.

- Atje brenda midis kutive postare, librave të regjistrimit, formularëve të telegrarneve, pullave dhe objekteve të tjera të postës, Suzi e ndjeu veten të kënaqur, ndjeu ngrohtësinë e zyrës që dikur kishte qenë e veta.

- Ku mendon se do të kenë shkuar, Suzi? - pyeti zoti Xhon.

- Nuk rnund ta di me saktësi, por jo shumë larg, përderisa ka marrë edhe motrën me vete. Diku ku ndihen të sigurt, përndryshe nuk do ta merrte atë. Ata kishin dijeni edhe për troftat, zoti Xhon.

- Nga ai djali, ë?

- Ndoshta duhet të bëjmë diçka me atë djalin e Evansit.

- Unë do ta vrisja atë, po të kisha gjë në dorë. Ndoshta Vogëlushja ka shkuar me Nikun pikërisht që ai të mos e vrasë atë.

- Ti vetëm zbuloje që ta ndjekim.

- Atë gjë do të bëj. Por ju duhet të mendoni diçka, zoti Xhon. Zonja Adams është plotësisht e drobitur. E ka zënë një dhimbje koke, si gjithmonë. Kjo është një letër e saj për zotin Adams.

- Hidhe në kuti. Eshtë e sigurt. Këtu je në postën e Shteteve të Bashkuara.

- Dje kur po flinin desha t'i vrisja ata të dy.

- Jo, - i tha zoti Xhon. As mos e mendo, as mos e thuaj atë.

- Ju nuk keni dashur të vrisni njeri ndonjëherë?

- Po. Por është diçka e keqe dhe nuk zgjidh gjë.

- Babai im ka vrarë një njeri.

- Por nuk pati ndonjë dobi.

- Nuk kishte rrugë tjetër.

- Duhet të dish ta përballosh, - tha zoti Xhon. Tani duhet të shkosh. - Suzi.

- Do vij të kaloj sonte në darkë ose nesër në mëngjes, tha Suzi. - Do doja të punoja ende këtu, zoti Xhon.

- Edhe unë, Suzi. Por zonja Pakard nuk mendon kështu.

- E di, tha Suzi. Kështu ngatërrohen punët.

Niku dhe motra e tij ishin shtrirë në një krevat të bërë me drurë e gjethe. Ata e kishin ndërtuar së bashku në anë të pyllit të pishave, mbi pjerrësinë e kodrës, që zbriste në kënetë, përballë kodrave me ngjyrë blu të errët.

- Në qoftë se nuk është shumë i rehatshëm, mund të shtrojmë ca barëra të tjera të buta, Vogëlushe. Por sot jemi të lodhur. Nesër do ta rregullojmë për bukuri.

- Është i mrekullueshëm, - tha motra. Vetëm shtrihu dhe provoje.

- Eshtë një fushim i shkëlqyer, - tha Niku. Dhe nuk dallohet fare nga larg. Do të ndezim edhe ndonjë zjarr të vogël.

- A mund të duket zjarri nga kodrat përtej?

- Mundet, tha Niku. - Zjarri natën duket që larg. Por ne do të vendosim një batanije përpara tij. Kështu nuk do të dallohet.

- Niki, a nuk do të ishte bukur sikur të mos na ndiqte kush dhe sikur të kishim ardhur thjesht për qejf?

- Mos fillo të mendosh kaq shpejt kështu, tha Niku. Ne sapo erdhëm. Po të ishte thjesht për qejf nuk do të kishim ardhur këtu.

- Më fal Niki. Më vjen keq.

- Nuk ka gjë, - tha Niku. - Dëgjo, Vogëlushe, unë po zbres poshtë të kap ca trofta për drekë.

- Të vij edhe unë me ty?

- Jo. Ti qëndro këtu dhe pusho pak. Kalove një ditë të lodhshme. Lexo pak ose shtrihu dhe qetësohu.

- Në të përpjetat ishte më e vështirë. Por, sidoqoftë, ishte e lodhshme. A ia dola mirë unë?

- Ta dole për mrekulli. Dhe je e mrekullueshme për të përgatitur fushim. Por tani shlodhu.

- Do t'i vemë ndonjë emër këtij Fushimi? - Le ta quajmë Fushimi Numër Një, - tha Niku.

Ai zbriti teposhtë kodrës nëpër rrëpirë, për të shkuar tek bregu i përroit, ndaloi dhe preu nje shufër shelgu një metër e gjysmë të gjatë dhe e pastroi nga degëzat. Pa me vëmendje ujin e pastër të përroit që

rridhte me shpejtësi. Përroi ishte i ngushtë dhe i thellë, brigjet e tij deri në derdhjen në kënetë ishin mbuluar rne myshqe. Uji i pastër, që nga thellësia dukej në ngjyrë blu, rridhte me shpejtësi duke formuar dallzëza dhë shtëllungëza shkume mbi sipërfaqe. Niku nuk iu afrua shumë bregut sepse e dinte që masa e myshqeve nën këmbë do të lëkundej dhe peshqit do të trembeshin.

Duhet të ketë qetësi të plotë këtu lart, mendoi. Është fundi i verës.

Ai nxori një fije mëndafshi nga një kuti duhani, që e mbante në xhepin e majtë të këmishës dhc preu një copë sa gjatësia e shufrës së shelgut dhe e lidhi me të. Pastaj lidhi në fije një grep, të cilin e nxori gjithashtu nga kutia. Më pas provoi fortësinë e shufrës që do ta përdorte si kallam peshkimi dhe shtrirjen e fijes me grepin e lidhur në skajin e saj. E vendosi kallarnin përtokë dhe shkoi disa hapa prapa, deri tek trungu i rrëzuar i një pishe, u përkul, e lëvizi pak nga vendi dhe mori ca krimba toke që u zbuluan poshtë tij. Krimbat nuk ishin shumë të mëdhenj, por ishin të kuq dhe të gjallë. I vendosi në një kuti teneqeje të rrumbullaktë, në të cilin dikur kishte mbajtur duhan "Kopenhagen". Hodhi pak dhë në kutinë ku futi krimbat dhe e çoi përsëri trungun në vendin ku ishte më parë. Ishte viti i tretë rresht që ai merrte karrem për peshqit në të njëjtin vend dhe trungun e linte dhe e gjente në të njëjtin pozicion.

Askush nuk e di sa i thellë është ky gji përroi, mendoi ai. Ai çon shumë ujë të pastër në atë kënetë të keqe. Pa poshtë e lart gjirit, nga kodra në pyllin e pishave ku kishte ngritur fushimin. Pastaj eci në drejtim të vendit ku kishte lënë kallamin, ushqeu grepin me kujdes dhe pështyu mhi të duke i uruar vetes fat të mirë. Duke mbajtur kallamin me

dorën e djathtë eci ngadalë dhe me shumë kujdes drejt bregut të përroit të ngushtë me ujë gurgullues.

Përroi këtu ishte aq i ngushtë, sa shufra prej shelgu mund ta hidhte fijen në bregun tjetër. Kur iu afrua brcgut, Niku dëgjoi të plotë gurgullimën e ujit të rrëmbyeshëm. Ndali disa hapa, aq sa trupin e tij të mos e shihte asnjë gjallesë nga sipërfaqja e ujit, nxori dy plumbça nga kutia dhe i lidhi në fije, rreth 30 cm mbi grep, duke i shtrënguar fort me dhëmbë.

Hodhi me kujdes në ujë grepin në të cilin kishte vendosur dy krimba, e lëvizi kallamin e shelgtë në mënyrë që fija dhe gjithçka ishte e lidhur në të të përshtateshin me lëvizjen e ujit të rrëmbyeshëm. Ai ndjeu fijen të tërhiqej dhe pastaj një goditje të fortë. Ngriti lart kallamin dhe ai gati sa nuk iu përthye më dysh. Ndjeu një lëvizje të egër poshtë ujit, ajo që kishte rënë në grep nuk donte të jepej. Por më në fund u dorëzua dhe nisi të ngjitej nëpër ujë bashkë me fijen. Edhe një lëvizje tjetër dëshpëruese dhe trofta doli nga sipërfaqja e ujit dhc nga forca tërheqëse fluturoi në ajër, u përplas në supin e Nikut dhe ra në tokë pas tij. Niku e pa që shkëlqente nën rrezet e diellit, ende duke u përplasur për tokë. Niku e mori në dorë. Ishte e fortë dhe e rëndë dhe lëshonte një aromë të mirë. Shpinën e kishte shumë të zezë, luspat shumë të shndritshme, ndërsa krahët shkëlqenin nga bardhësia. E bardhë anash, me një shirit të zi në kurriz dhe me ngjyrën e artë të perëndimit të diellit në bark, ishte e mrekullueshme. Niku e mbante në dorën e djathtë dhe e kundronte.

Është shumë e madhe për tiganin tonë, mendoi. Por e zura dhe nuk mund ta hedh përsëri në ujë. E kam dëmtuar shumë dhe duhet ta vras.

Ai e përplasi kokën e troftës fort në sëpatën e tij të gjahut dhe e mbështeti në trungun e një mështekne.

- Ta marrë djalli, - tha. - Eshtë e përkryer për zonjën Pakard, për darkat që shtron ajo. Por është shumë e madhe për mua dhe Vogëlushen.

Më mirë po shkoj lart, te ndonjë cektësirë e të përpiqem të gjej nja dy më të vogla, - mendoi ai. Dreqi ta marrë, a nuk dukej se ndiente diçka, kur e nxora unë nga uji. Njerëzit që nuk kanë nxjerrë kurrë trofta mund të thonë çfarë të duan, por ata nuk mund ta marrin me mend se çfarë ndjen në një rast të tillë. Më e vështirë është kur ato nuk duan të dorëzohen dhe pastaj çasti kur dalin mbi ujë dhe vijnë me fluturim drejt teje në ajër.

Ky është një gji i çuditshëm, mendoi ai. Eshtë vërtet qesharake të kërkosh trofta të vogla.

Ai e gjeti kallamin atje ku e kishte lënë. Grepi ishte shtrembëruar dhe ai e drejtoi. Mori peshkun e madh dhe u ngjit përgjatë rrjedhjes së sipërme të përroit.

Është një cektësirë në atë zhavorrishten, pranë moçalishtes së sipërme, mendoi ai. Atje mund të gjej disa trofta të vogla. Vogëlushja ndoshta nuk do ta pëlqejë një troftë kaq të madhe. Kushedi çfarë po bëjnë ata trimat tani. Nuk ma merr mendja që ai i mallkuari, djali i Evansit, të dijë gjë rreth këtij vendi. Ai është një bir kurve. Megjithatë mua më duket se askush tjetër nuk peshkon këtu përveç indianëve. Duhet të kishe qenë indian, i tha ai vetes. Kjo do të të kishte shpëtuar nga një sërë telashesh.

Ai vazhdoi të ecte drejt rrjedhjes së sipërme dhe arriti deri te vendi ku përroi hynte në rrjedhë të nëndheshme. Aty pranë një troftë kërceu mbi sipërfaqe duke ngritur një shkulmë të tërë uji në ajër. Ishte një troftë aq e madhe sa vështirë ta besoje që ishte rritur në përrua.

- Kur qenke ngjitur këndej, - iu drejtua Niku troftës, e cila në çast u krodh në ujë dhe nisi të çante kundër rrymës.

- Çfarë peshku!

Në zhavorrishten e cekët ai kapi dy trofta të vogla. Edhe ato ishin peshq të bukur dhc të fortë. Ai i çau, u hoqi zorrët dhe i hodhi në lumë, i lau të tre dhe i mbështolli me kujdes në një letër rnbështjellëse që e nxori nga xhepi.

Është një gjë e mirë që vajzat i pëlqejnë peshqit, mendoi ai. Do doja të kishirn mbledhur ca manaferra. Unë e di se ku mund t'i gjesh. Filloi të ngjitej të përpjetës për të shkuar në fushim. Dielli kishte filluar të ulej matanë kodrës dhe moti ishte mjaft i mirë. Hodhi një shikim tej mbi hapësirën e kënetës, pastaj lart në qiell. Në pjesën e qiellit që binte mbi vendin ku ishte krahu i zgjatur i liqenit pa të fluturonte një zgalem.

Ai iu afrua fushimit me qetësi të madhe dhe e motra nuk e ndjeu fare. Ajo ishte shtrirë dhe po lexonte. Ai i foli me zë të ulët dhe të butë që të rnos e trembte.

- Çfarë po bën, ti majmunkë?

- I preva, - tha ajo.

- Si i preve?

- Me një palë gërshërë. Si të duken?

- Si i preve pa i parë?

- I ngrita me dorë dhe i preva. Është shumë e thjeshtë. A dukem si djalë tani?

- Si një djalë i egër nga Borneo.

- Nuk mund t'i prisja si një djalë shkolle për fundjavë. Duken shumë keq?

- Jo.

- Eshtë shumë e bukur. Tani unë jam motra jote, por jam njëkohësisht edhe djalë. Si mendon, do të më kthejë në djalë kjo?

- Jo.

- Do doja të më kthente.

- Ti je e çmendur fare, Vogëlushe.

- Ndoshta edhe jam. Dukem si ndonjë djalë budalla?

- Pak.

- Ti mund të m'i rregullosh pak. M'i pre duke përdorur krëhërin.

- Do t'i rregulloj pak, por jo tani. A je i uritur, vëlla budalla?

- Nuk mund të jem vëlla jobudalla?

- Nuk dua të të mendoj si një vëlla.

- Tani duhet, Niki. Nuk e shikon? Ishte diçka që duhej ta bënim. Duhej të të kisha pyetur, por parapëlqeva të të befasoja.

- Më pëlqen, - tha Niku. Në djall të gjitha. Më pëlqen shumë.

- Të faleminderit shumë, Niki. U shtriva dhe u përpoqa të qetësohesha e të shlodhesha pak. Por gjithçka që mendoja ishte se si të bëja diçka për ty. Mendoja të të gjeja një kuti nga ato që mbajnë duhanin për të përtypur e ta mbushja plot me pika nokauti.

- Nga do ta merrje?

Niku tashmë ishte ulur, ndërsa e motra i ishte ulur mbi gju dhe fërkonte kokën e saj të qethur në faqen e tij.

- Do t'i merrja ato nga Mbretëresha e Prostitutave, - tha ajo. A e di emrin e sallonit?

- Jo.

- Qendra Tregtare dhe Hani i Artë Mbretëror "Dhjetë Dollarëshi".

- Ç'ke dashur ti atje?

- Isha ndihmësja e një prostitute.

- Çfarë bën një ndihmëse prostitute?

- Oh, ajo shoqëron karrocën e prostitutës kur ajo udhëton, hap derën e karrocës dhc e çon pastaj atë në dhomën e saj. Është si të shoqërosh një zonjë në pritje, mendoj unë.

- Dhe çfarë i thotë ajo prostitutës?

- I thotë çdo gjë që i vjen në mendje, në qoftë se janë mendime të hijshme.

- Si çfarë, për shembull, vëlla?

- Ja, për shembull. Mirë zonjë, duhet të jetë diçka tepër e lodhshme të rrish mbyllur si zogu në kafaz në një ditë të tillë të nxehtë.

- Dhe çfarë duhet të thotë prostituta për këtë?

- Ajo thotë. - Po vërtet, sigurisht që është, e dashura ime. - Sepse, e di, prostituta, ndihmëse e së cilës isha unë, është me origjinë jofisnike.

- Po ti çfarë origjine ke?

- Unë jam motra ose vëllai i një shkrimtari jonormal dhe jam rritur me pekule. Kjo më bënte shumë të dashur për prostitutën kryesore dhe për rrethin e saj.

- A i more pikat e nokautit?

- Natyrisht, - tha ajo. E dashur, merri këto pika të mrekullueshme, - tha ajo. - Faleminderit, - i thashë.

- Bëji të fala vëllait tënd jonormal dhe i thuaj të kalojë ndonjëherë nga Qendra Tregtare që ndodhet në Shebojgan.

- Mjaft me këto fjalë të lëpira.

- Kështu flasin në Qendrën Tregtare, - tha Vogëlushja.

- Unë do të përgatis darkën. Ti nuk je e uritur?

- Do ta përgatis unë darkën.

- Jo, - tha Niku. - Ti vazhdo të përralisësh.

- Nuk mendon se do të kalojmë mirë, Niki?

- Ne po ia kalojmë mirë gysh tani.

- Dëshiron të të tregoj për gjërat e tjera që unë bëra për ty?

- E ke fjalën për periudhën përpara se të vendosje të bëje diçka praktike dhe të prisje flokët?

- Kjo ishte mjaft praktike. Prit deri sa ta dëgjosh. Mund të të puth ndërsa do të përgatisësh darkën?

- Prit pak dhe do të të them. Çfarë ishte ajo që deshe të bëje?

- Mendoj se u prisha moralisht mbrëma kur vodha uiskin. A mendon se mund të prishesh moralisht nga një gjë e tillë?

- Jo. Sidoqoftë shishja ishte e hapur.

- Po. Por unë mora shishen gjysmë kilshe bosh dhe shishen një kilshe me uiski dhe nga ajo mbusha plot shishen gjysmë kilshe, pak u derdh në pëllëmbën time dhe unë e lëpiva. Mendoj se ndoshta kjo më ka shkatërruar moralisht.

- Si të shijoi?

- Shumë e fortë dhe e veçantë, dhe shumë turbulluese.

- Kjo nuk të shkatërron moralisht.

- Mirë, gëzohem shumë sepse në qoftë se unë do të shkatërrohcsha moralisht, si do të ndikoja mbi ty?

- Nuk e di, - tha Niku. - Çfarë ishte ajo që do të bëje?

Ai kishte ndezur zjarrin dhe kishte vënë tiganin mbi të. Në tigan kishte vënë disa copa të prera proshute. Motra e shikonte me duar të kryqëzuara sipër gjunjëve. Ai pastaj e pa që ajo hoqi duart dhe shtriu këmbët për të qëndruar si djalë.

- Dua të mësoj t'i mbaj duart drejt, - tha ajo.

- Mos i mbaj aq pranë kokës.

- E di do të ishte më e lehtë në qoftë se do të kisha pranë ndonjë djalë të moshës time që ta imitoja.

- Më ke mua.

- Do të ishte e natyrshme, si thua? Nuk do të qeshësh?

- Ndoshta. - Yja! Shpresoj të mos ribëhem vajzë ndërsa do të jemi në udhëtim.

- Mos u shqetëso.

- Ne kemi shpatulla dhe këmbë të njëllojta.

- Çfarë ishte ajo "gjëja tjetër" që doje të bëje?

Niku tani po gatuante troftat. Proshuta ishte skuqur mirë dhe kishte marrë ngjyrë kafe. Ai kishte vendosur copat e proshutës mbi një copë dru të pastruar nga drurët që përdorte për zjarr. Ata ndienin erën e troftave që po skuqeshin në yndyrën e proshutës. Niku i lëvizi pak, pastaj i ktheu dhe përsëri i lëvizi. Po errësohej dhe ai vendosi një batanije përpara zjarrit që të mos dallohej.

- Çfarë do të bëje? - pyeti ai përsëri. Vogëlushja u përkul përpara dhe pështyti në drejtim të zjarrit.

- Si të duket kjo?

- Harrove që është tigani.

- Oh, shumë keq. Dëgjo, këtë e mësova në Bibël. Unë duhej të kisha marrë tre thumba, nga një për sccilin dhe t'ua kisha futur në tru, atyre të dyve dhe atij djalit, ndërsa flinin.

- Me se do t'ua ngulje?

- Me një çekiç pa zhurmë.

- Si do t'ia hiqje zhurmën çekiçit?

- Do t'ia hiqja.

- Por vendosja e një gozhde është një veprim i ashpër.

- Mirë, por ajo vajza në Bibël e bëri. Përderisa unë shikoj njerëz të armatosur që flenë dhe vij rrotull midis tyre në mesnatë, përderisa u vjedh uiskin, përse të mos shkoj deri në fund?

- Nuk ka çekiç pa zhurmë në Bibël.

- Ndoshta i ngatërroj me rremat pa zhurmë.

- Ndoshta. Por ne nuk duhet të vrasim asnjë njeri. Për këtë erdhe edhe ti me mua.

- E di. Por krimi vjen lehtë për ty dhe për mua, Niki. Ne jemi ndryshe nga të tjerët. Pastaj unë mendova se në qoftë se shkatërrohem moralisht do të isha më e dobishme për ty.

- Ti je e çmendur, Vogëlushe, i tha Niku. Dëgjo, ta nxjerr gjumin çaji?

- Nuk e di. Nuk kam pirë kurrë në mbrëmje.

- Do të ta bëj të dobët dhe do të hedh qumësht në të.

- Në qoftë se jemi ngushtë, nuk e dua, Niki.

- Qumështi do t'i japë një shije më të mirë.

- Filluan të hanin. Niku kishte prerë nga dy rriska bukë për secilin dhe një fetë e kishte ngjyer në yndyrën e proshutës, në tigan. Hëngrën rriskat e bukës dhe troftat që ishin gatuar mirë dhe ishin bërë shumë të shijshme. Hodhën skeletet e troftave në zjarr dhe hëngrën proshutën të cilën e kishin bërë sanduiç me dy copat e bukës. Vogëlushja piu çajin e dobët me qumësht të kondensuar, ndërsa Niku futi dy copa të vogla druri, si tapa, në vrimat që kishte hapur në kuti për të nxjerrë qumështin.

- Hëngre mirë?

- Shumë. Trofta ishte e mrekullueshme, edhe proshuta, gjithashtu. A nuk ishim me fat që kishim bukë thekre?

- Ha një mollë, - i tha ai. - Ndoshta do të kemi ndonjë gjë të mirë nesër, Vogëlushe. Apo ndoshta duhej të kisha përgatitur një darkë më të bollshme?

- Jo. Ishte e mjaftueshme.

- Je e sigurtë që nuk je e uritur?

- Jo. U ngopa. Por do të ha pak çokollatë, në qoftë se do të hash edhe ti.

- Ku e more?

- Nga kursimet e mia.

- Ku?

- Nga kursimet e mia. Nga vendi ku vë çdo gjë kur kursej.

- Oh, po.

- Kjo është shumë e freskët. Kurse kjo është nga ajo e vjetra që ishte në kuzhinë. Do të fillojmë nga kjo dhe do të ruajmë tjetrën për ndonjë rast të veçantë. Shiko çanta ku mbaj kursimet e mia ka një lidhëse si të qeskave të duhanit. Mund ta përdorim për të mbajtur gjërat me vlerë. Si thua, Niki, do të dalim në Perëndim me këtë udhëtim?

- Nuk e kam menduar ende.

- Unë do të doja që ta mbushja çantën time të kursimit plot me gjëra me vlerë.

Niku pastroi tiganin dhe e vendosi në kutinë e vet. Një batanije ishte hedhur në krevatin prej drush e gjethesh. Ai shtriu edhe tjetrën mbi të duke e lënë hapur nga ana e Vogëlushes që ajo të mbulohej me të. Pastroi dy kutitë prej teneqeje në të cilat kishte hedhur çajin dhe shkoi e i mhushi ato me ujë të ftohtë te burimi. Kur u kthye, e gjeti motrën në gjumë, me kokën mbi një jastëk të cilin e kishte bërë me xhinset që i kishte mbështjellë me këpucët e veta. Ai e puthi, por ajo nuk u zgjua. Ai veshi pallton e vjetër dhe kërkoi shishen e uiskit në çantën e madhe.

E hapi dhe i mori erë, kishte një aromë shumë të mirë. Mbushi përgjysmë me ujë një filxhan dhe hodhi ca uiski në të. Pastaj u ul dhe e thithi atë shumë ngadalë, duke e mbajtur nën gjuhë përpara se ta gëlltiste.

Hodhi një shikim te copat e qymyrit që digjeshin ende në zjarrin e shndritshëm, shijoi sërish uiskin me ujë të ftohtë dhe shikoi përsëri zjarrin e menduar. Piu tërë uiskin që kishte mbetur në filxhan, piu edhe pak ujë të ftohtë dhe u shtri për të fjetur. Pushkën e kishte nga krahu i majtë. Kokën e vuri mbi jastëkun e fortë të sajuar nga pantallonat e mbështjella pas këpucëve, tërhoqi cepin e batanijes, u mbulua, tha lutjet dhe e zuri gjumi. Natën vonë ndjeu që ishte ftohtë dhe i hodhi pallton e tij motrës dhe e afroi kurrizin më afër saj. Ajri ishte i ftohtë dhe të priste gjatë frymëmarrjes. Ai nuk e kishte kuptuar se sa i lodhur ishte derisa u zgjua nga i ftohti. Tani ndjente ngrohtësinë e trupit të motrës dhc ishte më rehat. Duhet të tregoj kujdes për të, mendoi, ta bëj të ndihet e lumtur dhe ta nxjerr shëndoshë e mirë prej këndej. Duke dëgjuar frymëmarrjen e saj në natën e qetë e zuri gjumi përsëri.

Kur i doli gjumi ishte zbardhur, aq sa ai mundi të shikonte konturet e kodrave matanë kënetës. Qëndroi qetësisht dhe shtriu pak gjyrntyrët për të sjellë trupin në formë. Pastaj u ngrit, veshi pantallonat ngjyrë jeshile dhe këpucët. Shikoi të motrën që flinte, jaka e palltos së tij i kishte kaluar nën mjekër, mollëzat e faqes i ishin skuqur nga i ftohti, flokët e prerë i kishin zbuluar formën e bukur të kokës dhe i kishin nxjerrë më në pah hundën e drejtë dhe veshët që i rrinin mirë pas kokës. Do donte ta vizatonte fytyrën e saj pikërisht në atë çast kur qerpikët i kishin rënë bukur mbi sy.

- Duket si një kafshëz e vogël, mendoi ai. Si duket koka e saj? Duket si koka e dikujt që i kanë prerë flokët me një goditje sëpate mbi një trung druri.

Ai e donte motrën dhe ajo e donte atë shumë. Nuk ka arsye ta zgjoj, mendoi. Përderisa unë ndihem kaq i lodhur, ajo duhet të ndihet edhe më shumë. Këtu nuk kemi ç'të bëjmë tjetër përveç kësaj që po

bëjmë, të qëndrojmë larg derisa gjendja të qetësohet dhe deri sa ai polici i ardhur të qërohet. Vctërn se unë duhct ta ushqej atë mirë. Është turp që unë nuk kam bërë diçka vërtetë të mirë.

Kemi marrë shumë gjëra, sidoqoftë, mendoi. Pakoja ishte shumë e rëndë. Por ato që do të na duheshin sot ishin luleshtrydhet. Mund të kishim marrë cdhe kërpudha. Duhet të bëjmë pak kujdes me proshutën, por nuk do të hamë sikur jemi fare. ngushtë. Dje ndoshta e ushqeva shumë pak. Ajo është mësuar të pijë shumë qumësht dhe të hajë shumë gjëra të ëmbla. Por mos u shqetëso. Do të ushqehemi më mirë. Është një gjë e mirë që asaj i pëlqejnë troftat. Ato mbrëmë ishin vërtet të mira. Mos e vra mendjen tani. Ajo do të hajë shumë mirë. Por ti, Nik, ti, mor djalosh nuk e ushqeve mirë atë dje. Më mirë lëre të flejë se sa ta zgjosh. Ke shumë punë të tjera për të bërë.

Ai filloi të nxirrte me shumë kujdes disa gjëra nga çanta, motra buzëqeshi në gjumë. Lëkura e mollëzave të faqeve iu tërhoq, duke i zbuluar ngjyrën që kishte përpara se të nxihej nga dielli. Ajo nuk u zgjua dhe ai shkoi të ndizte zjarrin e të përgatiste mëngjesin. Kishte shumë dru të prera, dhe ai bëri në çast një zjarr të vogël. Përpara se të përgatiste mëngjesin, bëri pak çaj. Piu çajin dhe hëngri tri kokrra kajsi të thara dhe u përpoq të lexonte "Lorna Dunin". - E kishte lexuar shumë herë dhe nuk ishte më interesant për të.

Pasi kishin përgatitur fushimin, ai kishte vendosur disa kumbulla të thata për t'u zbutur në një kovë të vogël metalike. E mori kovën dhe e vuri në zjarr. Mori nga çanta një pako me miell, një tenxhere të vogël të emaluar dhe një lugë metalike që të përziente miellin me ujë për të bërë brumë.

Përzjeu brumin me rrahës dhe vuri tiganin në zjarr, e vajisi mirë dhe pas pak tigani nisi të cicërinte. Ai hodhi përsëri vaj, pastaj hodhi me kujdes brumin. Ai vëzhgonte se si ngrihej dhe merrte formë brumi,

ndërsa ai e shtypte ngadalë anëve, derisa ai mori ngjyrën e zakonshme të kekut.

- Mirëmëngjes, - i tha e motra. - Mos u zgjova vonë?

- Jo, djallushe. Ajo u ngrit me këmishën e lëshuar këmbëve të saj të nxira.

- Ke bërë gati çdo gjë ?

- Jo. Sapo përgatita kekun.

- A nuk ka një erë shumë të këndshme? Do të shkoj te burimi të lahem dhe do të vij të të ndihmoj.

- Mos u laj mbi burim.

- Unë nuk jam njeri i bardhë. Di si të lahem. Ku është sapuni? - pyeti

- Eshtë pranë burimit. Sill edhe gjalpin kur të vish. Është në burim.

- Vij shpejt, - tha ajo.

Ajo u kthye dhe solli ndonjë çerek kile gjalp që Niku e kishte lënë në ujin e burimit për të qëndruar i freskët dhe për të mos shkrirë.

Hëngrën kekun me gjalp dhe me shurup. Ishin të dy shumë të uritur dhe copat e kekut me gjalpin që rrëshqiste mbi to drejt e në pjatat me shurup, ishin shumë të shijshme. Hëngrën edhe kumbullat direkt nga kova metalike dhe pastaj pinë lëngun. Në fund pinë edhe çaj.

- Kumbullat ishin si një mbyllje festive. Si fjete, Niki?

- Mirë.

- Të faleminderit që më hodhe pallton. A nuk ishte një natë e mrekullueshme?

- Po. A fjete gjithë natën?

- Jam ende e përgjumur. Niki, a mund të qëndrojmë këtu përgjithmonë?

- Nuk mendoj kështu. Ti duhet të rritesh dhe të martohesh.

- Unë dua të martohem me ty. Dua të jem gruaja jote e ligjshme. Kam lexuar për këtë në gazetë.

- Atje ku lexove për Ligjet e Pashkruara?

- Po. Dua të jem gruaja jote sipas Ligjeve të Pashkruara. Nuk mundem Niki?

- Jo.

- Po, mundem. Unë do të të befasoj. Gjithçka që duhet është të jetojmë për njëfarë kohe si burrë e grua. Eshtë si të jetosh në një fermë.

- Unë nuk të lejoj të flasësh kështu.

- Nuk ke nga t'ia mbash. Ky është Ligji i Pashkruar. Unë e kam menduar shumë herë. Do të përgatis edhe kartëvizat. Zonja Nik Adams, Kros Villejxh, Miçigan - grua e ligjshme. Do t'ua jap disa njerëzve çdo vit derisa të mbarojë koha.

- Unë mendoj se kjo do të bëjë ndonjë punë.

- Unë kam gati një skemë tjetër. Unë do të bëj ca fëmijë, ndërkohë që jam ende e vogël. Pastaj ti do të martohesh me mua sipas Ligjit të Pashkruar.

- Ligji i Pashkruar nuk thotë kështu.

- Unë do ta përziej.

- Sidoqoftë, askush nuk beson që ai të funksionojë.

- Duhet, - tha ajo. - Mendon zoti Thou për të.

- Zoti Thou mund të jetë gabim.

- Pse, Niki? Zoti Thou e shpiku praktikisht Ligjin e Pashkruar.

- Mua më duket se e shpiku juristi i tij.

- Epo mirë, zoti Thou e vuri në jetë atë.

- Mua nuk më pëlqen zoti Thou, - tha Nik Adamsi.

- Ke të drejtë. Ka diçka tek ai që edhe unë nuk e pëlqej. Por ai i bën gazetat më interesante për t'i lexuar. Nuk është kështu?

- Ai u jep njerëzve diçka të re për të urryer.

- Njerëzit urrejnë edhe zotin Stenford Uajt, gjithashtu.

- Unë mcndoj se ata janë xhelozë për të dy.

- Unë besoj se është e vërtetë, Niki. Pikërisht ashtu si janë xhelozë për ne.

- Mendon se dikush është xheloz për ne?

- Jo pikërisht tani, ndoshta. Mamaja do të mendojë se ne jemi arratisur nga drejtësia dhe jemi zhytur në mëkate. Sikur ta dinte që unë mora uiskin.

- E provova mbrëmë ishte shumë i mirë.

- Oh, gëzohem shumë. Ishte hera e parë që vodha uiski. A nuk është mrekulli që është i mirë? Sapo i pashë e kuptova që ata njerëz nuk ishin të mirë.

- Edhe unë kam menduar shumë për ta. Më mirë të mos flasim më për ta. Mirë. Çfarë do të bësh sot?

- Ty çfarë do të të pëlqente të bëja?

- Do doja të shkoja te zoti Xhon dhe të merrja çdo gjë që na duhet.

- Nuk mund ta bëjmë këtë.

- E di. Atëherë çfarë ke menduar të bësh?

- Duhet të mbledhim luleshtrydhe. Duhet të kapim edhe disa thëllëza. Trofta do të kemi sa të duam. Por unë nuk dua që ti të mërzitesh prej tyre.

- Ti je mërzitur ndonjëherë prej troftave?

- Jo. Por thonë se njerëzit mërziten prej tyre.

- Unë nuk do të mërzitem, - tha Vogëlushja. - Mund të mërzitesh nga mlyshi por kurrë nga trofta. Unë e di, Niki. Eshtë e vërtetë.

- As nga mlyshi nuk mërzitesh, - tha Niku. - Vetëm nga Ballëgjeri. Po ti, mor djalë, do të mërzitesh prej tyre.

- Mua nuk më pëlqejnë halat si gjilpëra, - tha motra. - Është një peshk që të vel.

- Do të bëjmë një pastrim këtu rrotull, unë do të gjej një vend të fshehtë për të vendosur sendet, do të dalim të mbledhim luleshtrydhe dhe do të kapim ca zogj.

- Unë do të marr dy kova dhe dy qeska, - tha motra.

- Kujtohu që të shkosh në banjë, Vogëlushe, - tha Niku.

- Natyrisht.

- Kjo është e rëndësishme.

- Mos harro edhe ti.

- Patjetër.

Niku shkoi në pyll dhe nxori pushkën e gjatë 22-she dhe pakot me fishekë, të cilat i kishte fshehur në rrëzë të një pishe të madhe, poshtë shtresës së trashë me hala. Preu me thikë disa degë dhe hala, dhe hapi një vend sa më lart që mundi në barkun e pishës. Vështroi një herë me vëmendje pozicionin e saj dhe u nis poshtë kodrës për në fushim. Ishte një mëngjes i mrekullueshëm. Qielli ishte blu, i pastër dhe pa asnjë re. Niku ishte i lumtur me motrën e tij dhe mendoi se, pavarësisht se si kishin rrjedhur punët, ata do t'ia kalonin mirë këtu. Ai kishte mësuar se nieriu ka vetëm një kohë dhe ajo është koha që jeton. E sotmja është e sotme deri në darkë, por edhe e nesërmja do të bëhet e sotme. Këtë gjë e kishte mësuar prej kohësh.

Sot ishte një ditë e bukur dhe ai ndihej i lumtur tek zbriste për në kamp me pushkën hedhur krahëve, pavarësisht se shqetësimi që kishte ishte si një grep peshkimi i ngecur në xhep që e gërvishte vazhdimisht. Pakon e kishin lënë në shtrat. Tani herët në mëngjes mund të ishte problem me arinjtë sepse pikërisht kur hapej drita ata nisnin e kërkonin

ushqim përreth kënetës. Por Niku e kishte vendosur uiskin diku prapa burimit. Vogëlushja nuk kishte ardhur ende. Niku u ul mbi një degë të trashë të pemës së rrëzuar nga e cila kishin prerë dru për zjarr dhe kontrolloi pushkën. Do të shkonin për thëllëza, kështu që ai uli tytën e armës dhe futi fishekët e gjatë. Ata bënin pak zhurmë dhe nuk e copëtonin mishin e gjahut.

Ai ishte gati dhe donte të nisej. Por ku është kjo vajzë, mendoi i shqetësuar. Pastaj i tha vetes të mos shqetësohej sepse vetë i kishte thënë që të kryente çdo gjë. Mos u bë nervoz, i tha vetes. Por ai ishte nervoz dhe po zemërohej me veten.

- Ja ku jam, - dëgjoi të motrën. - Më vjen keq që u vonova. Më duket se shkova shumë larg.

- Je e mrekullueshme, - i tha Niku. - I ke marrë kovat?

- Yha, edhe kovat i kam marrë.

- Ata u nisën teposhtë kodrës për tek mënga e lumit. Niku shikonte me kujdes përgjatë rrjedhës së përroit dhe nëpër faqen e kodrës. Motra e shikonte Nikun. Ajo kishte futur kovat në njërën nga qeskat dhe i mbante hedhur pas bashkë me qesken tjetër.

- Nuk do të marrësh kallam, Niki?

- Jo. Në qoftë se do të peshkojmë po pres një shufër.

Ai ecte përpara të motrës, duke mbajtur pushkën në njërën dorë. Nuk ishin larg nga bregu i përroit. Tashmë kishte nisur praktikën e zakonshme të gjahut.

- Është një mëngë e çuditshme, - tha e rnotra.

- Është përroi më i madh që kam parë, - tha Niku.

- Është i thellë dhe i rrëpirtë për një përrua.

- Ka shumë burime. Buron rrëzë brigjeve, buron edhe poshtë, - tha Niku. Uji është jashtëzakonisht i ftohtë, provoje Vogëlushe.

- Uaa, të than dorën.

- Dielli e ngroh pak, - tha Niku. Por nuk ndikon shumë. Do të gjuajmë përpara bregut. Ja ku është një gëmushë luleshtrydhe, atje poshtë.

Ata vazhduan teposhtë përgjatë mëngës. Niku po studiontc brigjet. Ai pa një gjurni.ë shgarthi dhe ia tregoi motrës. Panë zogj që gjuanin insekte dhe që nuk trembeshin kur djali dhe vajza kalonin pranë tyre. Panë kanarina që fluturonin dhe ecnin me elegancë midis shkurreve me krahët e tyre magjikë ngjyrë ari.

- Janë zogjtë më të bukur, Niki, - tha Vogëlushja. - Nuk mund të ketë zogj më të bukur se këta.

- Të ngjajnë ty, - i tha Niki.

- Jo, Niku. Mos u tall. Kanarinat e pyllit më bëjnë kaq të lumtur dhe krenare sa më vjen të qaj.

Fluturojnë, ulen dhe ecin kaq krenare, të sjellshëm dhe miqësorë, - tha Niku.

Ata kishin vazhduar të ecnin dhe papritur Niku kishte ngritur armën e kishte gjuajtur përpara se motra e tij të merrte vesh se çfarë kishte parë ai. Një çast pas zhurmës së pushkës, ajo dëgjoi përpëlitjet dhe përplasjet e krahëve të një zogu që kishte rënë në tokë pranë tyre. Ajo pa Nikun që mbushi armën dhe qëlloi dy herë të tjera dhe secilën herë ajo pa zogjtë që binin e përpëliteshin në tokë. Pastaj u dëgjua përplasja masive e krahëve të një tufe zogjsh që u ngrit nga shelgjishtja dhe u larguan. Një zog i shkëputur nga tufa, pas një fluturimi të shkurtër qëndroi mbi shelg, uli kokën poshtë dhe shikoi atje ku zogjtë e tjerë, të rrëzuar përtokë ende përplasnin krahët. Krifa e pendëve mbi qafë i kishte rrëshqitur nga njëra anë. Zogu ishte i bukur dhe ashtu me kokën e ulur poshtë dukej si një qenie krejt naive. Ndërkohë që Niku ngriti pushkën të qëllonte, motra përshpëriti.

- Jo, Niki. Të lutem, jo. Kemi plot.

- Në rregull, - tha Niku. - Nuk e do atë?

- Jo, Niki. jo.

Niku vazhdoi përpara nëpër shelgjishte, mori tre zogjtë, i përplasi kokat e tyre në tytën e armës që të jepnin frymën e fundit dhe i vendosi në degët e një peme. Motra e tij shkoi atje, i preku dhe ndjeu ngrohtësinë e trupit të tyre ende të paftohur, pa pendët e bukura dhe ndjeu keqardhje.

- Prit deri sa t'i hamë, - tha Niku. Ai ishte shumë i lumtur.

- Tani më vjen keq për ta, - tha motra, - ata po i gëzoheshin këtij mëngjesi ashtu si ne.

Ajo u hodhi dhe një shikim tjetër thëllëzave në pemë. Nuk duket pak si budallaqe ajo, thëllëza që ka qëndruar lart në pemë e po na shikon?

- Këtë stinë indianët e quajnë "stina plot pula". Pasi gjuhen, ato duken të zgjuara. Ato në të vërtetë nuk janë zogj ose pula budallaqe. Por as të zgjuara nuk janë. Ato janë thjesht thëllëza shelgjishteje.

- Unë shpresoj që ne t'i bëjmë të zgjuara, - tha motra.

- I thuaj të largohet, Niki.

- I thuaj ti.

- Largohu, thëllëzë.

Thëllëza nuk lëvizi.

Niku ngriti pushkën dhe thëllëza e shikoi pa lëvizur. Niku e dinte që po të qëllonte zogun motra do të mërzitej, prandaj ai bëri një zhurmë duke përplasur buzët dhe gjuhën, ashtu siç bëjnë thëllëzat dhe zogu e pa si i mahnitur.

- Më mirë të mos e shqetësojmë, - tha Niku.

- Më vjen keq, Niki, - tha motra. Ai është krejt budalla.

- Prit deri sa t'i hamë, - i tha Niku. - Atëherë do ta kuptosh se pse i gjuajmë.

- Edhe ato janë në stinë të ndaluar?

- Sigurisht. Por ato janë në moshë të plotë për t'u gjuajtur dhe këtu nuk mund t'i gjuaj kush përveç nesh. Unë kam vrarë shumë skifterë grabitqarë dhe këta skifterë do të kishin ngrënë thëllëza çdo ditë. Ata hanë çdo ditë dhe shfarosin tërë ata zogj të mirë.

- Ndonjë ka për ta ngrënë edhe këtë zog, me - tha motra e tij. Tani nuk më vjen keq më. Do një qeskë për të mbajtur thëllëzat?

- Do t'i pastroj dhe do t'i fus në çantë të mbështjella me fier. Tani nuk jemi shumë larg nga luleshtrydhet.

U ulën pranë një kedëri. Niku nxori thëllëzat, i çau me thikë, u hoqi të brendshmet, që ishin ende të nxehta, u hoqi fshikëzën helmuese të urinës dhe pastaj i pastroi me ujin e përroit. Pasi i pastroi, u lëmoi pendët e buta, mbështolli me fier dhe i futi në qeskën e miellit që kishte marrë e motra. E lidhi grykën e qeskën me shumë kujdes me një copë fije peshkimi dhe e hodhi qeskën e fryrë në sup. Pas kësaj u kthyen te buza e përroit, ku ai hodhi një copë mushkëri zogu për të parë se si do të mblidheshin troftat përreth saj, poshtë sipërfaqes së ujit.

- Ato do të ishin ushqim shumë i mirë për grepin, por neve nuk na duhet ushqim për peshk tani, - tha ai. - Troftat i kemi të gjitha në ujë dhe mund t'i kapim kur të na duhen.

- Ky përrua do të na bënte të pasur në qoftë se do ta kishim pranë shtëpisë, - tha motra.

- Në këtë rast do të ishte peshkuar me kohë. Ky është i vetmi përrua i egër, përveç një tjetri matanë këmbës së liqenit. Unë nuk kam sjellë njeri këtu për të peshkuar.

- Nuk ka peshkuar njeri tjetër këtu?

- Askush. Këtë e di mirë.

- Ky është një përrua i virgjër.

- Jo. Indianët kanë peshkuar në të. Por ata kanë ikur qysh kur mbaroi së preri pylli i pishave dhe pasi u mbyll kampi i druvarëve.

- Mund ta dijë djali i Evansit?

- As ai, - tha Niku. Por ai nisi të mendojë për këtë çështje dhe nisi të shqetësohet. Duhet ta shikonte atë djalë.

- Çfarë po mendon Niki?

- Nuk po mendoja.

- Ti po mendoje. Më trego. Ne jemi bashkëpunëtorë.

- Ai edhe mund ta dijë, - tha Niku. Mallkuar qoftë. Ai mund ta dijë.

- Por ti nuk e di që ai e di?

- Jo. Dhe kjo është e keqja. Po ta dija nuk do të kisha ardhur.

- Ndoshta ai mund të jetë te kampi tani, - tha motra.

- Mos fol kështu. Do që të na i sjellësh?

- Jo, tha ajo. - Më fal, Niki. Më vjen keq që e thashë.

- Nuk u mërzita, - tha Niku. Të jam mirënjohës. Unë e di që ai nuk e di. Vetërn se duhet të ndaloj së menduari për të. Duhet të mendoj për gjëra të tjera të së ardhmes sime.

- Ti gjithmonë mendon për gjëra të ndryshme.

- Por jo si këto.

- Le të zbresirn poshtë e të mbledhim luleshtrydhe, - tha Vogëlushja. Nuk kemi çfarë të bëjmë tjctër.

- Po, tha Niku. - Do të mbledhim luleshtrydhe dhe do të kthehemi në fushim.

Megjithatë Nikut nuk i hiqej nga mendja shqetësimi se ai mund ta dinte vendin e fushimit. Nuk duhet të futemi në panik, mendoi. Asgjë nuk ka ndryshuar. Gjërat ishin ashtu siç ishin kur ai kishte vendosur të

vinte këtu dhe le të vazhdonin ashtu. Djali i Evansit mund ta kishte ndjekur atë deri këtu. Por kjo kishte shumë pak të ngjarë. Ai mund ta kishte ndjekur atë vetëm një herë, kur ai kishte kaluar përmes Hoxh Plejksit, por kjo ishte pak e besueshme. Askush nuk kishte gjuajtur në këtë përrua. Për këtë mund të ishte i sigurt. Por djali i Evansit nuk e vriste mendjen për peshkim.

- Ai bastard nuk mendon gjë tjetër veçse si të më ndjekë mua, - tha ai.

- E di, Niki.

- Eshtë e treta herë që me fut në telashe.

- E di, Niki. Por mos e vrit.

Për këtë kishte ardhur ajo, mendoi Niku. Vetëm për këtë është këtu. Nuk mund ta bëj sa të jetë ajo këtu.

- E di. Nuk mund ta vras, - tha ai. - Nuk kemi çfarë të bëjmë në qoftë se e di. Më mirë le të mos flasim më për të.

- Përderisa të mos vrasësh atë, nuk ka gjë që të mos zgjidhet dhe të mos kalojë.

- Le të kthehemi në fushim, - tha Niku.

- Pa luleshtrydhet?

- Do të mbledhim një ditë tjetër.

- Po. Më vjen keq. Je nervoz, Niki?

- Po dhe nuk me pëlqen kjo gjë.

- Po ç'të mirë do të kemi nëse kthehemi në fushim?

- Do ta marrim vesh më shpejt nëse ai e di këtë vend.

- Nuk mund të shkojrnë nga rruga prej nga erdhëm?

- Jo. Tani jo. Unë nuk jam trembur, Vogëlushe. Prandaj mos u tremb as ti. Vetëm se diçka më bën nervoz.

Niku kishte prerë rrugën lart, duke u larguar nga përroi, rrëzë pyllit dhe tani po ecnin nën hijen e pemëve. Ata do të vinin në fushim nga ana e sipërme.

Ju afruan fushimit nga ana e pyllit. Niku ecte përpara mc pushkën në duar. Fushimi nuk kishte pasur vizitorë.

- Ti qëndro këtu, - i tha ai të motrës. Unë do të shkoj të hedh një sy matanë.

Ai la qeskën me thëllëzat dhe kovat që kishin marrë për luleshtrydhet dhe u ngjit lart në rrjedhën e sipërme të përroit. Sapo arriti në një vend ku e motra nuk e shihte, ai ndërroi shënjestrën nga pozicioni i qitjes së afërt në atë të qitjes së largët. Nuk do ta vras atë, mendoi, megjithëse kjo është gjëja më e drejtë që duhet bërë. Ai bëri një kontroll të kujdesshëm të vendit. Nuk pa gjurrnë njeriu dhe u kthye teposhtë bregut të përroit drejt e në fushim.

- Më vjen keq që u tregova nervoz, Vogëlushe, - tha ai. - Tani do të përgatisim një drekë të mirë sepse nuk kemi pse të kemi frikë se zjarri mund të duket nga larg.

- Unë tani jam e shqetësuar, - tha ajo.

- Nuk ka pse të jesh. Gjendja është siç ishte më përpara.

- Por ai na bëri që të lëmë luleshtrydhet pa qenë ende këtu.

- E di. Por ai nuk ka qenë këtu. Dhe ndoshta ai nuk ka qenë kurrë në këtë mëngë përroi. Ndoshta ne nuk do ta shohim më kurrë atë.

- Ai më bën të trembem, Niki, është apo nuk është këtu.

- E di. Por nuk ka pse të kesh frikë.

- Çfarë do të bësh?

- Eh, më mirë të presim e të gatuajmë në mbrëmje.

- Pse e ndryshove mendjen?

- Sepse ai nuk do të guxojë të vijë rrotull këtej natën. Ai nuk mund të vijë përmes kënetës në errësirë. Në mëngjes herët nuk kemi pse të shqetësohemi prej tij as vonë në mbrëmje, as në errësirën e natës. Ne do të jetojmë si dreri. Do të çohemi herët, bashkë me dritën e mëngjesit.

- Ndoshta ai nuk do të vijë kurrë.

- Sigurisht. Ndoshta.

- Unë megjithatë mund të qëndroj, mundem?

- Duhet të të kthej në shtëpi.

- Jo. Të lutem, Niki. Kush do të ndalojë ty për të mos e vrarë atë?

- Dëgjo Vogëlushe, mos fol më kurrë për vrasje edhe unë nuk do të flas kurrë për ndonjë vrasje. Nuk ka vrasje dhe as ka për të pasur ndonjëherë.

- Vërtet?

- Vërtet.

- Jam shumë e gëzuar.

- Dhe jo vetëm kaq. Askush nuk ka për të folur për të.

- Në rregull. Unë nuk do të mendoj kurrë për të dhe nuk do të flas kurrë për të.

- Edhe unë, gjithashtu.

- Natyrisht që edhe ti.

- Madje as nuk do të mendoj kurrë për të.

Jo, mendoi ai. Ti nuk do të mendosh kurrë për të. Vetëm gjithë ditën dhe gjithë natën. Por ti nuk duhet të mendosh kurrë në prani të saj, sepse ajo do ta ndiejë, sepse ajo është motra jote dhe ju e doni njëri-tjetrin.

- Ke uri, Vogëlushe?

- Jo shumë.

- Ha pak nga çokollata e fortë dhe unë do të të sjell të freskët nga burimi.

- Nuk dua të ha gjë tani.

Tej mbi kodrat blu, matanë kënetës, panë të ngriheshin retë e bardha dhe të mëdha të mesditës. Qielli ishte blu dhe rete po ngjiteshin ngadalë duke e shtyrë veten që prapa kodrave. Tashmë përmes pemëve po frynte një erë e lehtë dhe në hije ishte freskët. Uji i burimit në enën prej teneqeje ishte i ftohtë dhe i këndshëm. Çokollata nuk ishte shumë e ëmbël, por ishte e fortë dhe kërciste gjatë përtypjes.

- Eshtë po aq e mirë sa edhe uji i burimit ku pamë ata për herë të parë, - tha motra. Të shijon edhe më shumë pas çokollatës.

- Mund të gatuajmë diçka në qoftë se je e uritur.

- Nuk jam e uritur në qoftë se nuk je edhe ti.

- Unë jam gjithmonë i uritur. U tregova budalla që nuk shkova për të mbledhur luleshtrydhe.

- Jo. Ti erdhe për të zbuluar.

- Dëgjo, Vogëlushe. Unë di një vend ku mund të mbledhim luleshtrydhe, pranë grykës nga kaluam për të ardhur këtu. Do të fsheh gjithçka që kemi dhe do të ecim përmes pyllit, do të mbledhim nga dy kova plot dhe do t'i kemi gati për nesër në mëngjes. Nuk është rrugë e keqe.

- Shumë mirë. Unë nuk jam e lodhur.

- Dhe nuk je e uritur?

- Jo. Aspak tani që hëngra çokollatën. Megjithatë do të doja të rrija e të lexoja.

- Mirë, - tha Niku. - Je e lodhur nga dita e djeshme?

- Ndoshta, jam pak.

- Do ta marrim qetë-qetë. Do të lexoj “Lartësitë Vuthering”.

- Mërzitesh të ma lexosh mua me zë të lartë?
- Jo.
- Do të ma lexosh?
- Sigurisht.

ASHTU SI NUK DO TË JESH KURRË

Sulmi ishte dhënë mespërmes fushës, ishte penguar pak nga zjarri i mitralozëve në rrugën me gropa dhe nga grumbullimi i shtëpive të fermave, por në qytet nuk kishte hasur rezistencë dhe kishte arritur deri në bregun e lumit. Duke u ngjitur rrugës me biçikletë, i detyruar që t'i zbriste dhe ta shtynte atë me duar atje ku rruga kishtc shumë gropa, Nikolas Adamsi pa gjithçka kishte ndodhur, veçanërisht të vrarët.

Ata ndodheshin të shtrirë vetëm ose në grupe mbi bar nëpër fushë ose në anë të rrugës, me xhepat kthyer mbrapsht, letrat që u ishin ndodhur ishin shprndarë përreth çdo kufome ose pirgjeve me kufoma. Mbi ta kishin filluar të mblidheshin mizat.

Në bar, në grurin anës rrugës dhe në tërë mjedisin përreth kishte miteriale të ndryshme ushtarake të shpërndara pa rregull: një kuzhinë fushore që duhej të ishte sjellë aty kur punët shkonin mirë, çanta shpine,

kuti bombash, helmcta, pushkë, mjete xheniere, arka municioni, pistoleta, shenjëdhënëse me fishekë të shpërndarë përreth tyre, çanta mjekësore, kundërgazi, kuti, mitraluz, trekmbësh midis gëzhojave dhe shiritave të fishekve të nxjerrë nga kutitë, gaveta dhe gjithandej përreth tyre letra dhe dokumente të llojeve të ndryshme. Kishte shumë libra lutjesh, tufa me kartolina që tregonin një skuadër mitraliere të rreshtuar dhc me pamje tepër të gëzuar, si skuadra e futbollit të ndonjë kolegji në fund të vitit, të cilët tashmë, ndoshta, ishin gërmuqur ose shtrirë mbi bar, kartolina të tjera tregonin një ushtar me uniformë austriake të përkulur mbi një grua, e cila ishte mbështetur në krcvat, figura ishte vizatuar bukur dhe ishte pikturuar në një mënyrë shumë mbresëlënëse, nuk kishte asgjë të përbashkët me përdhunimet aktuale në të cllat gravc u ngriheshin fundet mbi kokë për të mos i parë: Kartolina paraqiste një ushtar mik, përkulur me dashuri sipër kokës së vajzës. Shumë nga këto kartolina frymëzuese ishin botuar dhe ishin hedhur në vijën e frontit pikërisht përpara sulmit. Tani ato ndodheshin të shpërndara bashkë me kartolina të tjera banale, me fotografi të vogla vajzash fshati, të bëra nga fotografë amator, fshati me piktura të zakonshme fëmijësh dhe me letra, letra, letra. Përreth të vrarëve kishte gjithmonë letra dhe gërmadha të këtij sulmi. Nuk bënte përjashtim, këta ishin të vrarët më të fundit dhe askush nuk kishte pasur kohë të bënte diçka tjetër me ta përveç kontrollit të xhepave. Niku vuri re se të vrarët tanë ose si mund t'i quante ai, të vrarët nga ana jonë, ishin çuditërisht pak. Edhe xhepat e tyre ishin hapur. Nga pozicioni i tyre kuptohej se në ç'drejtim ishte dhënë sulmi. Moti i nxehtë i kishte enjtur të giithë, pavarësisht nga kombësia.

Qyteti ishte mbrojtur nga transheja e rrugës dhe brenda tij kishin rënë shumë pak austriakë. Në rrugë shiheshin vetëm tre trupa të vrarë

dhe dukej se ishin vrarë. duke vrapuar. Shtëpitë e qytetit ishin shkatërruar nga bombardimi, rrugët ishin shtruar plot e përplot me copëra suvaje dhe çakëll, kishte gjithandej trarë e tjegulla të thyera dhe padyshim plot gropa, disa prej të cilave me buzë të zverdhura nga baruti. Midis çakëllit dhe copave të suvasë shikoje me shumicë copëra predhash dhe shrapnelesh. Në qytet nuk kishte këmbë njeriu.

Nik Adamsi nuk kishte parë askënd që kur ishte larguar nga Fornaçi, megjithëse përgjatë rrugës që kishte përshkuar nëpër terrenin tepër të gjelbëruar kishte parë topa të maskuar pas kurorave të manave, nga e majta e rrugës dhe kishte vënë re valimin sipër gjethnajës, atje ku dielli digjte metalin. Tani ai po ecte përmes qytetit, i çuditur që e gjente të braktisur. Përshkoi qytetin dhe doli poshtë në rrugën që zgjatej përgjatë bregut të lumit. Pasi la qytetin doli në një terren të pjerrët dhe të hapur, prej nga mund të shikonte rrjedhën e qetë të lumit, bregun tjetër të lumit që gjarpëronte në një terren fushor dhe baltën e bardhë të pjekur nga dielli në buzë të transheve që kishin hapur austriakët. Gjithandej shikohej një harlisje e gjelbër, si në terrenin që kishte përshkuar më parë, historia nuk kishte ndryshuar asgjë në këtë lumë të vogël fushor.

Batalioni kishte zënë pozicione përgjatë bregut të majtë të lumit. Në kreshtën e bregut dukej një rresht pozicionesh të mëdhenj, disa njerëz lëviznin nëpër to. Niku pa ku ishin mitralozët dhe raketat shenjëdhënëse të futura nëpër këllëfët e vet. Ushtarët në buzët e pozicioneve që binin nga ana e bregut po flinin. Asnjë nuk e ndaloi. Ai vazhdoi derisa përshkoi një kthesë në bregun me baltën e thatë të transhesë, ku një nëntoger i parruar dhe me sy të përskuqur e ndali duke i drejtuar pistoletën.

- Cili je ti?

Niku i tregoi se kush ishte.

- Nga ta di unë këtë?

Niku i tregoi teserën dhe kartën e identifikimit me fotografinë dhe vulën e Armatës së Tretë.

Ai e mori në dorë.

- Do t'i mbaj unë.

- Nuk do t'i mbash, - tha Niku. - Më jep kartën dhe largoje atë pistoletë. Fute aty, në këllëf.

- Nga ta di unë që je ti?

- Ta thotë karta.

- Po në qoftë se tesera është e falsifikuar? Më jep kartën.

- Mos u bëj budalla, - tha Niku duke qeshur. Më ço tek kornandanti i kompanisë tënde.

- Do të të çoj në shtabin e batalionit.

- Në rregull, - tha Niku. - Dëgjo, e njeh kapiten Paraviçinin. Atë të gjatin, me mustaqe të vogla që ka qenë arkitekt dhe flet anglisht?

- Ti e njeh?

- Pak.

- Cilën kompani komandon ti?

- Të dytën.

- Tani është komandant batalioni.

- Mirë, - tha Niku. Ai u gëzua që mësoi se Para ishte mirë. - Shkojmë në batalion.

Që kur Niku kishte lënë pas gytetin, kishinn shpërthyer vetëm tri shrapnele, madje në krahun e djathtë, sipër tek njëra nga shtëpitë e shkatërruara dhe që atëherë nuk kishte pasur asnjë zhurmë, por fytyra e këtij oficeri dukej si fytyra e një njeriu gjatë bombardimit. Kishte të njëjtin tension dhe zërin nuk e kishte fare natyral. Pistoleta e tij e nervozontc Nikun.

- Hiqe atë, i tha ai. - Kemi lumin midis jush dhe atyre.

- Po të dyshoja se je spiun do të të qëlloja në vend, - tha nëntogeri.

- Eja, - tha Niku. - Shkojmë në batalion. Ky oficer po e bënte shumë nervoz.

Kapiten Paraviçini, që kryente detyrë majori, më hollë dhe me një pamje më angleze se kurrë, u ngrit kur Niku e përshëndeti që prapa tryezës, në strehimin që ishte përgatitur si shtab batalioni.

- Tungjatjeta, - tha ai. - Nuk të njoha. Çfarë bën në këtë uniformë?

- Më kanë futur në të.

- Jam shumë i gëzuar që të shikoj Nikolo.

- Bukur. Dukesh mirë. Si t'u duk shfaqja?

- Ne bëmë një sulm të shkëlqyer. Vërtet një sulm shumë të sukseshëm. Do të të tregoj. Shiko.

Ai i tregoi në hartë se si kishte shkuar sulmi.

- Erdha nga Fornaçi, tha Niku. - Pashë se si kishte kaluar. Ishte sulm shumë i mirë.

- Ishte i jashtëzakonshëm. Plotësisht i jashtëzakonshëm. Je atashuar pranë regjimentit?

- Jo. Duhet të lëviz përreth që të më shohin uniformën.

- Sa e çuditshme.

- Në qoftë se ata shohin një uniforme amerikane, kjo do të nxitë të besojnë se të tjerë janë duke ardhur.

- Por nga do ta kuptojnë që është uniformë amerikane?

- Do t'u thuash ti.

- Oh. Po e kuptoj. Do të dërgoj një tetar me ty të të shoqërojë dhe ti mund të bësh një shëtitje në vijën e frontit.

- Si ndonjë politikan i ndyrë.

- Do të ishe më i veçantë me uniformë civilc. Ajo është diçka që bie në sy vërtet këtu.

- Me një kapele cilindër, - tha Niku.

- Ose më nje kokore gëzofi.

- Supozohet që unë të kem xhepat plot me cigare, me kartolina dhe gjëra të tilla, - tha Niku. - Duhet të kem edhe një kuti të madhe plot me çokollata, të cilat duhet t'i shpërndaj me një fjalë të ëmbël dhe me një goditje të lehtë e të ngrohtë në sup. Por nuk kishte cigare, as kartolina, as çokollata. Kështu që më thanë të vij një herë rrotull i veshur me këtë uniformë.

- Jam i sigurt se prania jote do t'u ngrejë moralin trupave.

- Do doja që tek ti të kisha ardhur ndryshe, - tha Niku.

- Më vjen shumë keq për këtë gjendje. Në të vërtetë në parim duhet të të kisha sjellë një shishe brandi.

- Në parim, - Para qeshi për herë të parë duke zbuluar dhëmbët e zverdhur. - Një shprehje shumë e bukur. Të pëlqen të pish pak grapa?

- Jo, të faleminderit, - tha Niku.

- Nuk ka fare eter.

- Atëherë mund ta shijoj këtë gjë të distiluar, - Niku u kujtua në çast për gjithçka.

- Ti e di, unë nuk e dija që ti ishe dehur, e kuptova vetëm kur ti fillove të thoshe që të ktheheshim te makinat.

- Unë ndyhesha në çdo sulm, tha Niku.

- Unë nuk mund ta bëj këtë gjë, tha Para. - Piva në shfaqjen e parë, në të parën fare, por nuk pati dobi, veçse më nxiti një shqetësim më të madh dhe pastaj më futi frikën për vdekje.

- Ti nuk ke nevojë për të.

- Ti je më i guximshëm se sa unë në sulm.

- Jo, - tha Niku. - Kurrë! As atëherë kur shkuam nga Mestreja për në Portogrande, atë natë kur unë doja të flija dhe përdorja biçikletën si batanije dhe e tërhiqja atë deri në gushë?

- Atëherë nuk ishim në front.

- Le të mos flasim për këtë gjë, - tha Niku. - Është një çështje të cilën unë e di shumë mirë dhe nuk ka nevojë të diskutoj për të.

- Megjithatë, më mirë të qëndrosh edhe pak këtu, - tha Paraviçini. Merr një sy gjumë në qoftë se të pëlqen. Eshtë ende shumë nxehtë për të dalë jashtë.

- Mendoj se nuk ka pse të nxitoj.

- Si je në të vërtetë?

- Jam shkëlqyeshëm. Jam përsosmërisht mirë.

- Jo. Dua të them, si je realisht?

- Jam shumë në rregull. Nuk mund të fle pa dritë ose diçka të tillë. Vetëm këtë kam tani.

- Të thashë që të mos e vrasësh mendjen për të. Unë nuk jam doktor, por këtë e di.

- Ee, ata thonë që gjëja më e mirë është të mësohesh me të dhe unë këtë kam bërë. Si është puna? Mos të dukem i çmendur, hë të dukem?

- Dukesh në fornë të shkëlqyer?

- Kanë bërë një budallallëk të madh që të kanë kualifikuar si dado, - tha Niku.

- Askush nuk mund të ketë më besim tek ti.

- Unë do të merrja një sy gjumë Nikolo, - tha Paraviçini. - Këtu nuk jemi në një shtab hatalioni në kuptimin e vërtetë të fjalës. Ne po presim të dalim nga luftimi. Ti nuk duhet të dalësh në këtë nxehtësi. Shtrihu në këtë krevatin këtu.

- Po shtrihem që tani. - tha Niku.

Niku u shtri ne krevat. Ishte shumë i mërzitur që ndjehej në atë gjendje dhe që Kapiten Paraviçini e kuptonte aq lehtë. Strehimi nuk ishte aq i madh sa ai në të cilin toga e datëlindjes 1899 u tmerrua gjatë bombardimit të bërë përpara sulmit në vijën e parë dhe Para i kishte nxjerrë dy nga dy jashtë strehimit për të parë se asgjë nuk do të ndodhte. Ai mbante një rrip fashe të lidhur përpara gojës për të zbutur zërin. E dinte se ata nuk do ta përballonin frikën e bombardimit. Ishte një breshëri gjylesh të mallkuara. "Në qoftë se dikush nuk ndalon së thirruri nga frika, thyeji hundët që të zërë të mendojë për diçka tjetër. Do t'i fusja ndonjë plumb, por tani është vonë.

Do të trembeshin më shumë. Thyeji hundët. Nuk do zgjasi më shumë se njëzet e pesë rninuta. Na ka mbetur të durojmë edhe katër minuta. Thyeja hundët edhe atij zvarraniku tjetër dhe nxirrja lepurin nga barku. Mendon se kjo do t'i japë fund? Nëse jo, vraji dy dhe përpiqu t'i mbash brenda të groposur të tjerët. Dhe kujdes, rri pas tyre, rreshter. Nuk ka kuptim të shkosh ti përpara e mos të të vijë askush pas. Nxirri ata jashtë përpara se të dalësh vetë. Ç'bombardim i mallkuar. Në rregull. Tani në rregull. "Pastaj duke shikuar orën më tha me atë tonin e tij të qetë "Savaja". Nëse e merr thjeshtë nuk të shkon mendja te frika: ai që jepet nuk i gjen më të vetët. E mori qetë në atë të përpjetë dhe ishte hera e parë që e përballoi pa u qelbur, pa pirë. Dhe pasi u kthyen ata, u dogj godina e teleferikut, ajo dukej tek digjej, disa nga të plagosurit zbritën pas katër ditësh, të tjerët nuk zbritën fare, por ne u ngjitëm dhe u kthyem, zbritëm, ne gjithmonë zbritnim. Pastaj, ishte Gejbi Delis, mjaft e çuditshme, me pupla të ngrefura, ju më quajtët kukull një vit rnë përpara, tadada, ju thatë se unë isha e mrekullueshme dhe e dija atë, tadada, me pupla ngrehur, me pupla ulur, e madhja Gejbi, ndërsa emri im është Harri Pilser, ne u mësuam të shkonim në skaj të stërmundimit

ku ringjiteshim përpjetë kodrës dhe ai e shikonte atë në kodër çdo natë kur ëndërronte për Sakrë Ker-in, të bardhë si një flluskë sapuni. Disa herë e dashura e tij ishte atje dhe disa herë ishte me dikë tjetër, ndërsa ai nuk mund të kuptonte pse, por këto ishin netët kur lumi rridhte aq gjerë dhe qetë sa kurrë, ndërsa jashtë në Fosalta ishte një shtëpi e vogël e lyer me bojë të verdhë dhe e rrethuar nga të katër anët me shelgje, ishte edhe një stallë edhe një kanal dhe ai kishte qenë atje me mijëra herë dhe nuk e kishte parë kurrë, por ajo ishte gjithmonë atje aq e qartë sa kodra, vetëm se e frikësonte atë. Ajo shtëpi kishte kuptim më të madh se çdo gjë tjetër dhe ai e kishte në mendje atë çdo natë. Ajo ishte çka i nevojitej, por e frikësonte veçanërisht kur varka ishte atje e qetë midis plepave në kanal, por brigjet nuk ishin si të këtij lumi. Ishte më fushor se sa ai që ishte në Portogrande, kur ata kishin parë të vinin duke u zhgërryer përmes tokës së përmbytur dukc mbajtur armët lart deri sa ranë bashkë me to në lumë. Cili e urdhëroi këtë? Në qoftë se nuk i ngatërrohej kaq shumë ai mund ta ndiqte atë për bukuri. Për këtë arsye ai vinte re çdo gjë me detaje, për të mbajtur drejtimin që të dinte ku ishte, por papritur gjërat i ngatërroheshin pa arsyc si tani kur ai shtrihej në një krcvat në shtabin e batalionit me komandant Paraviçinin. , i veshur me një uniformë të ndyrë amerikane. Ai u çua dhe shikoi perreth, të gjithë po e shikonin. Para kishte dalë. Ai u shtri përsëri.

Periudha e Parisit erdhi më shpejt dhe ai nuk u tremb, përveçse kur ajo shkoi me dikë tjetër, dhe kur mendoi se mos ata kishin marrë të njëjtin shofer dy herë. Për këtë u tremb. Kurrë për frontin. Ai tashmë nuk ëndërronte më për frontin, ajo që e trembte atë dhe që nuk i hiqej nga mendja asnjë çast ishte ajo shtëpia e gjatë e verdhë dhe me gjerësi të ndryshme nga lumi. Tani ishte kthyer te lumi, kishte kaluar përmes të njëjtit qytet dhe nuk kishte parë asnjë shtëpi. Edhe lumi nuk ishte siç kishte qenë. Përse frika se ku do të gjendej çdo natë, çfarë rreziku do të

ndeshte, çka e bënte të zgjohej i mbytur në djersë, lidhej me një shtëpi me një stallë të gjatë dhe me një kanal, përse ajo ishte më e madhe se sa frika që kishte ndjerë ai ndonjëherë nga bombardimet?

Ai u çua, duke ulur këmbët poshtë me kujdes. Aty ishin adjutanti, sinjalistët dhe dy korrierët.

- Më vjen keq për mungesën e çokollatave, të kartolinave dhe të cigareve, - tha Niku. - Sidoqoftë kam veshur këtë uniformë.

- Majori kthehet shpejt, - tha adjutanti. Adjutanti në ushtri nuk është oficer i titulluar.

- Uniforma nuk është shumë e saktë, - tha Niku, - por idenë ua jep. Për një kohë të shkurtër do të vijnë miliona amerikanë.

- A mendon se do të dërgojnë amerikanë deri këtu? - pyeti adjutanti.

- Oh, pa diskutim. Amerikanë dy herë më të gjatë se unë, të shëndetshëm, rne zemër të bardhë, që flenë natën, që nuk janë plagosur kurrë, që nuk janë trembur kurrë, që nuk e kanë fshehur ndonjëherë kokën si struci, besnikë ndaj vajzave që kanë lënë prapa, shumica e tyre nuk janë grinder kurrë, djem të mrekullueshëm. Do t'i shikoni.

- Ju jeni italian? - pyeti adjutanti.

- Jo, jam amerikan. Shiko uniformën. E ka përgatitur Spanjolini, por nuk është edhe shumë e saktë.

- Amerikan i jugut apo i veriut?

- I veriut, tha Niku.

- Por ti flet italisht.

- Pse të mos flas? Keni kundërshtim që unë flas italisht? Nuk kam të drejtë të flas italisht.

- Ke edhe medalje italiane.

- Kam shiritat dhe letrat që i vërtetojnë. Medaljet vijnë më vonë. Apo juve ua japin dhe pastaj ju ia mbathni apo ndoshta iu kanë humbur me bagazhet tuaja. Ju duhet të bëni si gjithë të tjerët në Milano. Janë letrat ato që kanë rëndësi. Ju nuk duhet të ndiheni keq për to. Ti do të marrësh disa medalje në qoftë se do të qëndrosh për një kohë të gjatë në front.

- Unë jam veteran i fushatës së Eritreas, - tha adjutanti me zë si të nervozuar. - Kam luftuar në Tripoli.

- Është vërtet nder i madh që të takoj ty, - Niku shtriu dorën. Ato kanë qenë ditë vërtet të vështira, ditë të mëdha. I shoh shiritat. A ishte në Karso?

- U thirra pikërisht për atë luftë. Datëlindja ime është shumë e hershme.

- Në fillim unë isha nën moshë, - tha Niku. - Por tani jam shpallur i paaftë për luftë.

- Po pse je këtu tani?

- Jam duke demonstruar uniformën amerikane. - tha Niku. - Nuk mendoni se kjo është shumë e rëndësishme? Është pak e ngushtë në qafë, por shpejt do të shihni miliona që do ta veshin këtë uniformë dhe do të mizërojnë si tufa lokustësh. E kam fjalën si karkalecë, ne në Amerikë karkalecin e quajmë lokust. Karkaleci i vërtetë është i vogël, me ngjyrë jeshile dhe shumë i dobët. Ju sidoqoftë, nuk duhet ta ngatërroni me lokustin shtatëvjeçar ose sikadën që lëshon një tingull të guximshëm e të veçantë, por që nuk e kujtoj dot tani. Përpiqem ta kujtoj, por nuk mundem. Më falni në qoftë se ndërpreva bisedën tonë.

- Shih, mbase gjen majorin, i tha adjutanti njërit prej korrierëve, pastaj iu kthye Nikut. - E shoh që je plagosur.

- Në vende të ndryshme, - tha Niku. Në qoftë se je i interesuar për plagët, unë mund të tregoj ato më interesantet, por do të më pëlqente

më shumë të bisedonim për karkalecët. Ata që ne i quajmë karkalecë dhe që në të vërtetë janë lokustë. Një herë e një kohë këto insekte luanin një rol të veçantë në jetën time. Kjo mund t'ju interesojë juve, ndërkohë që unë flas, ju mund të shihni uniformën time.

Adjutanti i bëri një shenjë korrierit të dytë dhe ai doli jashtë.

- Ngulini sytë në uniformë. E ka bërë Spanjolini, në qoftë se e njihni. Edhe ju mund ta shihni, gjithashtu, - u tha Niku sinjalistëve. - Unë në të vërtetë nuk kam gradë. Ne jemi nën urdhrat e konsullit amerikan. Në rregull jeni edhe ju po patët. Mund të shihni në qoftë se ju pëlqen. Unë do t'ju tregoj për lokustin amerikan. Ne gjithmonë, preferojmë atë që e quajmë gjysmë kaf. Ata jetojnë shumë në ujë dhe peshqit i preferojnë shumë. Më i madhi i tyre, i cili fluturon duke bërë një zhurmë disi të ngjashme me atë që bën gjarpri fishkëllues, për t'i fishkëllyer fishkëllyesve të tij, një tingull shumë të thatë, ka krahë me ngjyra të theksuara, disa i kanë kafe në të kuqe, të tjerët të verdha me pika të zeza, por krahët e tyre copëtohen në ujë dhe ata bëhen një ushqim shumë i mirë për peshqit, ndërsa gjysmëkafi është një qenie hedhëse e shëndoshë, kompakte dhe shumë e shijshme, të cilën unë ua rekomandoj me seriozitetin që mund t'ju rekomandohet diçka juve, zotërinj dhe ka mundësi që ju të mos e kundërshtoni. Por unë jam i bindur se ju nuk mund të mblidhni kurrë një sasi të mjaftueshme nga këto insekte, një sasi të mjaftueshme për një ditë peshkimi, nuk mund t'i mblidhni dot me duar, as t'i vrisni duke qëlluar mc kapele. Ajo është një budallallëk i madh dhe një humbje e kotë kohe. Unë e përsëris, zotërinj, sc nuk do të arrini gjë ashtu. Mënyra më e drejtë, pikërisht ajo që u mësohet të gjithë oficerëve të rinj, edhe në kurset më të vogla ushtarake, në qoftë se duhet ta përmend këtë, është shfrytëzimi i një pezauli ose i një rrjete të zakonshme mushkonjash. Dy oficerë e kapin atë në dy

skajet, ose siç mund ta tregojmë më qartë, njërën dorë në krahun e poshtëm të pezulit, tjctrën në krahun e sipërm dhe rendin turravrap. Karkalecët që fluturojnë në ajër, brenda sipërfaqes së pezaulit ose të rrjetës zihen në kurth brenda saj. Nuk është ndonjë zotësi kushedi e madhe të mbledhësh një sasi të konsiderueshme në këtë mënyrë dhe nuk ka oficer, sipas mendimit tim, që të mos ketë një rrjetë mushkonjash në gjatësi të përshtatshme për të improvizuar një pezaul karkalecash. Shpresoj se isha shumë i qartë, zotërinj. Ka ndonjë pyejte? Në qoftë se keni ndonjë gjë që nuk e keni kuptuar në kurs, ju lutem, pyesni. Flisni. Asnjë? Atëherë unë do të doja ta mbyllja me një thënie, me fjalët e një zotërie dhe një ushtari të madh Sër Henri Uillsonit: "Zotërinj, ju duhet të qeverisni ose të qeveriseni". Më lejoni ta përsëris. Zotërinj, ka një gjë që unë dua t'ju kujtoj. Një gjë dua të merrni me vete kur të dilni nga kjo dhomë. Zotërinj, ju duhet të qeverisni ose duhet të qeveriseni. Kjo është e gjitha, zotërinj. Ditën e mirë.

Ai hoqi helmetën e veshur me rrobë, e vuri përsëri dhe doli nga hyrja e strehimit duke u kërrusur. Para, i shoqëruar nga dy korrierët po zbriste poshtë rrugës. Ishte shumë nxehtë në diell dhe Niku hoqi helmetën.

- Duhet të shpiket një sistem për t'i lagur këto sende, - tha ai. Unë do ta lag në lumë. Ai u nis teposhtë bregut.

- Nikolo, - thirri Paraviçini. Nikolo, ku po shkon?

- Në të vërtetë unë po shkoj. - Niku zbriti poshtë shpatit të lumit. Këto sende janë një kotësi e madhe, të njoma apo të thata qofshin. Ti e mban në kokë gjithmonë tënden.

- Gjithë kohën, - tha Para. Po më bën tullac. Eja brenda. Niku hyri dhe Para tha të ulej.

- Ti e di që ato nuk janë aspak të mira, - tha Niku. - Më kujtohet kur i vumë për herë të parë, e ndjenim veten shumë të siguruar, por unë i kam parë ato shpeshherë plot me tru.

- Nikolo, tha Paraviçini. - Unë mendoj se ti duhet të kthehesh mbrapsht. Unë mendoj se është më mirë që ti të mos vish lart në vijën e frontit derisa ke këto pajisje, këtë uniformë. Asgjë nuk mund të bësh ti këtu. Në qoftë se do të lëvizësh nëpër transhe, qoftë dhe me një veshje më të përshtatshme, njerëzit do të grumbullohen rreth teje e kështu do të tërheqin bombardimin. Unë nuk dua një bombardim të ri.

- E di që është budallallëk, tha Niku. - Nuk ishte aspak ideja ime. Unë dëgjova që brigada ishte këtu dhe dëshiroja të të takoja ty dhe miqtë e tjerë. Unë mund të kisha shkuar në Zenzonë ose në San Dona. Do të doja vërtet të shkoja në San Dona të shihja përsëri urën.

- Nuk dua që ti të vish rrotull pa qëllim, - tha kapiten Paraviçini.

- Në rregull, tha Niku. Ai ndjeu që po i vinte përsëri. Më kupton?

- Natyrisht, tha Niku. - Po përpiqej ta kontrollonte.

- Ndonjë gjë e këtij lloji mund të bëhet vetëm natën.

- Natyrisht, - tha Niku. - Ai e dinte që tani nuk mund ta ndalte dot.

- Ti e shikon. Unë komandoj batalionin. tha Para.

- Dhe pse të mos jesh? - tha Niku. Ja ku erdhi. Ti mund ta lexosh ose të shkruash. Nuk mundesh?

- Po, - tha Para me mirësjellje.

- E keqja është se ti ke një batalion të vogël, të mallkuar, për të kontrolluar. Sapo të plotësohet dhe të forcohet do të japin përsëri kompaninë tënde. Pse nuk i varrosin të vdekurit? Unë i kam parë ata tashmë. Nuk çaj kokën që do t'i shoh përsëri. Ata duhet t'i varrosin sa

më shpejt, sipas mendimit tim, dhe kjo do të jetë shumë mirë edhe për ju. Përndryshe, ju do të sëmureni të gjithë keq.

- Ku e le biçikletën?

- Brenda në shtëpinë e fundit.

- Mendon se do të jetë në rregull?

- Mos u shqetëso, - tha Niku. Do të shkoj shpejt.

- Shtrihu edhe pak, Nikolo.

- Në rregull.

Ai mbylli sytë dhe në vend të njeriut me mjekër, i cili po e shihte sipër shënjestrës së pushkës, ashtu krejt qetësisht, madje përpara se ai të largohej nga mjegulla e shikimit, si pasojë e një shkreptime të bardhë, që e hodhi atë butësisht mbi një shkëmb, ai pa një shtëpi të verdhë e te giate, me një stallë të ulët dhe një lumë shumë të gjerë, shumë më të gjcrë nga ç'ishte dhe më të qetë. "Jezu Krisht", tha ai, "Kështu mund të zhdukem edhe unë".

Ai u ngrit.

- Do të shkoj, Para, - tha ai. Do të nisem në biçikletë që tani. Në qoftë se ka ardhur ndonjë gjë, do ta sjell sonte. Në qoftë se jo, do të vij natën vonë, kur të kem ndonjë gjë për të

- Eshtë ende nxehtë për të ngarë biçikletën, - tha kapiten Paraviçini.

- Nuk ke pse të shqetësohesh, - tha Niku. - Jam shumë në rregull për udhëtim tani. Më erdhi një dallgë, por ishte e lehtë. Unë e kuptoj përpara se të më vijë, sepse flas shumë.

- Do të dërgoj një korrier me ty.

- Do të doja të mos e dërgoje. E di rrugën.

- Do të kthehesh shpejt?

- Patjetër.

- Më lër të dërgoj.

- Jo, - tha Niku. - Si shenjë besimi.

- Mirë. Ciao, atëherë.

- Ciao, - tha Niku.

Ai u nis teposhtë rrugës, në drejtim të vendit ku kish lënë biçikletën. Mbasdite rruga kishte hije. Aty e matanë nga të dy anët kishte pemë të cilat nuk kishin pësuar gjë nga bombardimi. Pikërisht nëpër këtë rrugë ata kishin marshuar një herë me regjimentin e kavalerisë Terca Savoja. Frymëmarrja e kuajve krijonte re të bardha në ajrin e ftohtë. Jo, kjo kishte ndodhur diku tjetër. Ku kishte ndodhur?

- Më mirë shko e merr atë biçikletë të mallkuar, - i tha Niku vetes. Nuk duhet të humbas rrugën për në Fornaçi.

DHJETË INDIANËT

Duke u kthyer për në shtëpi më 4 korrik[1], vonë në mbrëmje, me karrocën e madhe të Xho Garnierit, në të cilën ishte e gjithë familja e tij, Niku pa nëntë indianë të dehur. Atij i kujtohej shumë mirë që ishin nëntë sepse, ndërsa ngiste karrocën në muzg, Xho Garnieri kishte tërhequr fort frerët e kuajve, kishte ndaluar, kishte zbritur dhe kishte terhequr një indian nga vija e thellë që kishin krijuar rrotat e karrocave. Indiani kishte humhur në një gjumë të thellë të dehuri me fytyrë në rërë. Xho Garnieri e zvarriti deri sa e hodhi në një shkurre dhe u kthye e hipi në karrocë.

- Me këtë u bënë nëntë, që nga dalja e qytetit e deri këtu, tha Xhoja.

- Këta indianët! shfryu zonja Garner.

[1] *Dita e festës kombëtare të SHBA*

Niku ishte në ndenjësen e pasme, bashkë me dy djemtë e Garnerëve. Ai vazhdonte të shihte jashtë te shkurreja, ku Xho Garneri kishte hedhur indianin e dehur.

- Ishte Billi Tej bshou? - pyeti Karli.

- Jo.

- Pantallonat i kishte krejt si të Billit.

- Të gjithë indianët veshin pantallona të njëjta.

- Unë nuk e pashë fare, - tha Franku. - Baja zbriti dhe hypi aq shpejt sa nuk arrita të marr vesh se çfarë u bë. Kujtova se do të vriste ndonjë gjarpër.

- Më duket se shumë indianë kanë për t'i vrarë gjarpërinjtë sonte, - tha Xho Garneri.

- Këta indianët, - tha përsëri zonja Garrier.

Vazhduan më tej rrugën. U shmangën nga rruga kryesore duke u ngjitur midis kodrave. Kuajt e kishin shumë të vështirë në të përpjetë, prandaj çunat zbritën dhe ecën në këmbë. Rruga ishte ranore. Niku hodhi një shikim prapa që nga maja e kodrës për të parë shkollën. Pa dritat e Petoskit dhe më tej Litell Travers Bein. Kur rruga filloi të zbriste, djemtë hypën përsëri në karrocë.

- Duhej te kishin hedhur pak zhavorr në këto palë rrugë, - tha Xho Garneri. Karroca përparoi dhe hyri në pyll. Xhoja dhc zonja Garner rrinin pothuaj ngjitur në ndenjësen e parë. Niku qëndronte midis dy çunave. Rruga doli në një hapësirë të zhveshur, pa drurë.

- Jemi pikërisht këtu ku babai pa atë qelbësin, - tha njëri nga çunat.

- Jo, ishte më tej.

- Nuk ka rëndësi se ku ishte, - tha Xho, pa e kthyer kokën. Qelbesin mund ta ndeshesh dhe ta shikush çdo vend.

- Unë pashë dy qelbësa natën e kaluar, - tha Niku.

- Ku?

- Poshtë te liqeni. Kërkonin ndonjë peshk të ngordhur përgjatë plazhit.

- Mos ishin zezakë? - tha Karli.

- Ishin qelbësa. Mua më duket se i njoh qelhësat.

- Duhet t'i njohësh. Ti ke një dashnore indiane, - tha Karli.

- Mos fol kështu, Karl, - tha zonja Garner.

- Ata kanë të njëjtën erë.

Xho Garneri qeshi.

Mos qesh, Xho, - tha zonja Garner. - Nuk dua që Karli të flasë kështu.

- Vërtet ke një dashnore indiane, Nik? - pyeti Xhoja.

- Jo.

- Ka zënë, Ba, ka zënë, - tha Franku. - Prudens Miçell e quainë.

- Nuk është ajo.

- Ai shkon dhe e takon atë çdo ditë.

- Jo, nuk shkoj.

- Niku ndihej i kënaqur që ngacmohej për Prudens Miçellin.

- Ajo nuk është dashnorja ime, - tha ai.

- Dëgjoje, dëgjoje, - tha Karli. - Unë i shoh bashkë çdo ditë.

- Karli nuk merret me vajza, - tha mamaja e tij. - Jo më me një indiane.

Karli heshti.

- Karli nuk është i sjellshëm me vajzat, - tha Franku.

- Mbylle ti!

- E ke mirë, Karl, - tha Xho Garneri. - Me vajzat nuk mund të ketë sukses kushdo. Dëgjo Banë.

- Kështu u flitet fëmijëve. Bukur, - tha zonja Garner. Ajo lëvizi dhe ra mbi Xhonë nga tronditja e karrocës. - Ti na paske pasur shumë vajza në kohën tënde, hë, ç'na thua?

- Unë betohem se Baja nuk ka pasur dashnore indiane.

- As mos e mendo atë gjë, - tha Xho. - Ki kujdes ruaje Prudin, Nik.

Gruaja i pëshpëriti diçka në vesh dhe ai qeshi.

- Përse qeshe? e pyeti Franku.

- Mos ia thuaj, Garner, - e paralajmëroi e shoqja. - Xhoja qeshi përsëri.

- Niku mund ta ketë Prudensin, - tha Xho. - Unë vetë kam një vajzë të mirë.

- Kështu duhet të flasësh, ë? - vërejti zonja Garner.

Kuajt po shtyheshin me mundim nepër rërë, Xho arriti t'i godasë vithet e tyre me kamxhik në errësirë.

- Eja, shtyjuni. Nesër kemi për të punuar me shumë.

Kuajt u nisën me gallop teposhtë, duke e shkundur karrocën fort. Në fermë zbritën të gjithë. Zonja Garner hapi derën, hyri brenda dhe doli përsëri jashtë me një llambë në dorë. Karli dhe Niku ulën placket nga pjesa e prapme e karrocës.

Franku u ul në ndenjësen e përparme për ta ngarë karrocën drejt plevicës. Niku ngjiti shkallët dhe hapi derën e kuzhinës. Zonja Garner po ndizte zjarrin në sobë.

- Mirupafshim, zonja Garner, - tha ai. - Ju faleminderit shumë që më morët.

- Oh, asgjë, Nik.

- Ishte një ditë e mrekullueshme për mua.

- lshte kënaqësi për ne që të patëm ty. Nuk do të qëndrosh të hash pak supë?

- Eshtë më mirë të shkoj. Mendoj se babai po më pret.

- Mirë atëherë, shko. I thuaj Karlit të vijë lart. Mundesh?

- Patjetër.

- Natën e mirë, Niki.

- Natën e mirë, zonja Garner.

Niku doli nga oborri dhe shkoi drejt plevicës. Xhoja dhe Franku po milnin lopën.

- Natën e mirë, u tha Niku. - Ia kalova shumë bukur me ju.

- Natën e mirë, - thirri Xho Garneri. - Nuk do të qëndrosh për të ngrënë darkë?

- Jo, nuk mundem. A mund t'i thoni Karlit se e kërkon mamaja?

- Në rregull, Nik. Natën e mirë.

Niku eci këmbëzbathur nëpër rrugicën që kalontc përmes lëndinës poshtë plevicës. Toka poshtë këmbëve ishte shumë e butë nga vesa e freskët. Në fund të lëndinës kapërceu një gardh dhe vazhdoi të zbriste përmes një përroi kënetor, ku iu përlyen këmbët me baltën rrëshqitëse. Pastaj filloi të ngjitej nëpër ahishte. Kur doli në kreshtë pa dritat e vilës. Kapërceu gardhin e kopshtit dhe erdhi rrotull verandës së përparme. Përmes dritares pa babain ulur në tavolinë duke lexuar nën dritën e një llambe të madhe. Niku hapi derën dhe hyri brenda.

- Hë, Niki, - foli babai, kalove një ditë të bukur?

- Një ditë të shkëlqyer, babush, Ishte një 4 korrik i mrekullueshëm.

- Je i uritur?

- Edhe pyet?

- Çfarë të paska ndodhur me këpucët?

- I lashë te Garnerët.

- Eja në kuzhinë të hash.

Babai shkoi përpara duke mbajtur llambën në dorë. Ndali në korridor dhe hapi frigoriferin. Niku hyri në kuzhinë. Pastaj erdhi edhe babai me një cope mish pule të ftohtë në pjatë dhe me një gotë qumësht. I vendosi ushqimet në tavolinë ndërsa llambën e vuri në një kënd.

- Ka edhe hyrek. Të mjaftojnë këto? - Darkë e mrekullueshme.

Babai u ul edhe vetë në një karrige pranë Nikut. Trupi i tij pasqyrohej në një hije të madhe në murin e kuzhinës prej dritës së llambës. Niku piu pak ujë dhe fshiu gojën me pecetë. Babi shkoi te dollapi dhe mori byrekun. Ishte një byrek me boronicë. Ai i preu një copë të madhe Nikut.

- Ti si e kalove kohën, babush?

- Në mëngjes shkova për të peshkuar.

- Kape gjë?

- Vetëm perç.

Babai vështroi Nikun që hante byrekun.

- Po pasdite çfarë bëre? - e pyeti Niku.

- Shkova për një shëtitje deri nga kampi indian.

- Pe njeri?

- Indianët ishin të gjithë në qytet, të dehur.

- Nuk ka askënd?

- Pashë shoqen tënde, Prudin.

- Ku ishte?

- Ishte në pyll me Frank Uoshbernin, po ia kalonin shumë mirë.

Babai nuk po e shihte.

- Çfarë po bënin?

- Nuk qëndrova që të shihja.

- Më trego ç'po bënin.

- Nuk e di, - i tha babai. Unë vetëm sa i dëgjova që po gajaseshin dhe vinin rrotull.

- Nga e more vesh që ishin ata?

- I pashë.

- Kujtova se më the që nuk i pe? – Jo. Jo i pashë.

- Kush ishte me të? – pyeti Niku.

-Frank Uoshberni.

- A ishin…. a ishin….

- A ishin…. Çfarë ishin?

- A ishin të lumtur?

- Mendoj se po.

Babai u çua nga tavolina dhe doli nga kuzhina. Kur u kthye pa që Niku i kishte ngulur sytë në një pikë mbi pjatë. Ai kishte qarë.

- Do edhe pak tjetër? - e pyeti babai.

- Jo, tha Niku.

- Më mirë merr edhe një copë.

- Jo, nuk dua më.

Babai pastroi tryezën.

- Në cilën pjesë të pyllit ishin? - pyeti Niku.

- Sipër mbi kamp.

Niku vazhdonte të shikonte ngultazi mbi pjatë.

- Bën mirë të shkosh të flesh, Nik, - i foli sërish i ati.

- Po.

Niku shkoi në dhomën e tij dhe u fut menjëherë në krevat. Dëgjonte hapat e babait që ecte poshtë e lart në dhomën e ndenjes. Ai rrinte shtrirë në krevat me fytyrë të ngjeshur në jastëk.

"Po më çahet zemra", mendoi. Në qoftë se vazhdoj të ndjehem kështu do të më bëhet zemra copë.

Pas një copë here dëgjoi babain që fiku llampën dhe shkoi në dhomën e tij. Pastaj dëgjoi erën që zhurmonte duke u fërkuar në degët e pemëve në kopsht. Nga grilat i dukej se hynte ajër i freskët. Ndenji shtrirë për një kohe të gjatë me fytyrë mbi jastëk. Dalëngadalë truri iu topit, për një çast Prudens i doli nga mendja dhe e zuri gjumi. Kur u zgjua ndjeu erën që fishkëllente nëpër pemë, si dhe valët e liqenit që përplaseshin në breg. I dëgjoi ato derisa e zuri gjumi përsëri. Në mëngjes frynte një erë e fortë ndërsa dallgët e liqenit përplaseshin me rrapëllimë në breg dhe shpërndaheshin në plazh. Nikut i doli gjumi dhe qëndroi për një kohë të gjatë i shtrirë përpara se t'i kujtohej që në mbrëmje i ishte copëtuar zemra.

LUMI I MADH ME DY ZEMRA

Treni vazhdoi rrugën dhe humbi nga pamja duke harkuar përreth njërës prej kodrave në të cilën ishte djegur e tërë pyllishtja. Niku u ul në dengun e çantës prej kanavaci dukc e shtypur bagazhin që punëtori I trenit e kishte flakur si top nga vagoni i mallrave. Nuk shihje më qytet dhe asgjë tjetër përveç shinave dhe vendit të djegur në të katër anët. Nga tridhjetë klubet dhe dyqanet që kishin përvijuar dikur rrugën kryesore të Seneit, nuk kishte rnbetur asnjë gjurmë. Themelet e hotelit Mansion Hauz qëndronin gërmadhë mbi tokë. Gurët ishin çarë dhe ciflosur nga zjarri. Edhe sipërfaqja e tokës ishte djegur.

Niku pa faqen e kodrës së djegur tërësisht, atë faqe ku ai kishte pritur të gjente shtëpitë e shpërndara të qytetit pastaj eci ngadalë nëpër binarët e hekurudhës deri te ura mbi lumë. Lumi ishte atje. Ai

vorbullonte nëpër këmbët e urës. Niku hodhi vështrimin poshtë në ujin e pastër të ngjyrosur në kafe nga zhavorri që mbushte shtratin e tij. Në ujë pa troftat që qëndronin në vend përkundër rrymës duke lëvizur flatrat. Pas pak ato ndryshuan pozicion duke bërë një kënd të shpejtë për të qëndruar përsëri pa lëvizur në ujin që rrëshqiste me shpejtësi. Niku i vëzhgoi ato për një kohë të gjatë.

I pa që qëndronin me hundën zhytur në rrymë, një tufë e madhe troftash në ujin e thellë dhe të shpejtë; ato ndryshuan sakaq qëndrimin kur ai u ul dhe i vëzhgoi më nga afër përrnes sipërfaqes së qelqtë, të mysët të ujit. Në fund ishin troftat e mëdha. Niku nuk i pa menjëherë, por më në fund i zbuloi në fund të shtratit; troftat e mëdha qëndronin mbi fundin e zhavorrtë midis një reje tymi prej rëre dhc gurësh që ngrinte rryma e ujit.

Ishte një ditë e ngrohtë. Një peshkambret u ngrit mbi lumë. Kishte një kohë të gjatë që Niku shihte lumin dhe vrojtonte troftat. Pasi hija e peshkut përfundoi harkun, mbi ujë kërceu edhe një troftë e madhe, e cila përshkoi një kënd të gjerë, pastaj humbi përsëri nën sipërfaqen e ujit, duke marrë me vete edhe hijen që dielli e pasqyronte të plotë në ujë. Hija u duk sikur notoi përkrah troftës, por nuk arriti deri poshtë urës ku trofta ndaloi duke qëndruar përkundër rrymës.

Zemra e Nikut rrahu fort kur trofta u hodh mbi ujë, iu ngjallën ndjenjat e vjetra.

U kthye dhe vështroi përgjatë rrjedhjes së lumit. Ai zgjatej tutje, me fund të zhavorrtë, me cektina dhe gurë të mëdhenj aty - këtu, por me puse të thella, atje ku bregu i rrëpirtë i lumit harkohej dhe uji binte me vorbullimë.

Niku eci nëpër shina për t'u kthyer pranë shinave të çngjyrosura, ku kishte lënë çantën. Ishte i lumtur. Rregulloi pajimet, shtrëngoi rripat

e çantës, hodhi pakon në shpinë, futi krahët midis rripave, lëvizi shpatullat për të rregulluar çantën dhe për ta bërë më të lehtë peshën e saj. Ajo ishte ende e rëndë. Ishte shumë e rëndë. Në dorë kishte tubin prej lëkure, brenda të cilit kishte kallamin e peshkimit, lëvizi me të çantën që të rrinte më mirë dhe ta çonte peshën lart mbi shpatulla, dhe nisi të ecte përgjatë rrugës që shkonte paralel me hekurudhën, duke e lënë qytetin e djegur në afshin e nxehtë, pastaj u kthye dhe mori përreth një kodre të djegur, duke përshkuar një rrugë që të çonte në fshat. Shpina i dhimbte nga pesha e rëndë e çantës. Rruga vinte vazhdimisht në ngjitje. Ngjitja e kodrës ishte shumë e vështirë. Muskujt i dhimbnin dhe dita ishte e nxehtë, por Niku ndihej i lumtur. E lumturonte ndjesia që kishte lënë çdo gjë pas, dëshira për të menduar, dëshira për të shkuar dhe plot dëshira të tjera. I ishte kthyer pas vetes.

Që nga çasti që i kishte zbritur trenit dhe shërbyesi i bagazheve i kishte flakur çantën nga dera e vagonit, gjërat kishin qenë krejt ndryshe. Sensi ishte djegur, gjithçka përreth ishte djegur dhe kishte ndryshuar, por kjo nuk kishte rëndësi. Nuk mund të ishte djegur gjithë vendi. Ai e dinte këtë. Ai vazhdonte marshimin, i djersitur nga pesha dhe nga dielli, duke u ngjitur vazhdimisht për të kaluar hapësirën e kodrave që ndante hekundhën nga rrafshinat me pisha.

Rruga zgjatej përpjetë, me valëzime, gjithmonë në ngjitje. Niku përparonte faqes së kodrës. Më në fund rruga u shtrua disi dhe ai arriti majën e kodrës. U mbështet në një cung peme të djegur dhe hoqi çantën e pajimet e tjera. Përpara tij, në tërë hapësirën që mbulonte shikimi i tij, shtrihej rrafshi me pisha. Vendi i djegur merrte fund në të majtë të hapësirës kodrinore. Përpara mbi rrafshinë ngriheshin ishuj të errët pishash. Niku ndoqi me shikim gjelbërimin e errët, derisa syri i kaloi vezullime të ujit nën rrezet e diellit.

Përpara tij nuk kishte vetin rrafshinë pishash, deri te kodrat e largëta blu, ku fillonte Liqeni i Madh. Ai i dallonte ato shumë dobët dhe me vështirësi, të mugëta dhe të largëta, përtej hapësirës së rrafshinës. Kur vështronte për një kohë të gjatë dhe me këmbëngulje, ato i zhdukeshin fare nga pamja. Po qoftë se i shihte vetëm me sy gjysmë të mbyllur, ato shfaqeshin tej në largësi.

Niku u ul mbështetur në cungun e nxirë si qymyr dhe ndezi një cigare. Çanta varej në majë të cungut, bashkë me pajimet e tjera. Ai qëndronte ulur duke pirë duhan dhe duke vështruar vendin që shtrihej përpara tij. Nuk kishte nevojë të nxirrte hartën. E dinte ku ndodhej nga pozicioni i lumit. Po pinte cigaren duke i mbajtur këmbët të shtrira dhe vështronte një karkalec që ecte në tokë. Karkaleci ishte i zi. Kur kishte kaluar kodrën, kishte parë shumë karkalecë që ngriheshin nga pluhuri. Të gjithë ishin të zinj. Ata nuk ishin nga familja e karkalecëve të mëdhenj me krahë verdhëzi dhe kuqezi, të cilët zhurmojnë me krahët e tyre të zinj, kur i palosin gjatë kërcimit. Këta ishin karkalecë të zakonshëm, të gjithë të zinj si blozë. Niku ishte habitur nga pamja e tyre, por ndërsa udhëtonte, nuk kishte menduar seriozisht për ta. Tani që po vrojtonte kërcimtarin e zi, e kuptoi që ata ishin shndërruar në të zinj nga gjallimi në një tokë të gjthëdjegur. Ai kuptoi se zjarri duhet të ishte bërë vitin e kaluar, por karkalecët ishin nxirë gradualisht. Nuk arrinte të saktësonte se sa kohë do të qëndronin karkalecët me këtë pamje.

Lëvizi me kujdes dorën dhe e kapi kërcyesin nga krahët. E ktheu për t'i parë barkun, ndërsa karkaleci lëvizte këmbët me gjithë forcën e vet. Edhe barkun e kishte të zi.

- Ik karkalec, - i tha Niku, duke folur për here të parë me zë të lartë. - Fluturo diku larg.

E hodhi karkalecin në ajër dhe e pa që fluturoi dhc shkoi e qëndroi mbi një cung të qymyrtë, përtej rrugës.

Niku u ngrit. Mbështeti shpinën në çantën e vet që qëndronte varur në cungun e zi dhe e mori në shpinë duke futur krahët nëpër rripa. Qëndroi në këmbë rne çantën në shpinë duke shikuar terrenin që shtrihej përpara tij deri te lumi, pastaj nisi të zbriste kodrën, duke u larguar gjithnjë e më shumë nga rruga. Dyqind metra poshtë kodrës, hapësira e djegur merrte fund. Aty fillonte një lëndinë me fier, pastaj blloqe me pisha. Ai ecte në një terren të valëzuar, ranor, me ngritje dhe ulje të vazhdueshme. Vendi gjallëronte përsëri.

Niku mbante drejtimin me anë të diellit. Ai e dinte ku do të takohej me lumin dhe vazhdonte të ecte përmes rrafshinës me pisha, duke ngjitur malore të vogla për të parë pastaj malore të tjera të vogla përpara tij dhe herë pas here ishuj pishash të mëdha në të majtë ose në të djathtë të tij. Ai theu disa degë të buta fieri dhe i vuri poshtë çantës. Fërkimi dhe nxelltësia i squllën dhe i copëtuan gjethet e fierit dhe ndërsa ecte, ai ndjente erën e tyre të veçantë.

Ishte i lodhur dhe kishte shumë vapë, megjithëse ecte përmes hapësirës plot hije të rrafshinës së pishave. E dinte se në çdo moment tashmë mund të ndeshte lumin, duke marrë kthesë në të majtë. Nuk duhet të ishte më shumë se sa një milje larg. Por ai vazhdoi përpara në drejtim nga veriu për ta ndeshur lumin sa më lart, në rrjedhjen e sipërme të tij, në largësinë e një dite udhëtimi.

Po i ngjitej njërës prej kodrave, në faqen kryesore të së cilës ishte një ishull i madh pishash. Kur arriti në kreshtën e kodrës, u kthye dhe shkoi drejt pishave.

Mbi sipërfaqen e tokës përreth pishave nuk kishte as shkurre, as bar. Trungjet e pemëve ishin të lartë dhe të drejtë. Ato nuk kishin degë përveçse lart në majë. Kurorat e tyre ishin pleksur dhe bënin një hije të

plotë mbi dyshemenë ngjyrë kafe të pyllit. Aty ku mbaronte pylli, fillonte fieri i butë. Niku hoqi çantën dhe u shtri nën hijen e pishave. Rrinte shtrirë në shpinë dhe vështronte pishat. Duke ndjenjur ashtu, shpina dhe qafa po i çlodheshin. Vështroi për pak kohë qiellin, përmes degëve të pishave, pastaj mbylli sytë. I hapi dhe vështroi lart përsëri. Sipër në kurorat e pemëve, frynte një erë e lehtë. Ai mbylli përsëri sytë dhe e zuri gjumi.

Kur u zgjua ndjehej më i fortë. Dielli gati po prekte horizontin. Pakoja ishte e rëndë dhe rripat e rënduan sapo i hodhi në supe. U përkul me çantën në shpinë, mori tubin e lëkurtë, ku kishte kallamin c peshkimit, dhe u nis për rrugë, doli nga pylli i pishave dhe hyri në lëndinën me fier të butë, duke vazhduar në drejtim të lumit. E dinte se tani nuk ishte më shumë se një milje larg.

Zbriti nëpër një kodër të mbuluar mc cungje dhe hyri në një lëndinë. Në fund të lëndinës rridhte lumi. Niku u gëzua që ndeshi lumin. Ai vazhdoi të ecte përmes lëndinës në drejtim të kundërt të rrjedhjes së lumit. Ndërsa ecte ndjente pantollonat që i njomeshin nga vesa. Pas ditës së nxehtë i dukej se vesa kishte ardhur shumë shpeit. Lumi nuk bënte zhurmë. Ishte i shpejtë dhe mjaft i lëmuar. Në skajin e lëndinës përpara se të ngjitej në një lartësi të vogël, ku do të ngrinte fushimin, Niku u ndal dhe vështroi troftat qe kërccnin mbi ujë. Ato ngriheshin për të kapur insektet që vinin nga moçali në bregun tjetër të lurnit, pasi perëndonte dielli. Ndërsa Niku eci përgjatë rrjedhës së troftat vazhduan të kërcenin e te kapnin insekte. Pas pak, kur Niku shikoi përsëri në lumë, insektet rrinin të qeta mbi ujë, sepse troftat po ushqeheshin poshtë nën ujë. Por ndërsa ai vazhdoi më poshtë troftat zunë të kërcenin përsëri, duke bërë rrathë të shumtë mbi sipërfaqen e ujit sa dukej sikur mbi lumë filloi të binte shi.

Terreni i pyllëzuar ranor u ngrit aq sa i duhej Nikut për të parë shtrirjen e lumit, lëndinën dhe moçalin. Hoqi çantën dhe kutinë e kallamit dhe vrojtoi përreth për të gjetur ndonjë vend të sheshtë për të ngritur fushimin. Pastaj do të gatuante. Pa një pjesë të sheshtë midis dy pishave. Nxori sopatën dhe preu dy degë që kishin dalë më shumë nga kurora. Lëmoi mirë një sipërfaqe të mjaftueshme për të fjetur. Shtroi mirë rërën me duar dhe këputi që në rrënjë fierin që ishte përreth. Duart i mbanin aromë të mirë nga era e fierit. Lëmoi edhe një herë vendin ku do të flinte. Nuk donte të kishte asnjë gungë poshtë batanijeve. Pasi lëmoi mirë vendin, shtroi tri batanijet përtokë, dy të tjerat i kishte për t'u mbuluar dhe i hapi mbi to.

Preu disa degë nga një trung pishe dhe i çau për t'i përdorur si kunja për tendën. I preu të gjata, sepse donte që ato të nguleshin mirë në tokë dhe të kishin fortësi. Nxori tendën nga çanta dhe e la përtokë ende të pashtrirë. Çanta e mbështetur në një rrëzë pishe tashmë dukej shumë e vogël. Niku lidhi litarin që shërbente për ngritjen e kurrizit të tendës dhe një pishë dhe e ngriti tendën duke e tërhequr cepin tjetër të litarit, të cilin e lidhi në një pishë tjetër. Tenda u var si ndonjë batanije e hedhur në një tel rrobash. Niku mori një nga kunjat që e kishte prerë, e futi n në birën e prapme kulmore të tendës dhe i dha formë asaj duke e tërhequr dhe duke ngulur kunjat anësore. I nguli ato thellë në tokë duke përdorur si çckiç pjesën e prapme të sopatës, derisa nyjet e çadrës hynë në tokë dhe çadra u tendos plotësisht.

Në derën e hapur të tendës Niku shtriu një rrobë që të mos hynin mushkonjat. Ai u përkul dhe hyri brenda. Sendet e ndryshme që i kishte nxjerrë nga çanta, i vuri te koka e shtrojës, në rrëzë të faqes anësore të tendës. Tenda rnbante erë të këndshme. Ndihej si në shtëpi brenda tendës. Ndihej i lumtur në atë strofull. Gjatë gjithë ditës kishte qenë i lumtur. Kjo, sidoqoftë, ishte ndryshe. Duhej bërë. Tani u bë. Kishte

qenë një udhëtim i vështirë. Ai ishte i lodhur. Por u bë. E kishte bërë kampin. Ishte vendosur. Asgjë nuk mund ta prekte. Ishte një vend i mirë për të fushuar. Ai ishte atje në vendin e mirë. Ai ishte në shtëpinë e tij, atje ku e kishte dashur vetë ta bënte. Tani ishte i uritur.

Doli duke u përkulur në mbajtësen e mushkonjave. Jashtë ishte plotësisht errësirë. Në çadër kishte më shumë dritë.

Niku kontrolloi në çantë dhe duke kërkuar me gishtërinj, gjeti një gozhdë të gjatë dhe një qeskë prej letre në fund të pakos. E nguli në pishë, duke e mbajtur me dorë dhe duke e goditur lehtë me fundin e sopatës. Vari çantën lart në gozhdë. Të gjitha pajisjet ishin në çantë.

Ishte i uritur, Nuk i kujtohej të kishte qenë ndonjëherë kaq i uritur. Hapi dhe hodhi në tigan një kuti me mish derri me bizele dhe një kuti me makarona të gatshme.

- Kam të drejtë të ha këtë lloj ushqimi, përderisa kam vullnetin ta përgatis, - tha Niku. Zëri i tij tingëlloi si i çuditshëm në errësirën e pyllit. Nuk foli më.

Ndezi një zjarr me disa copa pishe, që i preu me sopatë nga një cung. Mbi zjarr vendosi një zgarë metalike dhe i nguli këmbët e saj në tokë, duke i goditur me çizme. Mbi zgarë, midis flakëve, vendosi tiganin. Ishte më i uritur se kurrë. Bizclet e makaronat u ngrohën. Niku i trazoi dhe i përzjeu. Ato filluan të bulonin dukc nxjerrë disa flluska të vogla në sipërfaqe. Kishin një aromë të këndshme. Niku nxori një kuti me salcë domatesh dhe preu katër feta buke. U ul përsipër zjarrit dhe hoqi tiganin. E hodhi përzierjen në një pjatë metalike. Ajo u shpërnda ngadalë nëpër pjatë. Niku e dinte që ishte e ngrohtë. Ai hodhi pak salcë. E dinte që bizelet dhe spagetet ishin ende të nxehta. Vështroi zjarrin, pastaj tendën, nuk do ta prishte kënaqësinë duke djegur gjuhën. Kishte vite që nuk i shijonte bizelet të nxehta sepse nuk duronte dot derisa

ftoheshin. Gjuha e tij ishte shumë e ndjeshme. Ai ishte shumë i uritur. Matanë lumit, në kënetë, ai pa të ngrihej një mjegull. Vështroi edhe një herë te tenda. Në rregull. Mori një lugë plot nga pjata.

- Krisht, - tha Niku, - Jezu Krisht, - tha jam i lumtur.

- Hëngri gjithçka kishte në pjatë, përpara se të kujtohej për bukën. E mbushi përsëri pjatën dhe e hëngri me bukë. Në fund fshiu mirë pjatën. Nuk kishte pirë dhe nuk kishte ngrënë gjë tjetër, përveç një kafeje dhe një sanduiçi në restorantin e stacionit të Shën Injacit. Kishte qenë një përvojë e mrekullueshme. Kishte qenë i uritur edhe herë tjetër, por nuk kishte ndjerë këtë kënaqësi.

Niku lëvizi dy urë pishe poshtë zgarës. Zjarri flakëroi. Kishte harruar të vinte kafe. Nxori nga çanta një kovë të palosur prej mushamaje, zbriti kodrën dhe eci permes lëndinës deri te lumi. Bregu tjetër ishte nën mjegullën e bardhë. Kur u përkul mbi lumë dhe futi kovën në ujë, duke qëndruar mbështetur në gjunjë, ndjeu që bari ishte i njomë dhe i ftohtë. Frynte erë dhc rryma ishte e shpejtë. Uji ishte i ftohtë akull. Niku shpëlau kovën, e mbushi plot dhe e çoi në fushim. Pasi largoheshe nga uji nuk ishte aq ftohtë.

Niku nguli një gozhdë tjetër dhe vari në të kovën me ujë. Mbushi xhezven për gjysrnë, hodhi ca dru të tjera nën zgarë dhe vuri xhezven. Nuk mbante mend se si bëhej kafja. Iu kujtua që kishte debatuar me Hopkinsin për këtë gjë, por nuk iu kujtua se cilën mënyrë kishte mbrojtur ai vetë. Ai vendosi që ta ziente. Pas kësaj iu kujtua se kjo ishte mënyra e Hopkinsit. Dikur kishte debatuar për çdo gjë me Hopkinsin. Ndërsa priste të ziente kafja, hapi një kuti të vogël me kajsi. I pëlqente të hapte kuti. Zbrazi kajsitë në një filxhan teneqeje. Ndërsa ruante kafenë në zjarr, piu shurupin, në fillim me kujdes se mos derdhej, pastaj menjëherë duke thithur edhe kajsitë bashkë me lëngun.

Kafja zjeu. Kapaku u ngrit dhe kafja nisi të derdhej nga buzët e xhezvesë. Ishte një fitore për Hopkinsin. Ai hodhi sheqer në filxhanin me të cilin kishte pirë shurupin, pastaj shtoi kafenë. Bishti ishte nxehur shumë, prandaj ai përdori kapelen e tij për ta mbajtur. Nuk duhej ta linte të kullonte kafja në fund të xhezvesë. Duhej të zbatonte formulën e Hopkinsit deri në fund. Hopi e meritonte këtë. Ai ishte një kafebërës shumë serioz. Ai, madje, ishte njeriu më serioz që Niku kishte njohur ndonjëherë. Jo serioz i rëndë. Kishte kaluar shumë kohë. Hopkinsi fliste pa lëvizur buzët. Ai kishte luajtur polo. Kishte fituar miliona dollarë në Teksas. Kur e njoftuan se bileta e tij kishte fituar vendin e parë në llotari, mori makinë me qera. Ai mund të kishte telefonuar që t'i dërgonin paratë. Kjo do të ishte rruga më e shkurtër. Të dashurën e tij e thërrisnin me nofkën Venusi bjonde. Hopi nuk kundërshtonte sepse ajo nuk ishte realisht e dashura e tij e vërtetë. Hopkinsi thoshte në mirëbesim se askush nuk mund të bënte shaka me të për të dashurën e tij të vërtetë. Ai kishte të drejtë. Hopkinsi u largua kur erdhi telegrami. Kjo ndodhi në Lumin e Zi. U deshën tetë ditë që telegrami të arrinte. Ai ia dha Nikut automatikun Kolt të kalibrit 22. Aparatin ia dha Billit. I bëri këto që ta kujtonin gjithmonë. Ata do të shkonin bashkë për peshkim verën tjetër. Hop Hedi ishte i pasur tashmë. Ai do të merrte një jaht dhe ata mund të shkonin të gjithë bashkë një shëtitje në Liqenin e Sipërm. Ai ishte emocionant, por serioz. I thanë njëri tjetrit lamtumirë dhe të gjithë u ndjenë keq. Ata nuk e panë më kurrë Hopkinsin. Kjo kishte ndodhur shumë kohë më parë në Lumin e Zi.

Niku piu kafenë, kafenë e bëri sipas mënyrës së Hopkinsit. Kafeja ishte e hidhur. Niku qeshi. Ishte një fund i mirë për tregimin. Mendja e tij nisi të punonte. E dinte që duhej ta pinte sepse ishte shumë i lodhur. Ndezi një cigare dhe hyri brenda në tendë. Hoqi këpucët dhe

pantallonat, u ul mbi batanije, mbështolli këpucët me pantallona, për t'i përdorur në vend të jastëkut, dhe u fut midis batanijeve.

Përmes të çarës së derës vështronte ndriçimin e zjarrit kur era frynte dhe i jepte gjallëri. Ishte një natë e qetë. Niku rrinte shtrirë nën batanije dhe ndihej rehat. Një mushkonjë i zukiste te veshi. Niku u ngrit dhe ndezi një shkrepëse. Mushkonja ishte në faqen e tendës, mbi kokën e tij. Lëvizi shkrepësen me shpejtësi drejt saj. Mushkonja bëri një fishkëllimë të fortë në flakë. Shkrepësja u shua. Niku u rehatua përsëri nën batanije. U kthye nga ana tjetër dhe mbylli sytë. Dëshironte të flinte. E ndjeu që po i vinte gjumë. U rrotullua nën batanije dhe fjeti.

II

Në mëngjes diclli ishte ngritur dhe tenda kishte filluar të nxehej. Niku u përkul nën tendën e mushkonjave dhe u zgjat për të parë mëngjesin. Ndjeu barin e njomur nën duar. Mori pantallonat e këpucët dhe doli. Dielli ishte ngritur mbi kodër. ja ku ishin lëndina, lumi dhe këneta. Në mes të gjelbërimit të kënetës, në anën tjetër të kishte shumë mështekna.

Lurni ishte i pastër dhe i butë në mëngjes. Rreth 200 metra më poshtë ishin tre trungje druri të hedhur tejpërtej lumit. Ndërkohë që Niku kishte ngulur vështrimin te trungjet, një shqarth kaloi rnbi ta dhe hyri në kënetë. Niku u gjallërua. U gjallërua nga mëngjesi dhe lumi. Ishte herët për të ngrënë, por ai e dinte që duhej të hante. Bëri një zjarr të vogël dhe vuri xhezven. Ndërsa po ziente uji në xhezve, ai mori një shishe bosh dhe shkoi në lëndinë. Lëndina ishte e njomë nga vesa dhe Niku duhej të kapte karkaleca përpara se bari thahej. Gjeti plot

karkaleca të mirë. Ata rrinin në rrënjët e barishteve. Ishin të njomë dhc të ftohtë dhe nuk mund të kërcenin dot derisa t'i ngrohte dielli. Niku mblodhi vetëm nga ata të lloji kaf të masës mesatare. Ai ktheu mbrapsht një trung dhe nën të gjeti strehën e disa qindra kërcyesve. Ishte një hotel karkalecash. Futi rreth pesëdhjetë mesatarë kafë në shishe. Ndërsa po mblidhte karkalecët nën trung, ata që ishin ngrohur nga dielli filluan të kërcejnë. Bënin një fluturim dhe kur uleshin qëndronin si të ngrirë, sikur kishin vdekur.

Niku e dinte se kur ai të kishte mbaruar mëngjesin, ata do të ishin të gjallë si gjithmonë. Nëse nuk do të kishte vesë, do t'i duhej gjithë dita të mbushte shishen me karkalecë, ndërkohë që do të kishte vrarë shumë syresh duke i sulmuar me kapele. Lau duart në lumë. U gjallërua dhe u emocionua kur u afrua pranë tij. Pastaj shkoi në tendë. E mbylli grykën e shishes që karkalecët të mos dilnin, por la pak vend të hapur që të hynte ajri i nevojshëm që ata të mos ngordhnin.

E kishte vendosur trungun në vend dhe mendoi se atje, mund të mblidhte plot karkalecë mëngjesin tjetër.

Mbështeti shishen mbushur me karkalecë në trungun e një pishe. Përzjeu shpejt ca miell me ujë dhe e bëri brumë, një gotë miell, një gotë ujë. Hodhi një lugë kafe plot në xhezve, ndërsa në tigan hodhi një copë gjalpë, që e nxori nga një kuti teneqeje. Pastaj hodhi brumin me kujdes në tiganin që nxirrte tym. Brumi u shpërnda si llavë, ndërsa yndyra kërciti me zhurmë. Petulla filloi të forcohej rreth buzëve të tiganit, pastaj mori ngjyrë kafe të lehtë dhe u ngjiz. Niku futi një kunj të pastër pishe poshtë saj, tundi tiganin dhe petulla lëvizi lirisht. Nuk duhej ta rrëzojë, mendoi. Futi përsëri kunjin e pastër poshtë, e solli përreth dhe e ktheu petullën mbrapsht.

Pasi u poq, Niku e hoqi dhe rivajisi tiganin. E përdori gjithë brumin. Bëri një petull tjetër të madhe dhc një më të vogël.

Hëngri njërën nga petullat e mëdha dhe të voglën me reçel molle. Vendosi reçel molle në petullën e tretë, e palosi më dysh, e mbështolli me një letër që nuk e nxirrte vajin dhe e vuri në xhepin e madh të këmishës. Ktheu tiganin rnbrapsht dhe e la mbi zgarë, piu kafenë e shijshme në të cilën kishte hedhur edhe qumësht të kondensuar dhe pastaj pastroi fushimin. Ishte një fushim i vogël dhe i mrekullueshëm.

Niku nxori kallamin nga kutia prej lëkure, bashkoi pjesët dhe e futi kutinë e kallamit në tendë. Nxori bobinën dhe kaloi fillin nëpër birat e kallamit për ta lidhur. Duhej ta mbante në dorë fillin, ndërsa e lidhte sepse rrëshqiste dhe mblidhej përsëri në bobinë. Ishe një fije e rëndë e dyfishtë. Niku kishte paguar për të 8 dollarë kohë rnë parë. Ishte e rëndë me qëllim të hidhej dhe tërhiqej në ajër, që të bënte të mundur hedhjen e grepit flutur, i cili ishte i lehtë. Niku hapi kutinë e drejtuesve prej alumini. Ata zhytur në shtresën e butë dhe të lagur prej pambuku. Ai e kishte lagur atë kur po udhëtonte me tren për në Shën Injac. Nxori një prej tyre dhe e lidhi me një nyjë në fund të fijes së rëndë. Në fund të tij kapi fort një grep. Ishte një grep i vogël, shumë i hollë dhe elastik.

Niku e nxori atë nga blloku i grepave duke ndenjur ulur me kallamin në prehër. Provoi nyjën dhe përkulshrnërinë e grepit duke tërhequr fort fijen. Perjetoi një ndjenjë të këndshme. Tregoi kujdes që grepi të mos i shponte gishtërinjtë.

Ai u nis drejt lumit, duke mbajtur kallamin në sup dhe shishen me karkalecë në dorë. Rrjetën e kishte lidhur në rripin e pantallonave. Në shpinë kishte hedhur një thes, të cilin e kishte kapur me një spango të trashë duke i bërë dy veshë në grykë. Spangon e kishte kaluar në qafë dhe ajo i varej poshtë shpatullave, ndërsa thesi i valëvitej nëpër këmbë.

Niku u ndje i pavolitshëm dhe me një kënaqësi profesionale për gjithë këto pajime që kishte varur. Shishja me karkalecë i varej në kraharor. Në xhepin e këmishës ndjente pakon e fryrë të ushqimit dhe kutinë me flutura.

U fut në rrjedhën e ujit. Ndjeu një goditje të ftohtë. Pantallonat iu ngjitën pas këmbëve. Poshtë këpucëve ndjeu fortësinë e guralecëve. Uji ishte një goditje e ftohtë që rritej.

Rryrna që vërshonte teposhtë i përkohej fort në këmbë. Atje ku kishte hyrë ai, uji i arrinte deri në gjunjë. Ai ecte me zor kundër rrymës. Gurët i rrëshqitnin nën këmbë. Shikoi vorhullën e ujit që i formohej përreth këmbëve të tij dhe kapi shishen të merrte një karkalec.

Karkaleci i parë doli me shpejtësi në grykë të shishes dhe kërceu mbi ujë. Vorbulla e ujit e thithi nën këmbët e Nikut dhe pak më poshtë e nxori në sipërfaqe. Ai u përpoq që të notonte duke rrahur ujin me krahë. Por në një vorhullë të shpejtë ai u zhyt përsëri nën sipërfaqen e ujit dhe u zhduk. Nikut i kishte humbur një troftë.

Një karkalec tjetër nxori kokën jashtë shishes. Antena e tij lëvizte shpejt. Ishte gati duke nxjerrë jashtë për të fluturuar. Niku e kapi nga koka, dhe e ngeci me kujdes në grep. Karkaleci lëshoi një lëng si ngjyra e duhanit të përtypur. Niku e hodhi grepin në ujë.

E la grepin me karkalecin të lirë në ujë, duke mbajtur kallamin me dorën e djathtë. Lëshonte fijen nga bobina, duke e tërhequr ngadalë me dorën e majtë. E shihte ende kërcyesin mbi valët e rrymës. Pastaj i humbi nga sytë.

Ndjeu t'i tërhiqej fija. Niku e tërhoqi me kujdes. Ishte përpjekja e parë. Dha fije lehtë me dorën e majtë, duke mbajtur fort kallamin. Kallami u përkul nga disa tërheqje të vazhdueshme, trofta po përpiqej të

çlirohej duke qëndruar kundër rrymës. Niku e kuptoi që ishte e vogël. Ai ngriti kallamin në ajër, Kallami u përkul nga tërheqja.

Niku pa troftën në ujë që tërhiqte fijen.

Ai tërhoqi fijen me dorën c majtë dhe e nxori troftën me mundim mbi sipërfaqe. Shpinën e kishte laroshe, në ngjyrën e gurëve të lëmuar nga uji, anët i shndrisnin nga dielli. Niku vuri kallamin nën krahun e djathtë dhe zgjati e mori troftn nga rryma c ujit. E mbajti troftën, që nuk i rreshtte përdredhjet, në dorën e djathtë dhe i hoqi grepin nga goja, pastaj e lëshoi përsëri në ujë.

Ajo u lëshua për ca çaste në rrymë, pastaj ra në fund pranë një guri. Niku zgjati dorën në ujin që i vinte deri te bërryli për të prekur troftën. Ajo qëndronte pa lëvizur mbi zhavorr. Gishtërinjtë e tij ndjenë ftohtësinë e ujit. Trofta kishte mbaruar, kishte mbetur atje në hijen e errët nën rrjedhën e lumit. "Jam në rregull" mendoi Niku. Ndihej i lodhur.

Eci i zhytur në ujë deri në gjunjë rreth pesëdhjetë metra dhe shkoi afër tre trungjeve që ishin hedhur përsipër lumit. Nuk e riushqeu grepin dhe gjatë ecjes e mbante në dorë. Ishte i sigurt se në cekëtinë do të kapte vetëm trofta të vogla, por kjo gjë nuk i pëlqente. Në këtë orë të ditës në cektinë nuk ka trofta të mëdha.

Uji po thellohej dhe ai e ndjente ftohtësinë të ngrihej e t'i prekte kofshët. Përpara ndodhej prita me tre trungje, mbi të cilën uji rrëshqiste si i lëmuar. Matanë pritës uji rridhte i qetë, i thellë dhe i errët. Në të majtë ishte livadhi, në të djathtë këneta.

Niku qëndroi dhe nxori një karkalec nga shishja. E vendosi kërcyesin në grep dhe pështyti mbi të për t'i uruar vetes fat të mbarë. Pastaj lëshoi disa metra fije nga bobina dhe e hodhi kërcyesin përpara në ujin e errët. Mbajti kallamin në dorën e djathtë, duke e lënë fijen të lirë midis gishtërinjve.

Ndjeu një tërheqje të gjatë. Tërhoqi kallamin dhe ai u bë gati më dysh, ndërkohë që nxori nga uji një pjesë të fijes që shndriti në diell. Në qoftë se peshku do të tërhiqte më fort, drejtuesi mund të këputej dhe fijen do ta merrte uji. Ndërsa mendonte kështu, bobina u shfillua dhe lëshoi një tingull metalik. Fija u tërhoq me një vrull të madh. Ishte një sulm shumë i shpejtë. Niku nuk mundi ta mbante, fija rrëshqiti me forcë, ndërsa bobina vetëm kërcente nga rrëshqitja e shpejtë e saj.

Duke parë bobinën që po shfillohej me shpjetësi, Niku u çlirua nga mendimet dhe nguli këmbët mirë në fund të lurnit, ftohtësia e të cilit i arrinte deri mbi kofshë, bllokoi me dorën e majtë bobinën që rrotullohej, ajo gati sa nuk ia mori gishtin brenda mekanizmit rrotullues.

E vuri nën kontroll fijen dhe e shtrëngoi fort. E tërhoqi, dhe matanë pritës prej trungjesh pa të dalë mbi ujë një troftë gjigande. Në çastin ajo kërceu, Niku uli kallamin. Tërheqja ishte shumë e ashpër. Natyrisht, drejtuesi duhej të ishte thyer. Ai nuk kishte gabuar në ndjesinë e tij kur susta e bobinës lëshoi fijen dhe u shtrëngua. Pas shtrëngimit ajo lirohet.

Goja iu tha dhc zemra sa nuk po i pushonte. Tërhoqi fijen. Nuk kishte parë kurrë troftë kaq të madhe. Kishte një peshë shumë të madhe. Kur e nxori mbi ujë u trondit nga përmasat e saj të mëdha. Dukej e gjerë sa një salmon.

Nikut po i dridhej dora. Ai po tërhiqte ngadalë. Tronditja kishte qenë shumë e fortë. U ndje i vagëlluar, pak i sëmurë, nuk kuptonte se çfarë i dhimbte dhe do të donte të ulej.

Drejtuesi ishte i këputur atje ku ishte lidhur grepi rne të. Niku e mori në dorë. Mendoi për troftën që kishte rënë diku në fund të lumit duke u përpjekur të mbahej mbi gurë, ajo ishte diku poshtë ku nuk kishte dritë, nën trungjet e pritës, me grepin në nofulla. Niku e dinte se

goja e troftës do të pritej e do të çahej nga teli i grepit. Grepi do të zinte shtrat në gojën e troftës. Kjo gjë do ta egërsonte troftën. Çdo gjë e atyre përmasave do të egërsohej. Ajo ishte troftë. Grepin e kishte kapur fort. E kishte mbërthyer si çark. O Zot ishte e madhe. O Zot ishte më e madhja troftë që kam parë e dëgjuar ndonjëherë.

Niku doli nga uji në livadh dhe qëndroi në këmbë. Uji i rridhte nëpër pantallona dhe i hynte në këpucë. Këpucët e llokoçitnin. Shkoi dhe u ul në një trung. Nuk donte të nxiste asnjë ndjeshmëri.

Nxori nga xhepi një cigare. E ndezi dhe e hodhi fijen e shkrepëses në ujin e shpejtë poshtë pritës. Një troftë e vogël u ngrit dhe e sulmoi sapo ra në ujë. Niku qeshi. Duhej të mbaronte cigaren.

U ul mbi trarë dhe vazhdoi të tymoste cigaren. Dielli i thante shpinën, lurni cektësohej pak më tej dhe hynte në pyll, dredhonte midis dnirëve, kalonte nëpër cekëtina jo shumë të ndriçuara pastaj në thellina ku uji rridhte midis shkëmbinjve të lartë. Përgjatë bregut kishte mështekna të bardha, diku-diku kishte trungje të prerë dhe të zhveshur që i ngrohte dielli. Ishin shumë të përshtatshëm për t'u ulur. Ndjenja e mërzitjes gradualisht po e lëshonte. Ajo po ikte ngadalë. Ishte një ndjenjë mërzitjeje që i erdhi befas, një rrëqethje e cila kishte bërë t'i dhimbnin shpatullat. Tani ishte shumë mirë. Kallami ndodhej mbi trarë. Niku lidhi një grep të ri drejtues, duke e shtrënguar mirë veshin derisa u bë nyje e fortë.

E ushqeu, pastaj mori kallamin dhe shkoi pak më poshtë për të hyrë në ujë atje ku nuk kishte shumë thellësi. Poshtë dhe matanë trarëve ishte një pus i thellë. Niku eci përgjatë kënetës derisa arriti në shtratin e cekët të lumit.

Në të majtë, atje ku mbaronte livadhi dhe fillonte pylli, ishte një pemë e madhe me rrënjë mbi tokë. Dikur kishte kaluar ndonjë furtunë dhe e kishte shkulur nga toka, rrënjët i kishte ende me dhë dhe në to

kishte filluar të mbime bar. Ajo shtrihej përgjatë bregut të lumit, uji fërkonte lehtas degët e saj. Prej aty ku qëndronte Niku mund të vështronte valët që krijonte rryma gjatë rrjedhjes së saj të shpejtë. Lumi ishte guror në krahun ku qëndronte ai, guror dhe plot shkëmbinj ishte edhe matanë. Atje ku merrte kthesë, pranë pemës me rrënjë jashtë, shtrati i lumit ishte i errët, midis vijave të ujit dukeshin alga dhe barishte jeshile që lëkundeshin sipas lëvizjes së rrymës.

Niku hoqi kallamin nga supi dhe e nxori përpara, duke e lënë fijen të ecte përpara me qëllim që karkaleci të shkonte poshtë në një prej vijave të thella, midis bimëve ujore. Një troftë ra në grep dhe Niku e tërhoqi.

Duke e mbajtur kallamin të shtrirë përpara në drejtim të pemës së rrëzuar, Niku përpiqej ta nxirrte troftën ndërsa ajo përpiqej të zhytej. Ai po lëvizte me kujdes kallamin që ta nxirrte në vend të hapur pa rrezik. Ai po e afronte duke mbajtur fort kallamin dhe duke tërhequr fijen. Ajo sulmonte, por gjithmonë jepej, përkulshmëria e kallamit ajo tërhiqte fort, por megjithatë afrohej gjithnjë e më shumë. Më në fund Niku e ngriti kallamin mbi kokën e vet dhe e çoi troftën në rrjetë.

Trofta në rrjetë ishte e rëndë. Niku i hoqi grepin. Ishte shumë e rëndë, kishte dhe një nofull të madhe. E ngrit dhe e rrëshqiti në thesin që i varej brenda në ujë.

E futi grykën e thesit në rrymë dhe ajo u mbush plot me ujë. E ngriti lart, uji nisi të derdhej nga anët, por fundi i thcsit mbeti në ujë. Trofta ishte atje në fund të thesit, e gjallë në ujë.

Niku lëvizi teposhtë rrjedhjes. Tashmë thesin e mbante përpara, ai varej nga supet në gjoks dhe zhytej në ujë. Po bëhej shumë vapë. Dielli e digjte në gropën e zverkut. Kishte kapur një troftë. Nuk e vriste mendjen nësc do të kapte shumë trofta apo jo. Tani lumi ishte i cekët

dhe i gjerë. Përgjatë të dy brigjeve kishte pyje. Drurët në bregun e majtë bënin hije mbi lumë. Niku e dinte se në çdo pjesë lumi ku binte hija kishte trofta. Pasdite kur dielli të kalojë në drejtim të kodrave, troftat do të shkojnë në hijet e freskëta në anën tjetër të lumit.

Më të mëdhatë do të jenë atje, shumë pranë bregut. Kur dielli perëndon, ato lëvizin të gjitha në rrymë. Pikërisht atëherë, kur dielli e qorron ujin, përpara se të perëndojë ke rnundësi të qëllosh në troftën më të madhe të lumit. Eshtë e pamundur t'i peshkosh ato, kur sipërfaqja e ujit shkëlqen si pasqyrë nga dielli. Natyrisht mund të peshkosh edhe në cekëtina, por në një lumë si Lurni i Zi, ose të ngjashëm me të, duhet të zhytesh e të rropatesh kundër atje ku është më thellë.

Niku lëvizi përgjatë cekëtinës për të gjetur puse të thella. Një ah ishte shumë pranë lumit, aq pranë sa degët i vareshin në ujë. Lumi futej dhe fshihej nën gjethe. Në një vcnd të tillë ka gjithmonë trofta. Niku nuk kishte shumë dëshirë të peshkonte në këtë gropë. Ai ishte i sigurtë se grepi do t'i ngecte nëpër degë.

Megjithatë uji dukej i thellë. Ai hodhi fijen dhe rryma e thithi në çast karkalecin dhe e futi poshtë nën degën që shtrihej mbi lumë. Fija u tërhoq, por Niku e mbajti fort. Trofta kërceu me forcë jashtë ujit nëpër degët dhe gjethet e ahut. Fija ishte kapur. Niku e tërhoqi fort dhe trofta u çlirua. Ai mbështolli fijen dhe duke mbajtur grepin me dorë, vazhdoi të ecë poshtë lumit.

Përpara, ngjitur me bregun e majtë, ishte një trung i madh. Niku pa që ai ishte zgavruar, rryma e ujit e fërkonte lehtë, ndërsa valëzonte në të dyja anët e tij. Uji ishte i thellë. Maja e trungut të zgavruar ishte gri dhc ec tharë. Ai ishte pjesërisht në hije.

Niku hoqi kapakun e shishes së karkalecave dhe një kërcyes u nis drejt grykës. Ai e kapi, e futi në grep dhe e flaku në lumë. E mbajti kallamin larg vetes duke e lënë të lirë që karkaleci të shkonte pas

rrymës te trungu i zgavruar. Niku uli kallamin dhe kërcyesi shkoi drejt e hrenda. Pas pak një goditje e fugishme. Niku shtrëngoi kallamin përkundër tërheqjes. Iu duk se ishte peshkuar vetë ai dhe do të bintc në ujë. U përpoq ta nxirrte peshkun jashtë në rrymë. Ishte shumë e vështirë.

Fija u duk se u lirua dhe Niku mendoi se peshku do të ishte çliruar. Pastaj e pa atë t'i shfaqej shumë pranë, duke tundur kokën dhe duke u përpjekur të hiqte grepin. Goja ishte çarë si kamare. Ai po luftonte mc grepin.

Niku e rrotulloi fijen në dorën e majtë dhe lëkundi që ta tendoste dhe ta çonte troftën drejt rrjetës, por ajo i humbi nga pamja duke kafshuar gjithmonë fijen. Niku luftoi me të kundër rrymës, duke e lënë të godasë ujin. E kaloi kallamin në dorën e majtë, duke e shtytur troftën kundër rrymës, pastaj e tërhoqi me gjithë forcën e tij derisa e çoi në rrjetë, duke e ngritur me një gjysmë harku mbi ujë. E afroi, i hoqi grepin dhe e rrëshqiti brenda në thes.

Hapi grykën e thesit dhe i pa dy troftat e mëdha të gjalla në ujë.

Niku u largua nga pusi dhe shkoi te druri i zgavruar. Hoqi thesin duke e kaluar sipër kokës dhe e vuri në një degë, duke u kujdesur që troftat të ishin thellë në ujë. Pastaj qëndroi edhe vetë rnbi trung, uji i rrëshqiste nga pantallonat dhe çizrnet dhe binte në ujë. La kallamin në tokë, shkoi në skajin e trungut ku binte hija dhe nxori sanduiçet nga xhepi. I hëngri ngadalë dhe zhyti kapelen në lumë të mbushte ujë për të pirë, por ajo e derdhi përpara se ai ta afronte në buzë.

Ishte freskët në hije. Ai rrinte ulur mbi trung. Nxori një cigare dhe shkrepi një fije shkrepëse. Flaka e shkrepëses shkoi dhe u përplas në drurin gri dhe u shua pa arritur që ai të ndizte cigaren. Niku u përkul në rrezë të trungut ku mbrohej nga era dhe shkrepi një fije tjetër. Ndenji

aty duke pirë cigaren dhe dukc soditur lumin. Përpara lumi ngushtohej dhe hynte në kënetë. Ai bëhej i butë dhe i thellë dhe rridhte nëpër një xhungël verrishtesh, ku trungjet, degët dhe gjethet gërshetoheshin me njëra - tjetrën. Është e pamundur të ecësh në një kënetë të tillë. Degët janë shumë ulëta. Duhet të përkulesh në nivelin e tokës që të mund të çash midis tyre. Për këto arsye kafshët që rriten nëpër këneta kanë formë të veçantë, mendoi Niku.

Do të donte të kishte diçka për të lexuar. Ndjente nevojë për të lexuar. Nuk donte të hynte tani në kënetë. Vazhdonte të shikonte teposhtë lumit. Një veri i madh ishte anuar dhe i kishte zënë shikimm. Matanë tij lumi hynte në kënetë.

Niku nuk donte të hynte atje tani. I dukej e neveritshme të ecte me zor nëpër ujin që të vjen deri në sqetulla dhe të rropatej për të kapur trofta të mëdha atje ku ishte e pamundur. Tej në kënetë ishin verrinjtë e mëdhenj, as dielli nuk depërtonte dot përmes tyre, përveçse ndonjë birim të vogël. Peshkimi në ujë të rrjedhshëm dhe të thellë, në gjysmëdritë, mund të jetë tragjik. Por peshkimi në kënete është vërtetë një aventurë tragjike. Niku nuk e pëlqente atë. Ai nuk donte të zbriste më poshtë nëpër lumë sot.

Ai nxori thikën, e hapi dhe e nguli në trung. Pastaj ngriti thesin, futi dorën në të dhe nxori njërën troftë, duke e mbajtur nga bishti atje ku është vështirë të mbahet një troftë ende e gjallë, i përplasi kokën pas trungut. Trofta u drodh, Niku e shtriu mbi trung në hije pastaj përplasi edhe kokën e troftës tjetër, në të njëjtën rnënyrë. I vendosi krahpërkrah mbi trung. Ishin trofta të mrekullueshme.

I pastroi duke i prerë nga vrima e jashtëqitjes deri në nofull. Të gjitha të brendshmet dhe gjuha dolën jashtë një copë. Troftat ishin meshkuj, me shirita bardhegri në shpinë. Niku i hodhi të brendshmet në breg që t'i merrte ndonjë shqarth.

I lau troftat në lumë. Kur i futi në ujë ato dukeshin si peshq të gjallë. Ngjyra c tyre nuk kishte ndryshuar ende. Ai lau duart dhe i fshiu në trung, pastaj shtriu mirë troftat mbi thes sipër trungut, i mbështolli me kujdes, e lidhi dengun dhe e vendosi në rrjet. Thika ishte ende me teh të lagur e ngulur në trung. Ai e pastroi duke e fërkuar pas drurit dhc e futi në xhep.

Niku u çua duke ngritur rrjetën e rënduar, u çapit nëpër ujë dhe doli në breg dhe u nis drejt pyllit. Po shkonte në fushim. Hodhi një shikim prapa. Përmes pemëve dukej lumi. Kishte mjaft ditë përpara për të peshkuar në kënetë.

NJË DUEL ALPIN

Ishte shumë ngrohtë atë mëngjes herët kur po zbrisnin në luginë. Dielli shkrinte borën që kishte mbetur ende në skitë në të cilat ne po i mbanim në duar dhe po thante pemët nga lagështia e natës. Ishte fillim pranvere, por dielli në luginë ishte shumë i ngrohtë. Ne po shkonim në Galtur, duke mbajtur skitë në duar dhe çantat në shpinë. Kur kaluam përpara oborrit të kishës, pamë se po zhvillohej një varrim. "Gruss Gott"[2], i thashë unë priftit që doli nga oborrii kishës dhe kaloi pranë nesh. Prifti u përkul lehtë.

[2] *" Gruss Gott" (Gjerm. Në tekst) – Lavdi Zotit.*

- Është shurnë interesante, prifti nuk të kthen kurrë përgjigje, - tha Xhoni.

- Por duhet të dish se u pëigen t'u thuash "Gruss Gott".

- Por kurrë nuk të përgjigjen, - tha Xhoni.

Ne ndaluam në rrugë dhe pamë varrmihësin që po mbushte me lopatë tokën e sapogërmuar. Një fshatar me mjekër të zezë dhe me çizme të gjata llastiku qëndronte pranë varrit. Varrmihësi ndaloi dhe drejtoi shpinën. Fshatari me çizme të gjata mori lopatën nga varrmihësi dhe vazhdoi të mbushte varrin, duke shpërndarë dheun ngadalë, ashtu siç shpërndahet fara në kopsht. Në një mëngjes maji plot dritë e ngrohtësi, varrmihësi dukej krejt i panatyrshëm. Unë nuk mundja as të mendoja se mund të vdiste dikush.

- Mendo sikur të varrosësh në një ditë si kjo, - i thashë Xhonit.

- Nuk do të më pëlqente.

- Po - i thashë unë, - ne nuk duhet ta lejojmë këtë.

Vazhduam rrugën, kaluam nëpër qytet dhe u drejtuam për në hotel. Ne kishim qenë për të bërë ski në Silvreta dhe ndiheshim të kënaqur që ishim poshtë në luginë. Rrëshqitja me ski në Silvreta kishte kaluar shumë mirë por kishte rrëshqitje pranverore dhe bora ishte e mirë vetëm në mëngjes dhe në mbrëmje, gjatë pjesës tjetër të ditës bora zbutej nga dielli. Ishim të lodhur të dy nga dielli. Dhe lart në Silvreta nuk kishe ku t'i shpëtoje diellit. Të vetmet hije mund t'i gjeje rrëzë shkëmbinjëve ose në ndonjë kasolle të vogël të ngritur pranë ndonjë shkëmbi ku gjithmonë do të kishte një akullnajë dhe ku djersa të ngrinte nën këmishë. Nën atë diell pranveror nuk mund të qëndroje dot pa syze të errëta. Ishte mirë të merrje ca rreze dhe të nxiheshe pak, por dielli na ishte bërë i mërzitshëm. Nuk mund të qëndroje shumë kohë me diellin mbi kokë. Unë u gëzova që ikëm nga bora dhc zbritërn poshtë në

luginë. Pranvera nuk është e përshtatshme për të shkuar lart në Silvreta. Është pak e lodhshme të bësh ski kur e shkrin bora. Ndihesha i mërzitur prej skive. Kishim qëndruar shumë. Më ishte mërzitur shija e ujit të borës që e merrnin nga çatia prej teneqeje e kasolles dhe e pinim. Shija e tij kishte pjesën e vet në ndjenjën e lodhjes dhe të mërzisë prej skive. Ndihesha i gëzuar që kishte cdhe gjëra të tjera përveç skive, isha i gëzuar që isha poshtë tashmë, larg nga ajo pranverë e panatyrshme malore, isha i gëzuar që në këtë mëngjes maji isha në luginë.

Hotelisti rrinte te dera e jashtme e hotelit në një karrige që e kishte mbështetur në mur. Pranë tij rrinte kuzhinieri.

- Ski-heil[3], - tha hotelisti.

- Heil, - përshëndetëm ne dhe mbështetëm skitë në mur e hoqëm çantat.

- Si ishte atje lart? - pyeti hotelisti.

- Schon[4]. Vetëm se kishte shumë diell.

- Po. Ka shumë diell në këtë periudhë.

Kuzhinieri rrinte ulur në karrige. Hotelisti erdhi me ne, hapi derën e zyrës së tij dhe na dha postën. Ishin një tufë letrash dhe disa gazeta.

- Marrim nga një birrë, - tha Xhoni.

- Mirë. Do t'i pimë brenda.

Pronari i hotelit solli dy shishe birre dhe ne i pimë duke lexuar letrat.

- Marrim edhe nga një birrë tjetër, - tha Xhoni. Këtë radhë na i solli një vajzë, e cila qeshte gjatë kohës që hapte shishet.

- Shumë letra, - tha ajo.

---

[3] *Ski Heil (Gjerm. Në tekst) Përshëndetje skive.*

[4] *Schon. (Gjerm. Në teskt) – Bukur.*

- Po. Shumë.

- Ju bëftë mirë, - tha vajza dhe iku duke marrë shishet bosh me vete.

- Gati e kisha harruar çfarë shije ka birra.

- Unë jo, - tha Xhoni. Lart në kasolle mendoja pa pushim për të.

- Bukur, - thashë unë, - ja ku e kemi më në fund.

- Asnjë gjë nuk duhet bërë më gjatë nga ç'duhet.

- Jo. Por ne qëndruam gjatë lart. Shumë gjatë, ta marrë dreqi, - tha Xhoni. - Nuk është mirë të bësh diçka për një kohë të gjatë.

Dielli hynte përmes dritares dhe pasqyrohej tejendanë shisheve në tavolinë. Shishet kishin mbetur përgjysmë. Birra ishte pak e athët, por nuk ndihej shumë sepse ishte e ftohtë. Gota vishej me një shtresë bryme të ftohtë sapo hidhje birrën në të. Unë shihja nga dritaret e hapura jashtë në rrugë. Matanë rrugës ishte një fushë dhe një lumë. Përgjatë bregut të lumit kishte pemë dhe midis tyre dukej një mulli me ujë. Pranë mullirit dukej një trung dhe një sharrë që ishte ngulur e lëkundej mbi të. Askush nuk dukej se kujdesej për të. Tri sorra po ecnin nëpër barin e gjelbër. Një sorrë tjetër rrinte në një pemë dhe shikonte përreth. Kamerieri që rrinte te dera u ngrit, mori karrigen dhe kaloi në sallonin që të çonte në kuzhinë. Drita e diellit vazhdonte të ndriçonte mbi tavolinë përmes shisheve. Xhoni ishte mbështetur mbi tavolinë me kokën midis duarve.

Përmes dritares pashë dy burra që po ngjitnin shkallët nga hyrja kryesore. Ata erdhën në klub. Njëri prej tyre ishte fshatari mjekrosh me çizme të gjata. Tjetri ishte varrmihësi. Ata u ulën te tavolina pranë dritares. Vajza erdhi shpejt dhe qëndroi pranë tyre. Fshatari dukej se nuk e shihte vajzën. Ai rrinte me duar mbi tavolinë. Kishte veshur një kostum të vjetër ushtarak. Mëngët i kishte të arnuara.

- Ç'do bëjmë? - pyeti varrmihësi. Fshatari nuk i kushtoi fare vëmendje.

- Çfarë do të pish?

- Shnaps, - tha fshatari.

- Dhe një çerek kile verë të kuqe, - i tha varrmihësi vajzës. Vajza solli pijet dhe fshatari e piu shnapsin në çast. Ai shihte jashtë dritares. Varrrnihësi vështronte atë. Xhoni kishte lëshuar kokën mbi tavolinë. E kishte zënë gjumi.

Hotelisti erdhi brenda dhe shkoi te tavolina ku ishin dy burrat. Ai foli në dialektin e krahinës dhe varrmihësi iu përgjigj në dialekt. Hotelisti doli përsëri nga klubi. Fshatari u çua. Ai nxori një bankënotë të palosur dhjetë mijë koronshe nga një kuletë e vogël xhepi dhe e shpalosi.

Vajza erdhi.

- Alles?[5] - pyeti ajo.

- Alles, - tha ai.

- Do ta paguaj vetë verën, - tha varrmihësi.

- Alles, i përsëriti fshatari vajzës. Ajo futi dorën në xhepit. e përparëses që e kishte plot me monedha metalike dhe i ktheu restin. Fshatari doli. Sapo doli ai, hotelisti erdhi përsëri brenda. U ul te tavolina e varrmihësit dhc ata nisën të bisedonin në dialekt. Varrmihësi dukej në qejf. Hotelisti i pakënaqur. Varrmihësi u ngrit. Ishte një burrë i shkurtër me mustaqe. U përkul jashtë dritares dhe hodhi shikimin në rrugë.

- Ja ku hyri, - tha ai.

- Po Lëvreni?

- Po.

[5] *Alles (Gjerm. Në tekst) – të gjitha.*

Ata folën edhe pak, pastaj hotelisti erdhi te tavolina jonë. Ai ishte një burrë i gjatë disi i moshuar. Shikoi Xhonin që flinte.

- Ai është shumë i lodhur.

- Po. Shkuam lart pagdhirë.

- Dëshironi të hani shpejt?

- Në çast, - thashë unë. - Çfarë ka për të ngrënë?

- Çfarë dëshironi. Vajza do ju sjellë menunë.

Vajza solli menunë. Xhoni u zgjua. Menuja ishte e shkruar me bojë në një letër e cila ishte futur duke rrëshqitur në një pllakë druri me kanale.

- Kjo quhet Speisekarte, - i thashë Xhonit. Ai i hodhi një shikim. Ishte ende i përgjumur.

- Do pish një gotë me ne? - i thashë hotelistit. Ai u ul.

- Këta fshatarët janë kafshë, - tha ai.

- E pamë atë që ishte këtu në një varrim kur po hynim në qytet.

- Varrosej gruaja e tij.

- Oh.

- Ai është kafshë. Të gjithë fshatarët janë kafshë.

- Përse e thua këtë?

- Ju as nuk do ta besoni. Nuk do ta besoni se çfarë ndodhi me këtë fshatar.

- Më trego.

- Nuk do ta besoni. - Hotelisti i thiri varrmihësit. - Franc, eja këtu. - Varrmihësi erdhi duke sjellë shishen e verës dhe gotën.

- Zotërinjtë sapo janë kthyer nga Visbadenerhyte, - tha hotelisti. Tokëm duart me varrmihësin.

- Çfarë dëshiron të pish? - e pyeta.

- Asgjë, - Franci tundi gishtin në mënyrë mohuese.

- Një tjetër çerek litri?

- Në rregull.

- E kuptoni dialektin?

- Jo.

- Për çfarë bëhet fjalë? - pyeti Xhuni.

- Ai do të na tregojë për fshatarin që pamë të hidhte dhé në varr, kur erdhëm në qytet.

- Nuk munda të kuptoj gjë, - tha Xhoni. - Ishte diçka kalimtare për mua.

- Fshatari, - tha hotelisti, - ai solh sot gruan për të varrosur. Ajo kishte vdekur që në nëntor.

- Në dhjetor, - tha varrmihësi.

- Kjo nuk ndryshon ndonjë gjë. Ajo vdiq në dhjetor. Ai njoftoi komunën.

- Më tetembëdhjetë dhjetor, - tha varrmihësi.

- Sidoqoftë ai nuk c solli për ta varrosur deri sa shkriu bora.

- Ai jcton në anën tjetër të Paznaunit, - tha varrmihësi, - Por i përket kësaj famullie.

- Nuk mund ta sillte në asnjë mënyrë? - pyeta unë.

- Jo. Prej atje ku jeton ai nuk mund të vish dot veçse me ski përpara se të shkrijë bora. Kështu ai e solli sot për ta varrosur dhe prifti, kur pa fytyrën e saj, nuk deshi ta varroste. Vazhdo e tregoje ti, - i tha ai varrmihësit. - Fol gjermanisht, jo në dialekt.

- Për priftin ishte e çuditshme, - tha varrmihësi. - Sipas raportit të komunës ajo kishte vdekur nga pushimi zemrës. Ne e dinim që ajo kishte shqetësime nga zemra. Shpeshherë i binte të fikët në kishë. Kishte kohë që nuk kishte ardhur. Ajo nuk mund t'i ngjitej dot malit. Kur prifti zbuloi fytyrën e pyeti "Vuaiti shumë gruaja?" "Jo", tha Olci. "Kur erdha unë në shtëpi ajo ishte shtrirë e vdekur" .

- Prifti vështroi përsëri fytyrën e saj. Nuk i mbushej mendja.

- Pse është bërë kështu fytyra e saj?

- Nuk e di, - tha Olci.

- Është më mirë që ta kujtosh, - tha prifti dhe ktheu batanijen në vend. Olci nuk foli. Prifti e pa me këmbëngulje. Olci i ktheu shikimin priftit.

- Dëshiron ta dish?

- Duhet ta di, - tha prifti.

- Këtu është më e bukura, - tha hotelisti. - Dëgjojeni me vëmendje këtë. Vazhdo Franc.

- Po, - tha Olci, - unë i bëra raport komunës dhe pastaj e vendosa atë në kasolle mbi një trung të madh. Kur nisa të përdor trungun për ngrohje, pashë që ajo kishte ngrirë dhe e mbështeta në murin e kolibes. Goja i ishte çapëlyer dhe kur vija netëve për të prerë copa në trungun e madh varja fenerin në të që të shikoja më mirë.

- Pse e bërë këtë? - pyeti prifti.

- Nuk e di, - tha Olci.

- E bëre shumë herë këtë gjë?

- Sa herë që shkoja në kasolle për të prerë dru natën.

- Ke bërë gabim të rëndë, - i tha prifti. E doje gruan?

- Po, e doja, - tha Olci. - E doja shumë.

- E kuptuat gjithçka? - pyeti hotelisti. A kuptuat gjithçka për gruan e tij?

- E dëgjova.

- Ç'thua sikur të hamë? - tha Xhoni.

- Porosit, - i thashë unë. - Mendon se e gjithë kjo është e vërtetë? - e pyeta hotelistin.

- Sigurisht që është e vërtetë, - tha hotelisti. - Këta fshatarët janë kafshë.
- Ku shkoi ai?
- Shkoi të pijë te një kolegu im, te Uveni.
- Nuk donte të pinte me mua, tha varrmihësi.
- Nuk donte të pinte as me mua, sepse ne e dinim për gruan e tij.
- Fol, - tha Xhoni. - Do të hamë?
- Në rregull, - thashë unë.

PËRMBAJTJA

I fundmi vend i mirë ……..…… 5

Ashtu nuk do të jesh kurrë …….…... 73

Dhjetë indianët …….…. 89

Lumi i madh me dy zemra …… 97

Një duel alpin ……... 119